NATIONAL LIBRARY
CANADA
BIBLIOTHEQUE NATIONALE
APR 19 1968

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U. S. A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921—7121, 465—7902
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. Irbe, 4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — Z. Kēlere, 2511 N. Kimball Ave., Chicago, Ill., 60647, U.S.A.

WEDNESDAY FEBRUARY 14, 1968

LATVIJA
AMERIKĀ

13. N-RS. TREŠDIENA, 1968. GADA 14. FEBRUĀRIS 18. GADS

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 8, Ont., Canada; tālr. 465—7902.
Birojs: 491 College St., Toronto 4, Ont., Canada tālr. 921—7121.
Ņujorkas redakcijas vadītājs V. IRBE 4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja Z. KĒLERE, 2511 N. Kimball Ave., Chicago, Ill., 60647. U.S.A., tālrunis 486—8975

SVEIKI BROLIAI LIETUVIAI VASARIO 16 PROGA!
BUDEKITE IR TEVYNEI LAISVE LAIMEKITE!

Aleksandrs Vilks

Ar paceltu zobenu

LIETUVAS SVĒTKOS

Kā Ņemunas ūdeņi, klāti ar smagu ledus kārtu, neatlaidīgi meklē spraugas, pa kuŗām izlauzties brīvībā, tā lietuvieši, kas apmetušies šīs upes krastos, jau senču paaudzēs sīksti cīnījušies, lai izkļūtu no apspiestības.

Jau raksturīgs cīņas paudējs ir Lietuvas valsts ģerbonis (tas lietuviešiem radies jau 13. gadsimtā), kuŗā jātnieks ar paceltu zobenu auļo pretim ienaidniekam. Lietuviešu paaudzes jau savā vēsturiskajā sākumā svaidītas un rūdītas cīņās, jo tām tiesību iegūšanai un nosargāšanai bez nacionālpolītiskiem strāvojumiem bieži nācies lietot arī ieročus. Ne tikai tālā pagātnē, bet cauri viduslaikiem līdz pat valsts nodibināšanai 1918. gada 16. februārī.

Arī pašreiz lietuvieši, līdzīgi saviem sabiedrotajiem Baltijas jūras krastā, nav uzdevuši cīņu par brīvības atgūšanu: ar sīkstu neatlaidību viņu ģerboņa jātnieks ar paceltu zobenu joņo tālāk, aizraujot sev līdz katra lietuvieša sirdi, cerības un ticības spēku.

Salīdzinot ar citām Baltijas jūras krastu tautām, lietuvieši visilgāk spējuši pasargāt savu neatkarību. Bija laikmets viduslaikos, kad Lietuva, daudzu un dažādu vēsturisku procesu secībā, bija kļuvusi par apmēros vislielāko valsti Eiropā, izplešoties no Baltijas līdz Melnajai jūrai. Gan bieži lietuvieši kļuva par minoritāti savā valstī, kas negātīvi ietekmēja kultūrālo attīstību, jo poļu un tāpat baltkrievu iespaids bija ļauni iedarbīgs. Tikai pateicoties dziļi iesakņotajai nacionālajai apziņai un pašlepnumam, lietuvieši saglabāja savu tautisko identitāti. Zināmā mērā to sekmēja arī tautas novietojums, jo daļa lietuviešu dzīvoja Austrumprūsijā, kur tie varēja pasargāties kā no pārpoļošanas, tā arī pārkrievināšanas briesmām.

Etnografiskā Lietuvas territorija ilgu laiku bija pakļauta Krievijas hegemonijai un ekspluatācijai. Bet lietuviešus stiprināja apziņa, ka viņiem reiz bijusi sava neatkarīga valsts, apvienībā ar Poliju līdz pat 1795. gadam. Šī apziņa bija neslāpējams dzinulis un rosinātāja spēks līdz pat Lietuvas valsts nodibināšanai.

Var apbrīnot šo dzinējspēku, kas dažādos laika posmos un nelabvēlīgos apstākļos skubinājis un spriegus uzturējis lietuviešus cīņai par savu valsti. Vienalga, kā iespaidā atradusies Lietuvas territorija un tauta, tā allaž sava ģerboņa jātnieka personificējumā pacēlusi zobenu par savām tiesībām. Gadu tecējumā un daudzu vēsturisku notikumu secībā lietuviešiem jau bija radušies savi polītiski cīnītāji un organizātori darbam, kuŗa gala mērķis bija neatkarīga Lietuvas valsts savās etnografiskajās robežās. Šis polītiskais darbs risinājās kā pašā Lietuvā, tā ārpus tās, bezbailīgi paužot neatkarīgas valsts ideju un tās īstenošanu visiem iespējamajiem līdzekļiem.

Savlaicīgi atraisīdamās kā no savienības ar Poliju, tā 1917. gada 11. decembrī saraujot saites ar Krieviju, lietuviešu valsts padome oficiāli proklamēja Lietuvas neatkarību. Tas bija liels risks. Šādam lēmumam bija daudz šķēršļu kā no Krievijas, tā Vācijas puses. Brīžiem laiks un dažādas pretargumentācijas nebija labvēlīgas lietuviešu lielajai iecerei, bet viņi nebaidījās un drošsirdīgi rīkojās tālāk.

Jāatzīst, ka milzu iespaids Lietuvas neatkarības idejas popularizēšanai piekrita ASV dzīvojošo lietuviešu aktīvitātei. ASV toreiz organizēti dzīvoja ap 450.000 lietuviešu, no tiem 35.000 cīnījās amerikāņu armijā. ASV lietuvieši parakstīja arī kaŗa aizdevumu vairāk nekā 4 miljonu dolaru apmērā. Tie bija labvēlīgi faktori Lietuvas valsts idejas īstenošanai.

1918. gada janvārī lietuviešu pārstāvji informēja Vašingtonā akreditētās ārzemju sūtniecības par neatkarīgas Lietuvas valsts nepieciešamību, bet vēlāk 3. lietuviešu saeima Ņujorkā, piedaloties ap 1500 delegātiem, prasīja neatkarīgu un demokratisku Lie-

(Nobeigums 5 lpp.)

Lietuviešu tautu meita

DR. PRANAS GAIDA
„Tėviškes Žiburiai" redaktors

Nemirstīgā Lietuva

Lietuvieši visā brīvajā pasaulē šāgada 16. februārī svin Lietuvas neatkarības 50. gadskārtu. Šie ir svarīgākie nacionālie svētki un lietuviešiem visnozīmīgākie, jo ietveŗ visas pagātnes un pašreizējās cīņas par tautas brīvību, par tās „būt vai nebūt". Aritmētiski šis 16. februāris uzskatāms par 50. gadskārtu, tomēr īstenībā tas ietveŗ ne tikvien piecdesmit gadu kopš neatkarības atgūšanas 1918. gadā, bet arī pagājušo laikmetu no 1253. — 1795. gadam. Lietuva kopā bijusi brīva 564 gadus un cietusi verdzībā 151 gadu. Tā 16. februārī lietuvieši šos laikmetus atceras kā veselu vienību, kas tautas uztverē, protams, ir īstais skatījuma veids. Mēs tos skatām it kā koncentrētā norisē, kas rāda mūsu tautas dzimšanu, celšanos, augšanu, sabrukumu, atdzimšanu, apspiestību un cīņu par brīvību.

Ģeografiski un vēsturiski tā ir lielu apmēru drāma. Šai milzu drāmā daudzi tūkstoši aktieŗu mira cēlienu vidū, tomēr luga nepārtrūka — lietuviešu drāma turpinās. Lietuvieši ir miruši un mirst, bet ne lietuviešu tauta. Teātrī lugas norisi var pārtraukt aktieŗa nāve, bet ne tautas dzīvē, pat daudziem tēlotājiem zūdot. Tādos gadījumos tauta, bez šaubām, cieš smagus zaudējumus, tomēr tai vēl pietiek vitālitātes dzīvot un atgūt stiprumu.

To skaidri saskatām lietuviešu tautas dzīves tecējumā — daudzajos slavas pilnajos gados, kā arī daudzajos šausmu laikmetos. Pārsteidz tautas, kuŗa bija spiesta par savu brīvību cīnīties pret kaimiņu pārspēku, vēstures gadsimtu norise. Kad daudzas citas nācijas plauka mierā un zēla garīgi un materiāli, lietuviešiem, tāpat kā citām baltiešu tautām, bija jākaŗo par savu eksistenci. Ja lietuviešu tauta vēl pastāv, tad tas ir tās sīkstuma radīts brīnums.

Iedzimtā brīvības vērtības izpratne bija galvenais dzinulis, kas rosināja lietuviešus izturēt ciešanās, gaidīt un cīnīties pret spēcīgajiem apspiedējiem. Tādēļ pagātne ar savām ciešanām un pūliņiem, zaudējumiem un ieguvumiem vēl šobaltdien ir jūsmas avots visiem lietuviešiem — vienlīdz tas tā ir okupētajā tēvzemē, kā brīvajā pasaulē.

Mēs apzināmies, ka brīvība mums nav labvēlīgu spēku piešķirta dāvana. Tā drīzāk ir ciešanu, izturības un cīņas iznākums. To apgalvojot, nedomāju tikai par kaŗošanu, brīvības fizisku aizstāvēšanu. Tā, protams, zināmos apstākļos nepieciešama, bet mūsu gadījumā daudz svarīgāki ir gara ieroči. Kaŗa materiāli ir ļoti dārgi, ieroči arī noveco, pat vismodernākie. Bet gara ieroči nenoveco nekad. Ja tautai ir stipra griba pretoties gara un kultūras žņaugiem, tā ir labi bruņota.

Uz šādiem ieročiem mēs varam dibināt savas cerības. Atcerēsimies jauno Lietuvas kaŗaspēku, kuŗu izveidoja 1918.—1940. gada neatkarības posmā. Tas bija militārs spēks pašaizsardzībai, tautas dzīvei ļoti vērtīgs, bet pret padomju agresiju pārāk vājš un drīz tika paralizēts. Tā ieroči mūs vairs nespēj sargāt. Vienīgie ieroči, kuŗus nenolika, bija gara ieroči — uzticība tautai un griba aizstāvēt tautas kultūras un reliģijas vērtības.

Tās gan neveido kaŗalauka pozicijas, tomēr tautas nākotnei ir daudz svarīgākas. Ja šai frontē uzvarēsim, mēs iegūsim brīvību, ja zaudēsim, tas būs uz visiem laikiem. Lietuvā, Latvijā, Igaunijā un citās līdzīgās zemēs šobrīd risinās izšķirēja cīņa. Skaita ziņā pārākās nācijas, droši vien, paļausies vairāk uz militāru varu, bet mūsu trim baltiešu tautām nav šīs iespējas. Mums jāuzvar kultūrāli nacionālajā laukā.

Tie tautieši, kas dzīvo Lietuvā un citās Baltijas valstīs, šajās pozicijās ir galvenie cīnītāji par pastāvēšanu. Ja viņiem būs pietiekami drosmes, izpratnes un sīkstas izturības, viņi uzvarēs, ja ne tuvākajā nākotnē, tad tālākajā. Visi pārējie, dzīvodami brīvajā pasaulē, ir ārrindnieki. Pašreizējos apstākļos mēs nevaram tieši darboties kultūras frontē, bet mums uzlikta misija šai pašā cīņā uzvarēt tur, kur spējam darboties. Bez šaubām, mēs varam vairāk vai mazāk palīdzēt polītiskajā laukā, varam izmantot savu ietekmi uz brīvās pasaules polītiķiem, bet tas nebūs izšķirējs. Nepieciešami abi veidi, bet pirmais ir vissvarīgākais, jo pamatojas vitālos elementos. Tik ilgi, kamēr lietuvietis spēj palikt lietuvietis un nodot šo mantojumu jaunākajai paaudzei, varam būt pārliecināti, ka cīņa par tautas brīvību un nākotni nav zaudēta. Raugoties lietuviešu tautas pagātnē, verdzības un brīvības gadsimtos, es ticu, ka pastāv nemirstīgā Lietuva.

Ko varam mācities no lietuviešiem

I

Sakarā ar Lietuvas valsts pēdējās neatkarības atceri aizbraucu uz Čikagu aprunāties ar lietuviešu kultūras fonda priekšsēdi Anatoliju Kairi (Kairys) par viņu darbības veidiem. A. Kairis ir rakstnieks; viņa luga „Diagnoze" izrādīta arī uz latviešu skatuvēm.

Neatkarīgi no lietuviešu vispārējā kultūras fonda trimdā, kā tas aprādīts šī raksta II daļā, lietuviešiem pastāv kultūras fondi katrā valstī, kur trimdinieki dzīvo. Tāds ir arī ASV, kas apgroza gadā no 20.000—25.000 dol. Daļu šīs naudas dod vispārējais fonds, bet citi līdzekļi ienāk no lielākiem vai mazākiem mecenātiem, kā arī no izdoto grāmatu pārdošanas. Izdevumi aiziet skolu grāmatām, jaunatnes literātūrai, skaņu platēm ar nacionāli nozīmīgu saturu un jaunatnes teātŗa studijas uzturēšanai un atbalstam. Šis jaunatnes teātris nodibināts nolūkā audzināt jaunus aktieŗus, lai būtu aizstājēji aizejošajai paaudzei. Vispār, teātris pievelk jaunatni kultūras darbam un modina interesi uz nacionālajiem jautājumiem svešās zemēs.

Mēs vēl maz pazīstam savus kaimiņus, un tas steidzami labojams.

Dr. Ansis Karps

II

Lietuvas neatkarības atjaunošanas 50 gadu apteces gadījumā lietuviešu ateitininku organizācija nodibinājusi Šalkauska vārdā nosauktu godalgu (prēmiju), kuŗu piešķir par sasniegumiem dažādās mākslas un zinātnes nozarēs. Pirmā Šalkauska prēmija 1500 dol apmērā šogad piešķirta Dr. Juozam Girņum par grāmatu „Ideāls un laiks". Šāgada prēmijas mecenāti ir seši lietuviešu ārsti.

Lietuviešu ārsti lielā skaitā bijuši atsaucīgi mecenāti arī citos gadījumos, kad nācies sekmēt lietuviešu kultūras darbu. Tā, piemēram, Lietuviešu fondā no 110 ziedotājiem, kas iemaksājuši 1000 vai vairāk dolaru, 54 ir ārsti. Fonda pamatkapitāls jau pārsniedzis 400.000 dol. Pamatkapitāls paliek neaizkarts, bet tā procentus izlieto dažādu kultūras mērķu sekmēšanai un atbalstīšanai. 1967. gadā fonds devis procentos 20.000 dol. Tātad, — ne mazāki ienākumi nodrošināti arī turpmākajos gados. Pieaugot pamatkapitālam, arī ienākumi pārsniegs 1967. gada summu. Šogad minētie 20.000 dol. sadalīti dažādām kultūras un lietuviskās izglītības vajadzībām.

Fondu pārvalda un pabalstus piešķiŗ nevis „vadoņi", bet fonda biedru ievēlēti uzticības vīri. Par fonda biedru kļūst katrs, kas ziedojis ne mazāk par 100 dol. Lielākais ziedojums, kuŗu devusi kāda atsevišķa persona, ir 16.000 dol. Uz jautājumu, kas notiks ar fondu, ja dolara vērtība kritīsies, fonda priekšsēdis norāda, ka dolara vērtība kritīsies arī tad, ja tas būs atstāts pašu kabatā. Vismaz pašreiz lietuviešiem ir fonds, kas darbojas kā gara rosmes spēkstacija, kas līdzina ceļu uz sasniegumiem, kuŗi nezudīs, bet būs nozīmīgi ne tikai trimdas lietuviešiem, bet visai lietuviešu kultūrai. Varbūt šāds fonds kādreiz būs ļoti noderīgs, kad vajadzēs atjaunot kultūras darbu un tā rosmi tēvzemē.

Zariņu Jānis

ARĪ LIETUVIEŠU JAUNATNE SVEŠUMĀ LABPRĀT DEJO TAUTAS DEJAS

Imants Alksnis

Rīgas latviešu biedrība

Rīgas latviešu biedrības nodibināšana iezīmēja pozitīvu pagriezienu latviešu kultūrvēsturiskajā dzīvē. Tas bija konkrēts atbalsts daudzajām latviešu tautiskā atmodas laika darbinieku grupām, kas bija izkaisītas gan dzimtenē, gan ārpus tās robežām. RLB dabīgi izvirzījās par nacionāli domājošo organizāciju un tā laika pazīstamāko sabiedrisko darbinieku centru, un kopš tā laika nav savu ietekmi zaudējusi dažādajos mūsu tautas vēstures posmos. Nacionālās apziņas un nacionālā lepnuma atzīšanas vaibsti, kas iezīmējās šajā laikmetā, liekas, nekad nav mainījušies biedrības garajā vēsturē, kuŗa vijās cauri gan miera, gan kaŗa, revolūcijas un nemiera gadiem.

Atis Kronvalds kādā runā atklāti deklarēja tā laika latviešu ideoloģiju: „Man nav mīļākas valodas par latviešu valodu un mīļākas tautas par latviešu tautu."

Tā laika latviešu tautas izglītotā daļa centās pēc latviešu kultūras ierindošanas Eiropas izglītoto tautu kultūru vidē. Viņi pierādīja, ka mākslu un kultūru var paust arī latviešu valodā.

Krievija pēc zaudētā Krimas kaŗa manāmi pakļāvās Vakareiropas ietekmei, kas Latvijā sāka izpausties kustībā, kuŗu mēs apzīmējam par tautisko atmodas laikmetu. Latviešu studenti vācu un krievu universitātēs atklāti sāka apliecināt savu piederību pie latviešu tautas. „Pēterburgas Avīzes" ar dedzīgu asumu vērsās pret latviskās kultūras apspiešanu. Latviešu tā laika literātūra un dzeja pauda tautas ilgas pēc latviskās kultūras. Visos Latvijas novados dedzīgi un patriotiski latvieši iestājās par latviešu skolu dibināšanu. Topošajai latviešu inteliģencei bija pamats zem kājām, bija sava ideja un pārliecība, un tā meklēja ceļus, līdzekļus un izteiksmes iespējas savu mērķu īstenošanai. Šīs nacionālpolītiskās kustības ievirzīta, tad arī 1868. gada 22. novembrī tika dibināta RLB, kas izveidojās par visu latviski domājošo biedrību un organizāciju centru un kuŗu tautas valodā sauca par „Māmuļu".

Kaut pašos pamatos, kā apliecināja arī oriģinālajos statūtos, biedrību dibināja, lai veicinātu latvisku kultūru, tomēr tā izveidojās par ievērojamu latviešu polītisku faktoru un bez tam arī bija tā laika sabiedrisko formu veidotāja.

No minētā laika līdz neatkarīgās Latvijas dibināšanai RLB bija latviešu tautas kultūrālais un polītiskais centrs, kā arī mūsu sabiedrisko, kultūrālo un polītisko darbinieku pirmā skola un pieredzes devēja neskaitāmos kultūras un sabiedriskās dzīves novirzienos, no kuŗiem izauga atsevišķi mākslas un kultūras institūti un iestādes. Dažādo nodaļu, sekciju un komiteju RLB bija daudz, un ikviena no tām ar savu darbu atstājusi latviešu tautai garīga mantojuma daļu.

No pirmajiem pieciem vispārējiem dziesmu svētkiem četri bija RLB rīkoti. Ceturtie vispārējie dziesmu svētki notika Jelgavā, kur tos bija vieglāk sarīkot tā laika polītisko apstākļu dēļ. Dziesmu svētku ideju, tāpat kā pašu koŗa dziedāšanu, Latvijā J. Cimze pārnesa no Vācijas, kur tā jau bija iesakņojusies tautā. Pirmos koŗus Latvijā organizēja Cimzes semināra audzēkņi. Jau 1864. gadā Dikļos, Neikena ierosināti, notika pirmie novada dziesmu svētki. Divus gadus vēlāk tādus rīkoja arī Matīšos. Kurzemnieki savus dziesmu svētkus nodziedāja 1870. g. Dobelē; tur arī izskanēja domas par apvienotu dziesmu svētku rīkošanu visa Latvijas apgabala apjomā. Varaidošu Zanders savās atmiņās, kas publicētas īsi pēc pirmajiem vispārējiem dziesmu svētkiem, Dobeles notikumu garu apraksta šādiem vārdiem:

„Uz Dobeles dziedāšanas svētkiem kāds runātājs vaicāja, vai Daugavas māmulīte ir par platu jeb par straujų, ka vidzemnieki nevarētu pārtikt uz Kurzemi un kopā ar latvju brāļiem latvju tautas svētkus svinēt."

Latviešu dziesmu gars bijis tas tilts pāri Daugavai, kas apvienoja vidzemniekus un kurzemniekus. Tālāk savās atmiņās Varaidošu Zanders raksta:

„Šinīs dienās vienas tautas dēli un tautas māsas, kas līdz šim bija šķirti, savienojās vienā tautā. Kurzemnieki un vidzemnieki redzēja un saprata, ka runā to pašu latviešu valodu un tās pašas latvju dziesmu skaņas skandina. Uz svētkiem bija nākuši kurzemnieki un vidzemnieki, bet pēc pabeigtiem svētkiem uz mājām devās tik — latvieši."

Kā šo svarīgo nacionālpolītisko faktoru, tā arī nacionāli kultūrālu apsvērumu dēļ RLB uzņēmās rīkot arī turpmākos vispārējos dziesmu svētkus. Nacionālā apziņa un lepnums auga un nostiprinājās ar katriem nākošiem dziesmu svētkiem. Vairojās arī latviešu kultūrālie sasniegumi. Ja pirmajos dziesmu svētkos koŗi bija spiesti iestudēt daudz citu tautu dziesmu, jo trūka pašu komponistu, tad piekto vispārējo dziesmu svētku programmu būtu varējuši aizpildīt ar latviešu autoriem vien. Tikai polītisku apsvērumu dēļ vajadzēja programmā iekļaut dažus cittautu autorus.

Sesto vispārējo dziesmu svētku programmā skanēja tikai latviešu autoru darbi vien. Šie dziesmu svētki notika neatkarīgās Latvijas laikā. Dziesmu svētkus tautā, kā rāda skaitļi un statistiski dati, uzņēma ar lielu sajūsmu un atsaucību.

Pirmajos vispārējos dziesmu svētkos piedalījās 45 koŗi ar 1003 dziedātājiem, otros — 70 koŗi, trešajos 112 koŗi un piektajos — 91 koris ar vairāk par 2000 dziedātājiem. Ar pirmajiem dziesmu svētkiem sākās jauns posms mūsu latviskās mūzikas vēsturē, kuŗa veidošanā ievērojami nopelni bija RLB.

Nav daudz pasākumu, kas latviešu tautas īpatības būtu tik iespaidīgi reprezentējuši citu tautu zinātniekiem kā Etnografiskā izstāde, kuŗu RLB rīkoja 10. archaioloģiskā kongresa laikā Rīgā 1896. gadā. Kongresā piedalījās daudz ievērojamu vācu un krievu zinātnieku, bet latviešu loma šajā kongresā būtu bijusi diezgan neievērojama un niecīga bez Etnografiskās izstādes. Tās nolūks bija rādīt latviešu dzīvi un apstākļus vēsturiskās attīstības gaitā, sākot ar laikiem, no kuŗiem uzglabājušās pirmās ziņas, līdz 19. gadsimta beigām. Šis bija pirmais lielākais pasākums mūsu tautas gara mantu vākšanā, pie kuŗa enerģiski ķērās RLB zinību komisija. Kaut nodomam bija daudz pretinieku, kas bažījās par lielā pasākuma financiālo izdošanos, tomēr RLB vadībai vairākās sapulcēs izdevās skeptiski noskaņotos biedrus pārliecināt par šādas izstādes nacionālpolītisko un kultūrālo nozīmi. Etnografiskus materiālus vāca visos Latvijas novados, to darīja šim nolūkam brīvprātīgi pieteikušies talcinieki. Izstāde visus pārsteidza ar ļoti plašu un vispusīgu 18 nodaļās iedalītu klāstu. Bija izstādītas senas kartes, vēsturiski dokumenti un ģīmetnes, Latvijas putni, dzīvnieki un minerāli, darba rīki un mājturības priekšmeti, tāpat arī latviskas rotas, apģērbi un seno ēku un piļu plāni un attēli. Vispusīga informācija bija pieejama par mūsu gara mantām, valodu, mākslu, literātūru un mūziku. Plaša nodaļa bija veltīta mūsu tautas tērpiem. Izstādē pirmo reizi kopīgā klāstā bija redzami latviešu gleznotāju darbi.

(Nobeigums nāk. numurā)

LATVIJA AMERIKĀ

13. N-RS. TREŠDIENA, 1968. GADA 14. FEBRUĀRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — **Alfrēds Vinčels**, 508 Palmerston Blvd. Toronto 4, Ont.; tālr. 531—4533;

Atb. redaktora vietniece — **Silvija Ancāne**, sasniedzama redakcijā, tālr. 465—[illegible]

Iekšlietu redaktors — **Rūdolfs Norītis** 1765 Victoria Park Ave., Apt. 307, Scarborough, Ont.; tālr. 759—8076;

Sporta redaktors — **Valdis Teteris**, 17 Chester Hill Rd., Toronto 6, Ont., tālr. 463—4226.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str.19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa: ASV un Kanadā — par mēnesi $ 1.50; 3 mēn. $ 4.50; 6 mēn. $ 8.50; par gadu $16.00 Atsevišķa numura cena 20 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $ 2.10, bet tekstā $ 4.20 — $ 6.40 par 1 collas slejas telpu.

LASĪTĀJU VĒSTULES

PAR KO?

Lielu uztraukumu presē un sabiedrībā radījušas R. Spuŗa no okupētās Latvijas atvestās divas īsfilmiņas un to izrādīšana. Jābrīnās — par ko, jo pat laikrakstu atreferējumos lasāms, ka „šīs filmas nevar apzīmēt par klajas komūnistiskās propagandas filmām" („Latvija Amerikā" 31. janvāŗa numurā). Kāda gan apslēpta propaganda saskatāma stirniņās meža malā, meitenēs jūrmalas smiltīs vai krāsainu diega spolīšu ripošanā? Un neviennam nav noslēpums, ka Jāņu svinēšanas skats ir tikai inscenējums, tāds pats, kādi notiek ik gadus brīvajā pasaulē latviešu centros.

Jājautā arī, kādēļ „dzīvās" bildes resp. filma ir kaitīga komūnistu propaganda, bet bieži redzēti līdzīgi uzņēmumi no okupētās Latvijas mūsu trimdas laikrakstos tādi nav?

A. Zemdega, Toronto

Redakcijas piezīme: Liekas, ka vēstules autore pārspīlē, rakstīdama par „lielu uztraukumu" presē, kuŗu radījušas R. Spuŗa no okupētās Latvijas atvestās un izrādītās īsfilmiņas. Mazākais mūsu laikrakstā par to nekāda uztraukuma nav bijis. Uztraukumu šo filmiņu izrādīšana latviešu skolā gan bija radījusi Čikagas latviešu sabiedrībā, bet tas vairāku iemeslu dēļ liekas gluži saprotams. Ja mūsu laikrakstā šo filmu izrādīšana nakts vidū un slēgtā sabiedrībā vispār pieminēta, tad vienīgi tādēļ, ka var būt iebildumi pret filmu izrādītāju, kas organizē tūrisma braucienus uz okupēto Latviju, jo viegli var rasties iespaids, ka viņš ar šo filmu palīdzību vervē „tūristus".

Vēstules autore citē mūsu laikrakstu, ka „šīs filmas nevar apzīmēt par klajas komūnistiskās propagandas filmām", un jautā, kāda gan apslēpta propaganda saskatāma stirniņās meža malā un meitenēs jūrmalas smiltīs. Grūti ticams, ka okupanti Rīgā izdevuši līdzekļus, lai svešuma latviešiem parādītu stirniņas un meitenes bez jebkāda blakus nolūka. Grūti arī saskatīt vajadzību, kādēļ jāved filmas no okupētās Latvijas, ja arī Kanadā un ASV netrūkst kultūras filmu, kuŗās tāpat redzamas stirniņas meža malā un meitenes jūrmalas smiltīs. Ko mēs iegūstam ar šādu okupētās Latvijas filmu izrādīšanu, izņemot bērnu un jaunatnes maldināšanu? Ja tās piedevām rada šķelšanos sabiedrībā, vai tad saprašanās un vienības labā nebūtu ieteicamāk filmās skatīt vietējās stirniņas un meitenes nekā importētās? Bet ja šo okupētās Latvijas filmiņu izrādei jākalpo t.s. kultūras sakariem ar dzimteni, tad jānožēlo, ka šie sakari ir tikai vienvirziena, proti — no dzimtenes uz latviešiem svešumā. Tāpat kā mūsu svešuma dzejnieku un dzejnieču publicēšanās okupantu Rīgā izdotajā lapelē „Svešuma Balss", kuŗa domāta vienīgi emigrantiem, tādēļ tajā ievietotos emigrantu darbus dzimtenes tautieši nevar lasīt. Kamēr šie „kultūras sakari" būs tikai vienpusēji, t.i. svešumā lasīsim dzimtenes autoru darbus un skatīsim dzimtenes stirniņas filmās, bet nebūs iespējas dzimtenes latviešiem lasīt mūsu svešuma rakstnieku darbus un filmās skatīt svešuma stirniņas, tikmēr šiem „kultūras sakariem" ir vairāk negātīva nekā pozitīva nozīme.

Nav šaubu, ka augšējās vēstules autore reaģējusi uz rakstu „Nesaprotams pagodinājums" mūsu laikraksta 31. janvāŗa numurā, bet redakcijai nesaprotamā kārtā — nav izlobījusi šī raksta kodolu. Tajā nav vēršanās pret R. Spuŗa izrādītajām filmiņām, vienīgi — un arī tikai starp citu — norādījums, ka tās dzīves ikdienu okupētajā Latvijā neatspoguļo. Toties šai rakstā izteikts izbrīns, ka cilvēkam, kas organizē tūrisma braucienus uz okupēto Latviju, Preses ballē izrādīts pagodinājums, kādu liedza mūsu nacionālajiem rakstniekiem un atbildīgiem nacionāliem sabiedriskajiem darbiniekiem. Nesaskatījusi vai negribēdama saskatīt raksta kodolu, vēstules autore pakavējas pie maznozīmīgiem blakus jautājumiem, kaut interesantāk būtu lasīt, vai viņa tūrisma braucienu organizēšanu uz okupēto Latviju uzskata par pakalpojumu mūsu nacionālpolītiskajiem centieniem.

☆

NEZ' VAI AIVARS RUŅĢIS MALDĀS

Dr. Ojārs Krātiņš LA 31. janvāŗa numurā publicējis lasītāja vēstuli „Aivars Ruņģis maldās", atsaukdamies uz manu paziņojumu LA pagājušā gada 22. novembra numurā, ka neesmu piedalījies Jāņa Jaunsudrabiņa balvas sacensībā.

Šai sakarā atļaušos Dr. Krātiņam aizrādīt, ka viņa informācija par Jāņa Jaunsudrabiņa balvu un tās piešķiršanu nav pilnīga. Pie jaunatnes apgāda Ceļinieks izdevuma „Jaunā Gaita" pastāvošais Jāņa Jaunsudrabiņa balvas fonds (skat. fonda statūtus, piemēram „Jaunās Gaitas" 53. numurā) tomēr aicina rakstniekus iesūtīt savus darbus sacensībai par šo balvu. Tas izpaužas arī, piemēram, LA pērnā gada 3. maija numura paziņojumā „Iesūtāmi darbi Jaunsudrabiņa balvai", kur teikts, ka manuskripti iesūtāmi līdz 1. jūnijam fonda valdes loceklim P. Vasariņam u.t.t.

Tādēļ joprojām uzskatu: kā apgāda Ceļinieks darbinieks un redaktors — pēc vispār atzītiem standartiem — es nebūtu rīkojies pareizi, ja iesūtītu darbus sacensībai par balvu, kas pastāv pie tā paša apgāda. Tādēļ arī savas grāmatas „Pats esi kungs, pats" manuskriptu neesmu iesūtījis. Ja Dr. Krātiņam citi uzskati un standarti, tā ir mūsu katra atsevišķa gaumes lieta, par ko, manuprāt, nav jādebatē.

Tādēļ es Jāņa Jaunsudrabiņa balvas sacensībā neesmu piedalījies, jo, vērtējot 1965. un 1966. gada jaunās latviešu daiļprozas grāmatas, vērtēt varēja tikai manas grāmatas manuskriptu. To es fonda valdei nebiju iesūtījis. Mans darbs grāmatā iznāca 1967. gadā vasarā.

Dr. Krātiņš jau arī pats pamanījis, ka Jāņa Jaunsudrabiņa balvas fonds un vērtētāji uz manu paziņojumu nav reaģējuši un klusē. Jādomā, fonda valdei vērtēšanas lietas apstākļi zināmi. Tikai jau tie, kas nezina, runā. Vai jautā.

Nobeigumā man jāprasa, kādēļ Dr. Krātiņš ar savu lasītāja vēstuli grib radīt tādu priekšstatu, ka mans darbs it kā jau kādreiz „konkurencē" vērtēts. Vai Dr. Krātiņš grib izslēgt manu darbu no iespējamas vērtēšanas nākotnē?

Aivars Ruņģis, Kalamazū

REIŅA BIRZGAĻA PAREĢOJUMI 1968. GADĀ (7)

Francijā vecais Šarls atkal izgāž īs kādu podu.

NATĀLIJA KALUPE

Apmātība

STĀSTS

(2. turpinājums)

— Labi, labi. Lūdzu, — māte teica daļēji man, daļēji Jorģim, bet viņas acīs, visā viņas sejā es lasīju dīvainu apmulsumu, kas pauda, ka labi jau nu gan tas nav. — Ieved ciemiņu viesistabā. Ak nē, — viņa pēkšņi pārlaboja, — ne viesistabā, bet augšā.

Gribēju jautāt, kādēļ tad augšā, bet tai pašā brīdī atcerējos mātes pēdējo vēstuli, kuŗā viņa rakstīja, ka esot nācies pieņemt vairākus gājējus un ka visas istabas, pat virtuve un mana istaba, esot aizņemtas. Kaŗa radītais posts arvien vairāk bija sācis apņemt arī mūsu sētu. Tā es sapratu, ka vienīgā vieta, kur mēs ar māti vakarā, neviena netraucētas, varētu pabūt kopā un parunāties, bija ēdamistaba, bet tā bija no viesistabas atdalīta tikai ar plānu dēļa sienu, kuŗai vēl piedevām augšā, nezinātāja acīm neredzama, bija liela sprauga, pa kuŗu Jorģis, viesistabā gulēdams, varētu sadzirdēt katru mūsu vārdu.

— Uzved ciemiņu... jā ... Jāņa istabā ... augšstāvā, — viņa vēlreiz teica un, noslepkavotā dēla vārdu pieminot, izbijusies paskatījās man sejā. Tomēr jau nākamajā acumirklī viņa bija saņēmusies. — Palīdzi viņam tur iekārtoties. Es uzsūtīšu Grietu ar ūdeni. Bet ilgi nepaliec, nāc lejā, pagatavosim vakariņas, parunāsimies, — viņa steidzīgi izrīkoja, pati virtuvē pazuzdama.

Kad pēc brīža nonācu virtuvē, māte jau bija Grietai ierādījusi visu, kas darāms, lai pagatavotu vakara maltīti, un aicināja mani uz aploku.

— Iesim, apskatīsim gotiņas un parunāsimies, — viņa sacīja, un es jutu, ka māte cenšas būt tālāk no gājējiem un nelūgtā viesa.

Izrādījās, ka neesmu maldījusies.

— Kādēļ tavs draugs braucis šurp? — viņa prasīja, tiklīdz virtuvi bijām atstājuši. — Viņš taču žīdu tautības, vai ne? — nenogaidījusi atbildi uz pirmo jautājumu, viņa atkal vaicāja. — Es jau tā domāju, — māte noteica, kad es, klusu ciezdama, pamāju ar galvu.

— Īsts žīds viņš nav. Viņa tēvs ir latvietis, — es mēģināju iebilst.

— Nu, no latvieša tai puisī jau nu gan nekā daudz nav, — māte noteica. — Kaut tik neiznāktu nepatikšanas. Bet ko nu tik daudz runāt par svešu cilvēku, parunāsimies labāk par mums. Paskaties, kādas mums šogad skaistas gotiņas, — viņa dzīvi iesaucās, kad bijām pienākušas pie aploka, kuŗā atradās prāvs liellopu pulks.

Mātes balsi izdzirdušas, govis pacēla purnus. Dažas pat klusi ieīdējās. Bet šoreiz mātei nebija vaļas ar tām sevišķi nodarboties. Pagājusi aplokam gaŗām, viņa neatgriezās atpakaļ uz istabu, bet gāja vien tālāk pa noganīto āboliņa lauku. Es klusēdama sekoju.

— Tagad tev jāatgriežas mājās, jo viss, ko tu še redzi, nu pieder tev vienai, tagad, kad viņi abi bei... beigti... — mātes lūpas iedrebējās tā, ka bija jāsaņemas, lai savilktu tās kopā.

Un viņa saņēmās.

— Mājas taču nevar palikt bez saimnieka, — māte steidzās pateikt to, kas, kā es jutu, visu pēdējo laiku bija mācis viņas prātu. — Un mājas pārdot, to tu taču arī negribēsi, vai ne, meitiņ?

— Ai, māmiņ, ko nu tagad par pārdošanu runāt. Mums taču nāk virsū padomju vara. Tā paņems mājas, tā paņems visu, — es atteicu.

Uz māti mani vārdi, likās, neatstāja nekāda liela iespaida.

— Viņi paņems un viņiem būs atkal jāatdod, jo, kā nākuši, tā viņi arī kādreiz aizies, — viņa pārliecināti noteica. — Bet tad mājas būs atkal brīvas, un tu varēsi turpināt saimniekot. Vai tev tas tiešām liekas tik grūti? Paskaties tikai apkārt, kāds te skaistums, — māte ar roku norādīja visapkārt.

Tiklīdz es aizveŗu acis, arī vēl tagad redzu māti tādu, kāda viņa tur stāvēja: tumši zilā, apvalkātā kleitā, raibu lakatiņu ap galvu, no kuŗa spraucās ārā viņas gaišie, cirtainie, jau mazliet iesirmie mati, ar jūsmīgu skatienu lielajās, zilajās acīs raugāmies uz briestošajām, saules slīpajos staros zeltīti mirdzošajām druvām, aiz kuŗām pacēlās manu bērnu dienu skaistā pils — baltā bērzu birzs.

— Vai tu jūti, kāds te miers valda? Gaiss ir tik tīrs, tik rāms un silts, un debesis tik skaidras, — es dzirdēju viņu sakām.

Gaiss tiešām bija rāms un silts, arī debesis skaidras, tikai vienā pamalē — vakara pusē — bija sadzinušies mākoņi, kuŗu malas kvēloja asins sarkanas. Un no turienes, — vai, varbūt, man tikai tā likās? — nāca tikko sadzirdama, bet nepārtraukta rūkoņa, kas nekā laba nevēstīja.

— Šie tīrumi pieder tagad tev, un tev būs jāmācās par tiem rūpēties, — māte atkal atsāka.

— Bet kā lai to iespēju? Neesmu taču vīrietis, bet te būs vajadzīgs vīrieša spēks un maņa, — es vairījos.

— Gan būs arī vīrietis, kad tas būs vajadzīgs, — māte atteica. — Nemaz nevajadzēs tālu meklēt, — viņa steidzīgi turpināja, baidīdamās, ka es varētu viņu pārtraukt. — Tepat, lūk, kaimiņu Valdis, brašs zēns, ar vidusskolas izglītību, bet nolēmis palikt mājās par saimnieku. Esmu jau sen manījusi, ka tu viņam patīci, bet reiz viņš man to pateica arī tieši.

Viņam taču pašam savas mājas, kādēļ vajadzētu vēl vienas? — es iebildu.

— Kad viņš man to teica, tad tev vēl māju nebija. Tad... Jānītis... vēl... bi... bija dzīvs, — pēdējos vārdus sakot, mātes lūpas atkal iedrebējās, šoreiz tik spēji, ka vārdi iznāca saraustīti un tik neskaidri, ka tos drīzāk uzminēju nekā sadzirdēju

Maz trūka, un māte būtu sākusi elsot. Bet arī šoreiz viņa varonīgi savaldījās. Šai brīdī bijām atgriezušies pie aploka, kur sastapām slaucējas. Mūsu saruna pārtrūka, jo man, kā jau Rīgas viešņai, bija ar viņām jāapsveicinās un mazliet jāparunājas.

Aploku atstājušas, gājām gar sakņu dārziem uz istabu. Māte neatsāka vairs iepriekšējo sarunu, bet stāstīja par dārzājiem, kas un kā šogad vislabāk padevies. Izlikos interesējamies par visu, ko viņa teica, bet tai pašā laikā domāju. — Mīļo māmulīt, tu nezini, ko vēlies. Lai atstāju Jorģi un precu kaimiņu Valdi, šo godīgo un strādīgo, bet vienkāršo puisi, kas, kaut vidusskolu beidzis, neprot, varbūt, ne dakšiņas rokā turēt? Es! Ak Dievs, es, kuŗu mīl tāds cilvēks kā Jorģis, tik kultūrāls, stalts un skaists, ka vajadzēja man ar viņu tikai parādīties kādā restorānā vai izpriecu lokālā, lai visu skatieni uz viņu vien vērstos, uz viņu un arī uz mani. — Un es jutu, ka pret pašas gribu manī ieviešas vēsums pret māti, kas man pašai nepatika, bet no kā nespēju atbrīvoties.

Vēlāk tomēr izrādījās, ka māte manu iekšējo pretestību labi pamanījusi. Kad vakariņas bija paēstas un Jorģis atkal uzkāpis augšā brāļa istabā, māte no jauna uzsāka pārtraukto sarunu.

— Cik ilgi tu domā vēl tā dzīvot? — viņa jautāja. — Jeb tu, varbūt, domā, ka tas žīds tevi ņems? — viņa nicinoši pamāja ar galvu uz augšu, kur atradās Jorģis.

(Turpinājums sekos)

Gunars Irbe

Melnā saule ir balta un tīra

NE RECENZIJA, BET VĒSTULE GUNARAM SALIŅAM

Paklau, Gunar!

Vienā paņēmienā tā visu izlasot, šķiet, ap mani tagad riņķo Tavas saules drumstalas. Un zini, tās šķēpeles un tie saules gruži nepavisam nav paguvuši atdzist, kaut laidi tos vējā pāri jūrai.

Tu jau zināsi, par ko runāju. Bet es tomēr atkārtošu, kas rakstīts Ilmāra Rumpētera veidotajā titullapā:

Gunars Saliņš — Melnā saule — Dzejoļi — Grāmatu draugs — 1967.

Tā, nu Tev būs pavisam skaidrs.

Tavu krājumu izlasīju vairāk vai mazāk vienā paņēmienā. Tā mierīgi un ar apdomu nav bijis laika. Es nezinu, kā Tev. Man nav. Un ja citiem arī tāpat, tad jautāju, vai dzeja maz piemērota mūsu dienām. Vai arī: dzejai jābūt tādai, lai tā iedarbotos uz to, kam tā adresēta, kā eksplozija. Tai ir jāiekrīt steigas, nemiera, televīzijas un radio ņirboņas un trokšņu vidū kā bumbai un jāsprāgst. Tad —

Tad būs gan melnā saule!

Bet Tava Melnā saule, Gunar, ir balta un tīra.

Tādu to arī atveidojis Ilmārs Rumpēters uz krājuma vāka. Tikai drumstalas un šķēpeles, atdalījušās no lielā, karstā spožuma, nāk tuvāk un top lielākas (perspektīva, Gunar! Viss, kas tuvāk, šķiet lielāks). Un tās top melnākas. Vai atdziest? — Man šķiet, Tavam māksliniekam ir lieliski izdevies atainot šo saules eksplozijas izsviesto partikulu lidošanu pa gaismas gadiem.

Tu esi tā saule. Nē, es nebūt nedomāju noniecināt to lielo, kas pašlaik mūsu puslodē spīd slīpi. Es vienīgi domāju to, ka dzejnieks vai rakstnieks tai brīdī, kad raksta, ir it kā vientuļa saule (vai pasaule) milzīgajā universa naktī. Uzrakstītais ir viņa ziņojums citu sauļu vai pasauļu apdzīvotājiem. Jo viņš rakstīdams cer, ka kaut kur būs kāds, kas uztvers ziņojumu un to atšifrēs.

Zini, ir tādi ļaudis. Cilvēki, kas mēģina uztvert ziņojumus no galaktikas vai vēl tālākām saulēm. Dzejnieka attieksmes ar lasītāju ir līdzīgas. Ziņojums ir jāuztver un jāatšifrē. Protams, šim darbam ir viens trūkums: Kā lai uztvērējs zina, vai atšifrējis pareizi?

Ja prasība ir tāda, ko es sauktu par statisku, pasākums var būt arī bez cerībām. Bet raidījumi, tās saules drumstalas un šķēpeles, ko noraida dzejnieki un rakstnieki, ir atdzīvināmas un izprotamas, aktīvi iesaistoties šai komūnikācijas procesā. To darot, ne vienmēr ir svarīgi, vai uztvērējs patiesi lasa to pašu, ko esi noraidījis. Svarīgi turpretim ir, vai uztvertās zīmes viņiem pašiem kaut ko nozīmē, vai pasīvais teksts kļūst par aktīvu pārdzīvojumu.

Protams, ir arī tādi ziņojumi, kas viegli izlasāmi un nav pārprotami („Viegli izmērījama, pārskatāma un kontrolējama dzeja..!"), bet tie nevar būt nākuši tālu ceļu. Tur var būt arī kāds, kas tikai izliekas par radošu mākslinieku, bet īstenībā tikai atkārto frazes, kaimiņu valodas, saliek citādāk vārdus un teikumus. Grib būt saprotams. Raksta saprotamu dzeju.

Tur nevajag nekādas aktīvitātes ne vienā, ne otrā pusē.

Lielā problēma ir tā, ka ļoti daudz lasītāju negrib būt aktīvi. Viņi grib būt baudītāji. Arī aktīvs pārdzīvojums var sagādāt baudu. Bet liela daļa baudītāju ir produktu baudītāji. Tu jau zini, tagad gaļu pārdod samaltu un nereti arī izceptu. Ko ar tādiem iesākt, kas arī dzeju grib saņemt plastmasas maisiņā? Lirisko hamburgeri — norīšanai.

Vaina nav šo lasītāju vien. Drīzāk tā meklējama apstāklī, ka viņi nekad nav mudināti kļūt par aktīvu daļu mākslā. Viņi turpretim ir mācīti pacelt acis uz Dzejnieku vai Rakstnieku (sauli!) un apbrīnot viņa Lielumu.

Bet ko mums dod apbrīna (pēc moto: Tā Kunga ceļi ir nezināmi), notirpušiem pirkstiem visumā naktī spiežot Morzes zīmju aparāta taustiņus cerībā, ka reiz mūs kāds sapratīs tādus, kādi esam, mūs pašus, mūsu ziņojumu. Bet to iespējam vienīgi ar aktīvu pārdzīvojumu. Tā ir tā sodība.

Tādēļ, Gunar, man šķiet, Tu ievadi savu krājumu ar pavisam lieliskiem vārdiem:

Te tādas vietas — bez loga.
Sauli, ja gribi, jānes
ar maisiem iekšā
jeb pudelēm, skārdenēm —
jeb ar meiteņu brunčiem.
To jau mēs arī darām.

Labāk mūsu situāciju nevar raksturot. Klāt nāk vēl tas, ka mums „uzdots" nebūt par „sāņus ataugušu zaru", bet gan tādas literatūras veidotājiem, par kuru „nav pareizi runāt (kā) par latviešu emigrantu literatūru, bet gan par latviešu nacionālo literatūru emigrācijā..." (Jānis Rudzītis, Archīvs VI, 1966).

Tu zini, literatūra ir tāds koks, kas aug. Augdams koks iegūst jaunas formas, tā ēna kļūst citādāka, un tās bites, kas zaros, ir citas. Vajag acu, lai redzētu, ka koks ir audzis.

Ir jārunā par literatūru kā literatūru, vienīgi tāda tā var būt nacionāli nozīmīga (kas nozīmē arī to, ka tā principā ir arī vispārcilvēciska), vienīgi tad tā nav „sāņus ataudzis zars", bet — šinī gadījumā — tāds zars, kas audzis koka saules pusē un neapcirpts. Par to tad nav jājautā, „ko tā mums dod kā latviešiem". Jo vienīgi tad literatūra var mums kaut ko dot — arī kā latviešiem.

„To jau mēs arī darām."

Tieši tā. Bet tie saules pusē augušo zaru ziedi brīžam jānes mājā iekšā „ar maisiem".

Arī ar meiteņu brunčiem. (Vai tā nav lieliska doma? Kur ir mūsu tekstiliju rūpnieki trimdā? Izdodiet audumus, apdrukātus ar latviešu trimdas dzeju. Ar latviešu mākslinieku gleznu reprodukcijām. Pārdodiet jaunatnes svētkos, kongresos un Divreizdivi nometnēs! Kāpēc lai šis ceļš būtu sliktāks par to, ka ceļu sāk trūkt?)

Gunar! Tagad Tu saki, ka es runāju par visu ko citu, tikai ne par Tavu dzejoļu krājumu „Melnā saule". Ne gluži. Krājums ir mani aktīvizējis. Es turpinu rezonēt. Es gribētu, lai Tavu ziņojumu smailes sasniegtu daudzus un lai tie tos atšifrētu, kļūdami aktīvi. Tad būtu iegūta sāņus neataugušo zaru jēga būt augušiem saules pusē, nevis izstīdzējušiem „vietās — bez logu", vai apcirptiem tādos Versaļas dārzos, kur āzis par dārznieku. Tā ir vienīgā atšķirība starp zariem, kas auguši katrs savā koka pusē. Stumbrs ir tas pats.

Es jau sākumā teicu, ka esmu tikai izlasījis Tavu krājumu. Tas ir par maz. Bet pāris lietu tomēr it kā ieguvušas veidolu.

Vispirms: man šķiet, Tu esi viens no latviskākajiem dzejniekiem tajā paaudzē, kurai piederam. To nesaku tāpēc, ka Tu šur tur it kā citē, it kā atdarini tautiskos ritmus. Bet tāpēc, ka no Tava krājuma iznirst acīm tverama aina: Tu esi Ņujorkas ielām noplēsis visus cementus un asfaltus, Tu esi tur salicis gan kaltus, gan nekaltus bruģa akmeņus un saaudzējis kumelītes to starpā. Tādas ielas bija Rīgā, bija Jelgavā, Jaunjelgavā un Daugavpilī.

Kāda paziņa, Tavu „Apmežosim Ņujorku!" izlasījusi, reiz teica, ka mums, acīm redzot, modernās literatūras nemaz neesot. Pat tāds kā Saliņš neesot ticis tālāk par pilsētas apmežošanu. Tu gribot pārvērst pilsētu mežā kā kurš katrs cits zemnieks.

Un kas par to?

Otrkārt: Tavs krājums lieku reizi nostiprina manu pārliecību, ka dzejolis ir ne tikai vārdisks lielums, bet arī grafisks veidols, sava veida divu dimensiju skulptūra. Ja Tavi dzejoļi būtu saliekot sakēpāti, kā tas dažiem notiek, tos iežņaudzot vienā laikraksta slejā, no tiem neliltu tā tālo sauļu gaisma, kuŗu mana tagad.

Bites dziesma taču iegūst savu visdzidrāko toni, kad tā skan no ziedoša pūpolu koka, no ziedošu plūmju koka (mazo zilo plūmīšu, kas auga pie cūkaploka mājās, kurās esmu dzimis); un strauta burbulēšanai vajag dimensiju, kuras dod egļu saknes krituma malā, alkšņu ēnas virpuļos.

Treškārt: man liekas, jums, ņujorkiešiem, ir kaut kāds kopīgs vaibsts — Tev, Linardam Taunam, Baibai Bičolei, Jānim Krēsliņam. Jūs esat katrs par sevi un tomēr kaut kā kopā. Kas īsti ir tas kopīgais, nemāku pasacīt, bet jūtu to, salīdzinādams, piemēram, Tevi ar Astrīdi Ivasku, ar Ainu Zemdegu, Gundaru Pļavkalnu vai Olafu Stumbru.

Tas nav tik pārsteidzoši, jo caur dzejnieku runā arī pasaule ap viņu. Tā iekļūst arī ziņojumos, kuŗus noraida citām pasaulēm. Arī tas ir jāzina un pareizi jānovērtē. Mēs nespējam kļūt tuvi viens otram, pielāgodamies un pakļaudamies, nonivelēdami atšķirīgo, kas ap mums. Bet mēs spējam pienākt tuvāk viens otram, uzzinādami, kā skanam vējos, kas ap mums.

Mēs vairs neesam tik vientuļi.

(Nobeigums 6. lpp.)

Jānis Tanks

SARUNA AR SUNI

Es satiku uz ielas suni
ar īsu saites galu,
viņš to bija pārgrauzis pušu
un priecīgs kustināja asti.

Kā veci draugi mēs sēdējām parkā,
viņš — uz krāsota sola,
es — rasotā zālē.
Mums abiem bija labi un ērti,
mēs pārrunājām savu likteni.

Viņš bija tikai klēpja sunītis,
ko auklēja dāma krāsotiem matiem.
Es kādreiz auklēju krāsotu dāmu
uz saviem gurušiem ceļiem.

Suns sērīgi lūkojās man acīs
Un sūdzēja savas bēdas:
Viņš nevēlējās vairs dāmas skūpstus,
man bija tikai atmiņas . . .

Laid mani savā vietā,
tu nāc manējā,
mums mainītas dzīves,
to redzu,
ko saki tu, mans draugs?

Vau, vau! — viņš piekrita skaļi
un laizīja manu roku,
bet man nebija spēka
atdot viņam
viņa suņa dzīvi.

Dace Bērziņa Toronto universitātē ieguvusi maģistres gradu (M. A.) franču valodā un modernajā literatūrā un pašreiz darbojas par mācības spēku Lionas universitātē Francijā. Viņa pieder pie studenšu korporācijas Imeria saimes.

Kamermūzikas skaņu burvībā

Koncerts, kas atstāja uz klausītājiem neizdzēšamu iespaidu un vēl ilgi skanēs dvēselē, 3. februārī notika Ņujorkā, Karnegija koncertzālē. To rīkoja Latviešu mākslinieku apvienība Ņujorkā, un izpildītāji bija Mannes mūzikas koledžas trio: latviešu spējīgais pianists Artūrs Ozoliņš, japāņu jaunā vijolniece Misako Janagita un amerikāņu čellists Donalds Grīns. Visi trīs jaunie, izcili apdāvinātie mākslinieki jau iekaŗojuši sev vārdu mūziķu pasaulē un saņēmuši daudz uzslavu, godalgu un stipendiju, kā arī uzvarējuši vairākās sacensībās.

Artūrs Ozoliņš dzirdēts daudzos atbildīgos koncertos ASV, Kanadā un Eiropā. Pēc Toronto karaliskās konservātorijas beigšanas viņš absolvējis Mannes mūzikas koledžu Ņujorkā (5 gadīgu kursu 3 gados), mācījies Parīzē pie ievērojamās paidagoģes Nadjas Bulanžē un nākošajā vasarā papildināsies pie slavenā pianista Aškenazija. Vijolniece Misako Janagita tikai 1965. gadā ieceļojusi no Japānas. Savu mūzikālo izglītību viņa ieguvusi Tokio pie ievērojamiem paidagogiem un spēlējusi ar Tokio simfonisko orķestri. Donalds Grīns arī ieguvis vairākas godalgas un spēlējis ar Ņujorkas jauno mūziķu simfonisko orķestri Leonarda Bernšteina vadībā, kā arī simfoniskos koncertos Ņujorkā, Hartfordā un Ņuhevenā.

Spējīgie mākslinieki programmai bija izvēlējušies divus interesantus trio: romantiski-drāmatisko P. Čaikovska „Trio a-minorā" un impresionistisko Pistona „Trio Nr. 1", sarakstītu 1935. gadā. Abos grūtajos trio jaunie kamermūziķi pārliecināja klausītājus ar dziļo iejušanos dažāda stila, formas un technikas skaņdarbos. P. Čaikovska melodiskais „Trio" pauž īsti slaviskas skumjas un smeldzi, valdzina ar plašu kantilēnu un drāmatiskiem kāpinājumiem. Brīnišķīgi izskanēja surdinētās vijoles solo klavieŗu arpedžiju pavadījumā.

Vijolniecei droša, pat briljanta technika, dziedoša kantilēna, viņas priekšnesumā daudz dzīvības, spara un aizrautīga temperamenta. Arī čellists sniedza jauku mūzikālu priekšnesumu. Viņa tonis mīksts un samtains, tīra technika, laba iekļaušanās ansamblī, vienīgi dažviet gribējās dzirdēt vairāk aizrautības drāmatiskajās vietās. Artūrs Ozoliņš, kā arvien, valdzināja ar skaisto toni, dinamisko temperamentu un žilbīgo techniku. Spēlējot ansambļos, viņš ieguvis lielāku izjūtu dziļumu un mūzikālu piekļāvību. Krāsu bagāta, kapricioza bija mazurku atgādinātāja daļa ar klavieŗu solo, kuŗai vēlāk pievienojās vijoles un čella pičikats. Šī daļa pāriet vieglā, klasiskā un melodiskā temā un beidzas ar sparīgu, orķestrāli rakstītu, drāmatisku, kaislības pilnu kāpinājumu, kas pamazām izveidojas sēru marša temā. Tā pakāpeniski izdziest un beigās izskan dziļā basā kā kapu zvanos.

Liels pretstats šim drāmatiskajam trio, kas ir viens no skaistākajiem un grūtākajiem kamermūzikas repertuārā, bija Pistona „Trio". Tas rakstīts gaišās krāsās, vieglā virtuozā technikā un klausītājus it kā pāršalc ar saulainu gaismu. Pianistam še piešķirta liela un atbildīga loma ar briljantām pasāžām, grūtiem lēcieniem un starpspēlēm. Mūzikā daudz sinkopētu ritmu, akrobatiskas technikas, mainīgu krāsu, un tā prasa precīzu saspēli, ko minētie mākslinieki arī godam veica. Trio I daļā spraigi, sulīgi crescendo, jauks vijoles un klavieŗu duets. „Adagio" izskanēja jaukā kantilēnā un dziļā ekspresijā. „Temā ar variācijām" dažviet pavīdēja klasiskas melodijas ar klavieŗu graciozām variācijām, čella delikāto toni un vijoles straujajām pasāžām, bet pirmajā „Allegro", ar sinkopēto sākumu, bija efektīvs čella solo. Otru „Allegro" uzsāka čells ar melodisku temu, kas pārgāja drāmatiskā kāpinājumā. „Fināls" un „Coda" rakstīti virtuozā technikā ar straujų dinamiku, kas uz brīdi pāriet liriskā, it kā folkloras temā, izbeidzoties briljantā „Scherzo".

Visi mākslinieki abiem atbildīgajiem trio bija piegājuši ar lielu darba mīlestību un interesi, slīpējot katru frazi. Viņu saspēle bija harmoniska, izceļot solo vietas un vienam otru „nepārspēlējot". To juta pateicīgie klausītāji un savu sajūsmu apliecināja skaļās ovācijās.

Koncertā ar jauku programmu uzstājās arī dziedātāja Silvija Serlja, kuŗa izglītību guvusi pie slavenās Rozas Ponsellas. Dziedātāja savu karjēru sākusi 15 gadu vecumā operetē „Sikspārnis" un pirmo solo koncertu rīkojusi 17 gadu vecumā. Viņa arī saņēmusi vairākas godalgas un stipendijas un ieguvusi pirmo vietu M. Andersones vārdā nosauktajā vokālā sacensībā. Dziedātāja apveltīta ar skaista tembra soprānu, kam nosliece uz kolorātūru. Viņas balss jauki skan augšējo toņu klusinātās vietās un kolorātūrpasāžās; diemžēl dziedātāja „pārcenšas", sniedzot drāmatiskus kāpinājumus: bals kļūst skarba, nebrīva un tonis saspiests. Daudzpusīgā programma (Štrausa, Mālera un Ravela dziesmas, operu ārijas un 3 amerikāņu komponistu vieglāka žanra dziesmas) liecināja, ka dziedātājai ir laba mūzikālitāte, frazējums un iejušanās dziesmu un āriju stilos.

Koncerts bija labi apmeklēts — pilna zāle klausītāju, to vidū arī daudz latviešu, pianista A. Ozoliņa cienītāju, kas atzinīgi uzņēma visus māksliniekus ar nerimtīgiem aplausiem un bravo saucieniem.

Alise Dzirkale-Cenne

(84. turpinājums)

— Kā gribi, — Uldis izlikās apvainots. — Vari jau neteikt, bet draugs tā nedara. Mani jau citi brīdināja: kopus cūka nebaŗojoties. Ja divi kopā pērkot namu, tad ātri vien sanākot naidā. Zūdot uzticība, rodoties greizsirdība, sākoties noslēpumainība. Pie mums tas sācies jau pirms ievākšanās pašu pilī.

— Ej ratā! — Brunis mēģināja slēpt smaidu aiz skarbuma, bet Uldis draugu pazina pārāk labi, Bruņa skarbums to nespēja pievilt.

Taksametrā Uldis tomēr nenocietās:

— Nelasīsi? Neizliecies; tev taču rūp, kas vēstulē rakstīts.

— Kādā vēstulē? Ak tā....tajā? Pag', kur es viņu iebāzu?

Brunis sāka rakņāties pa kabatām, rūpīgi uzmanīdamies neielaist roku žaketes labajā kabatā. Uldis vēroja un smīnēja.

— Liekulis gan, — viņš teica. — Pirmās šķiras aktieris. Nevari vis atrast?

Brunis stenēja un turpināja meklēt. Pa to laiku viņi bija piebraukuši pie jaunās dzīves vietas, un taksametrs apstājās. Vēstules meklēšana bija jāpārtrauc. Saiņus ienesis, Brunis ilgāku laiku pazuda savā jaunajā istabā. Kad iznāca, tam mugurā bija cits krekls un cits uzvalks.

— Nu? Ko viņa raksta? — Uldis neatlaidās.

— Raksta? Kas raksta?

— Erika.

Pēkšņi Brunis mainīja izturēšanos un sāka runāt nopietni un lietišķi.

— Ka arī gribot izceļot uz Kanadu. Lai pastāstot, kādas šeit darba izredzes. Pašas profesijā, protams. Tā kā esmu ārsts, tad, droši vien, par šīm lietām jau būšot apklaušinājies.

⁂

Kopš Turtuliņš bija nopircis zemi un sācis kārtot mājas būvi, viņš pie gulēšanas netika gandrīz vairs nemaz. Piecos pēcpusdienā, kad beidzās dienas maiņa, viņš vispirms devās uz apbūves vietu, lai vakara cēlienu izmantotu pamatu rakšanai. Astoņos viņš nāca mājās, paēda un uz divi stundām atkrita. Desmitos, kad Turtuliņam bija jāceļas nakts maiņai, Ilga ne vienmēr bija mājās. Turtuliņš tāpēc bija iegādājies elektrisko modinātāja pulksteni un to uz skārda paplātes turēja blakus savai guļas vietai. Zvans uz skārda blarkšēja tik vareni, ka aizgulēties nebija iespējams. Bet Turtuliņa miegs tāpat bija trausls. Bija reizes, kad viņš aiz pārguruma neiemiga nemaz. Tad, guļas vietā trīdamies, viņš sirdījās, ka divas stundas, kuŗas būtu varējis pavadīt lietderīgāk, tagad aizslīdēja bez jēgas. Dažreiz, ja miegs pavisam nenāca, Turtuliņš piecēlās un pakopās pa māju — piešuva kādu atirušu pogu, ko Ilga, kaut kur steigdamās, nebija paguvusi piešūt; izslaucīja istabu, nokopa izmētātās lietas, izmazgāja kādu veļas gabalu — darāmā jau netrūka. Īpaši tagad, kad Ilga bija sākusi strādāt Birka zeltlietu veikala birojā, tai mājas darbiem gandrīz nekad vairs neatlika laika. Bija jāpalīdz; tas vīra pienākums.

Ar sievu īstenībā satikās tikai svētdienās. Ilgai bija veikalā jābūt arī sestdienās, bet vakarus tā bieži pavadīja ārpus mājas. Viņa apmeklēja angļu valodas kursus iebraucējiem. Un pārējā laikā Turtuliņš pats bija darbā.

Bija sestdienas vakars. Veikalus slēdza piecos; kamēr nokārtoja preces, pulkstenis bija jau pusē seši. Iznākot no veikala, Ilga ielas otrā pusē ieraudzīja vīru. Jānis stāvēja, ar muguru atspiedies pret skatlogu, un uzmanīja katru, kas iznāca pa Birka virpuļdurvīm. Ieraudzījis Ilgu, viņš pasmaidīja, pamāja ar roku un, nevērodams pēcpusdienas satiksmi, devās pāri ielai.

— Kas noticis — Ilga izbrīnījusies apstājās. — Kāpēc neesi uz būves? steknr

— Nekas. Gribējās tevi satikt, — Turtuliņš kautri smaidīja. — Pēdējo reizi redzējāmies pagājušajā svētdienā.

— Un tāpēc vien tu kavē darbu? Vakarā tikpat būtu redzējušies.

— Gribējās arī atpūsties. Nebija vairāk spēka, — Turtuliņš atvainodamies piebilda.

— Tad tā arī būtu teicis. Vai es tev kādreiz esmu liegusi atpūsties? Es tevi vienmēr esmu brīdinājusi: nepārraujies. Strādā ar apdomu. Taupi savus spēkus. No kā es dzīvošu, ja tu nomirsi un tavas algas vairs nebūs?

— Man jau darbā dzīvības apdrošinājums . . . — Turtuliņam kļuva silti sirdī, dzirdot, ka Ilga par to domā.

— Par dzīvu dod vairāk, — Ilga teica, un nevarēja saprast, vai viņa joko, jeb vai runā nopietni. — Bet fabrikā tu, droši vien, skrien kā apsvilis. Es jau tevi pazīstu: ja vien kāds paliela, tad tu vairs neesi valdāms. Tur tu skrien, bet kad jāstrādā priekš paša, tad vairs spēka nav. Tad tu esi izpumpējies. Vai Robinsons tev algu pielika?

— Ē — chm . . . Zini, es nemaz vēl neprasīju. Tagad nav īstā reize. Vasara. Tagad visur atvaļinājumi, fabrikas strādā ar pusjaudu. Ja es tagad prasu, var iznākt, ka man pasaka: paldies, sēr, mums vairs jūsu pakalpojumi nav vajadzīgi. Bye, bye, John! Tā var iznākt.

Viņš mēģināja satvert Ilgu zem elkoņa, bet sieva roku atrāva.

— Tev taisnība, — viņa teica. — Muļķis dabūjot pērienu pat baznīcā.

— Ilgucīt, kāpēc tu tā? Es pats biju veikalnieks. Es zinu, ko nozīmē konjunktūra un tirgus apstākļi. Ja konjunktūra zema, uzņēmējs kļūst taupīgs. Tā tas ir.

— Ja tas tā, tad tev vajadzētu meklēt citur darbu. Grieze vispār domā, ka tu strādājot par lētu. Tev vajagot dabūt pilnas elektriķa tiesības.

Turtuliņš juta sirdī dzēlienu. Ilga pēdējā laikā pārāk bieži pieminēja Griezes vārdu. Grieze kādreiz bija Aizlejas pagasta sekretārs un tagad arī strādāja pie Birka. Griezem nāca pie sešdesmit, bet viņš vēl vienmēr bija stalts vīrs, kupliem, tumšiem matiem un pašreiz vaļas brīžos mācījās neklātienes kursos par centrālapkuŗu kurinātāju, jeb kā te teica — inženieri.

— Tam manas valodas zināšanas par īsām, — Turtuliņš skumji atbildēja. — Uzcelsim māju, tad varēs atlaist vienu darbu un mācīties kā valodu, tā dabūt tiesības. Tagad vēl jāsarauj, kamēr var.

(Turpinājums sekos)

Kur elektrība un ķīmija sastopas

Elektriskā strāva ir mūsdienu dzīves neatņemama sastāvdaļa. Katru dienu nāk klāt jauni aparāti un ierīces, kuŗas darbina elektrība, lai mūsu dzīvi padarītu vieglāku, ērtāku un patīkamāku. Palaikam jau arī dabas māmuļai patīk izspēlēt pa nerātnam jokam — ar sniegputeņiem un vētrām, vai ar straujų atkusni un plūdiem, kad elektriskos vadus apledojuma svars un krītošo koku spēks pārrauj un norauj. Tad mēs izbaudām modernās dzīves neērtības, kādas šogad pārdzīvojām janvārī — bez gaismas un siltuma.

Ontario provincē praktiski gandrīz visas upes, kur vien iespējams celt aizsprostus un ar ūdens spēku darbināt turbīnas elektriskās enerģijas iegūšanai, ir izmantotas. Ontario Hydro jau sen pārslēdzies uz cita veida elektrības ražošanu, iegūstot strāvu no termiskajām vai atomu spēkstacijām. Toronto pievārtē, pie Portkreditas, nobeiguma pcsmā atrodas Kanadas lielākā un reizē arī viena no visas pasaules lielākajām termiskajām spēkstacijām— Lakeview G. S., kuŗā pa ūdens ceļu piegādātos ogļu kalnus izlieto, pārtveicējot ūdeni, lai pēc tam ar tvaiku grieztu milzīgos 300.000 kilovatu turboģenerātorus. No paredzētajiem astoņiem 6 turboģenerātori jau pabeigti. Kad griezīsies visi, būs radīts milzīgs elektriskās strāvas papildinājums visai Ontario provincei ar 2.400.000 kilovatu kapacitāti.

Mazam salīdzinājumam jāpiezīmē, ka vēl 1947. gadā visu Ontario spēkstaciju kopīgais devums bija nedaudz mazāks par to elektrisko strāvu, kas nāks no Lakeview G. S. vien. Lai visām 8 turbīnām piegādātu vajadzīgo tvaika spiedienu (2600 P. S. I. pie 1000 gradiem F.), katru stundu jāsadedzina 824 tonnas ogļu!

Daudzās tūristu grupas, kuŗas ar iepriekš izprasītu atļauju katru dienu ierodas apskatīt lielo spēkstaciju, iegriežoties „spēka ēkā", kuŗa ir 1200 pēdu gaŗa, 293 pēdu plata un 190 pēdu augsta, izjūt šīs celtnes vareno plašumu un lielumu. Ja salīdzinājumam nostādītu blakus Toronto pilsētas valdes namu vai Simpsona un Ītona lielos preču namus, spēkstacijas varenums būtu vēl krasāk izjūtams. Četri 500 pēdu gaŗi dūmeņi izsviež augstu gaisā dūmu mutuļus, kuŗi, vēja nesti, aizplūst uz Ontario ezera pusi vai pretējā pusē uz dzīvojamo māju rajoniem. Liekas, ka dzīve nevarētu būt patīkama apkārtnē, kur tuvumā darbojas tik liela spēkstacija. Gaisa sabojāšanās un apkārtnē izkaisīto sodrēju procents praktiski tomēr ir tik mazs, ka to nemaz nejūt, jo spēkstacijā iebūvētās ierīces visu nevēlamo izdedžu un gāzu uztveršanai un iznīcināšanai.

Lakeview G. S. izmaksa kalkulēta uz apm. 300 miljoniem dolaru. Še strādājuši arī daudzi latvieši — būvamatnieki, galvenokārt namdari un elektriķi, un vairāk nekā ducis strādā arī pašreiz. Viens no latviešu ķīmiķiem ir Gunārs Kārkliņš, kas mūsu sabiedriskajā dzīvē labi pazīstams kā skautu vadītājs, darbojoties Rīgas (72.) skautu vienībā Toronto jau kopš tās dibināšanas.

Kāds sakars ķīmiķim ar elektrības ražošanu? Ko ķīmiķis dara termiskā spēkstacijā? Izrādās, ka spēkstacijas ķīmiskajā laboratorijā, kuŗu pārzina un vada G. Kārkliņš, nodarbinot četrus techniķus un vienu mācekli, katru dienu jāveic daudz un dažādu pārbaužu. Sarunā ar G. Kārkliņu noskaidrojies, ka viņa pienākumos ietelp arī jaunu darbinieku apmācīšana, lasot lekcijas un ar to praktiskos darbus laboratorijā, jo Ontario Hydro nākotnes plānos ir vēl vairāki šādu spēkstaciju būve, kuŗu apkalpei būs nepieciešami labi apmācīti un sagatavoti darbinieki. G. Kārkliņam ir jau vairāk nekā 15 gadu pieredze šai darba laukā, kur ķīmija un elektrība sastopas — ķīmiķa darbs Ontario Hydro spēkstacijās.

Spēkstacija patērē daudz ūdens tvaika katliem. To ņem no Ontario ezera, un tā pievadīšanai izbūvēts īpašs kanālis ar 4 sūkņu mājām. Ar lielu uzmanību un rūpību ezera ūdeni pārstrādā, vairāk nekā 500.000 galonu dienā, un šī gatavā produkta — ūdens kvalitāte ir krietni augstāka nekā tam destilētajam ūdenim, kuŗu pērkam pilsētu drogērijās! Kā G. Kārkliņš paskaidro, katru dienu laboratorijā pārbauda vismaz 100 ūdens paraugu, kas ņemti no ūdens sistēmas dažādās spēkstacijas vietās. Ūdenim jābūt tik labas kvalitātes, lai tas atbilstu augstajam spiedienam katlos. Ķīmiskā satura kvalitāte ir dažāda katrā sistēmā, piemēram — gultņu dzesēšanai, generātoru dzesēšanai un tam ūdenim, kuŗu uzglabā tvertnēs. Dzesināšanas ierīcēs izlieto ap 1.000.000 galonu ūdeni minūtē, kuŗu ielaiž atpakaļ Ontario ezerā. Uz jautājumu, vai šāda liela spēkstacija ar tik daudzām mašīnām un generātoriem nesagandē ezera ūdeni, G. Kārkliņš paskaidro, ka faktiski ir tieši otrādi: ūdeni šai procesā attīra no visiem netīrumiem. Arī nekādas eļļas un skābes šai ūdens apmaiņā ezerā nenokļūst. Vienīgā starpība, ka ūdens temperātūra paaugstināta, t. i. atpakaļ atlaistais ūdens ir par apm. 20 F gradiem siltāks nekā ezerā esošais, un tas nāk par labu ūdens slēpotājiem, nirējiem un peldētājiem. Varbūt tieši tādēļ pavasaros, kad sākas t. s. smelšu ķeršanas laiks, pie spēkstacijas kanāļa iztekas vienmēr daudz cilvēku, jo smelšu bagātība še liela, piedevām šī ir viena no vistīrākajām ezera vietām visas Toronto pilsētas robežās.

Bez ūdens kontroles G. Kārkliņš laboratorijā pārbauda arī eļļas kvalitāti dažādos motoros un sūkņos, tāpat ūdeņraža gāzes kvalitāti, kuŗu lieto rotoru dzesināšanai. Laboratorijā noskaidro arī piegādāto ogļu kvalitāti un siltuma spējas. Še lietotās ir t. s. rūpniecības ogles, kuŗas neder māju apkurināšanai sakarā ar lielo pelnu procentu, bet spēkstacijā tās samaļ putekļos, tad tās var lietot augstas temperātūras krāsnīs.

Gunāra Kārkliņa pienākumos ietelp vēl daudz citu analižu, bet tie ir pārāk techniskas dabas jautājumi un nav īsumā raksturojami, tādēļ laikrakstā telpu trūkuma dēļ tos nevar sīkāk aprakstīt.

Apskatījis lielo spēkstaciju un atvadoties no G. Kārkliņa, paskaidroju, ka iegriezīšos šai vietā atkal, bet palikšu ārpus žoga, — tad, kad sāksies smelšu ķeršana, pareizāk sakot, smelšanas sezona.

J. Vairdotis

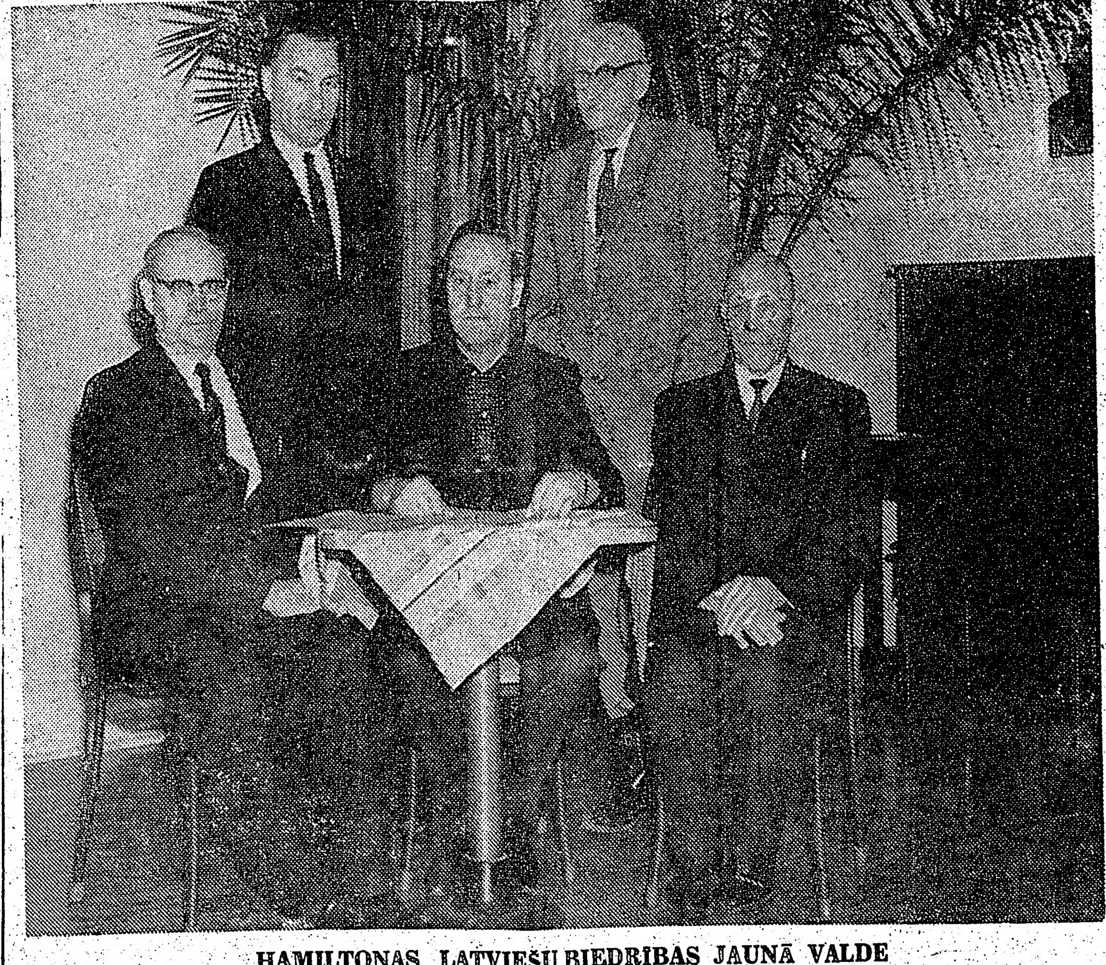

HAMILTONAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS JAUNĀ VALDE

Priekšā no kreisās: sekretārs Pēteris Zariņš, priekšsēdis Roberts Kreišmanis un priekšsēža vietnieks Hermanis Tērauds; aizmugurē — biedrzinis Donāts Skrūzmanis un kasieris Jūlijs Martinovs.
Foto: J. Gailītis

Montrealieši gatavojas 50 gadu jubilejai

Latviešu organizāciju padome Montrealā jau pērnā gada septembrī nolēma izveidot īpašu komiteju Latvijas proklamēšanas 50 gadu atceres svinībām. Organizāciju padome sastāv no 5 lielākajām latviešu organizācijām: Latviešu biedrības, katoļu draudzes, Trīsvienības ev.-lut. draudzes, Sv. Pāvila ev.-lut. draudzes un DV nodaļas. Rotācijas kārtībā katra organizācija prezidē vienu gadu. Bez šīm lielākajām organizācijām uz sēdēm aicina arī pārējo mazāko organizāciju pārstāvjus. Reizē ar to padomē pārstāvēta visa aktīvā latviešu sabiedrība.

Padomes galvenais uzdevums ir koordinēt sabiedrisko dzīvi un organizēt plašākus kopīgus sarīkojumus, piemēram, 14. jūnija upuru piemiņu, valstssvētku svinības, bērnu vasaras nometni u. c. Parasti plašajiem sarīkojumiem izveido rīcības komitejas, kuŗas, pieaicinot darbiniekus, veic visus vajadzīgos darbus. Latviešu dienu rīcības komitejā pērnā gada pasaules izstādes laikā darbojās arī vairāki LNAK pārstāvji.

Jubilejas gada rīcības komiteja saucas Latvijas proklamēšanas 50 gadu svinību komiteja Montrealā. Tās sastāvā darbojas priekšsēdis V. Tomsons (Latvijas konsuls), vicepriekšsēži A. Voitkus (LNAK) un K. Deksnis (latviešu skola), sekretārs A. Spurmanis (Trīsvienības draudze), kasieris K. Ozols (kreditbiedrība) un locekļi J. Gributs (DV) un A. Laizāns (katoļu draudze). Komitejas darbs notiek trīs nozarēs: informācijas nozarē prof. I. Freiberga (inženieŗu un techniķu kopa) vadībā darbojas Dr. Vaira Freiberga, J. Tērauds un A. Voitkus, līdzekļu vākšanas nozari vada A. Bērziņš (Sv. Pāvila draudze) ar palīgiem K. Ozolu, J. Spurmani, un G. Valdmani, bet sarīkojumu nozares vadītājs ir R. Tūters (Junda), viņa palīgi — J. Lukstiņš, J. Gributs un R. Brāzma.

Komitejas uzdevumi: 1) Jo plaši izplatīt informāciju par Latviju, piesūtot to vadītājām personām Kanadas likumdošanā un saimnieciskajā dzīvē; personām, kas noskaņotas mums labvēlīgi, piesūtīt grāmatas par Latviju. 2) Sniegt informāciju kanadiešu presē, radio un televīzijā. 3) Sarīkot izstādi, kuŗā uzskatāmi parādītu latviešu tēlotājmākslu un lietisko mākslu, kā arī latviešu piedalīšanos Kanadas kultūras un saimnieciskajā dzīvē. 4) Sarīkot Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres svinības Montrealā, paredzot svētku aktu, kopīgu dievkalpojumu, sporta sarīkojumus u. c.

Komiteja jau sanākusi vairākās sēdēs un veikusi labu daļu priekšdarbu iecerēto uzdevumu īstenošanai. Pārrunās izkristallizējusies pārliecība, ka Latvijas 50 gadu jubilejas gadījumā jārada kāda paliekama vērtība ne tikai pašreizējam, bet arī turpmākajiem gadiem. Par šādu nozīmīgu pasākumu komiteja izvēlējusies latviešu dainu pētīšanu, jo tās glabā bagātīgu informāciju visos sadzīves laukos, bet lielā dainu skaita dēļ attiecīgi pētījumi darīti ļoti maz. Pētīšanas darba izvēršana plašumā dotu neizmērojamas iespējas mūsu dainu izvērtēšanā un pievērstu tām visas pasaules uzmanību. Vēl noskaidrojami vairāki jautājumi, iekām detalās izstrādāto plānu varēs nodot atklātībai. Ja šo pasākumu izdosies iedzīvināt, tas dotu latviešiem lieliskas iespējas iepazīstināt interesentus visā pasaulē ar mūsu gara mantām un tā būtu skaista dāvana Latvijai tās dibināšanas 50 gadu atceres svētkos.

A. S.

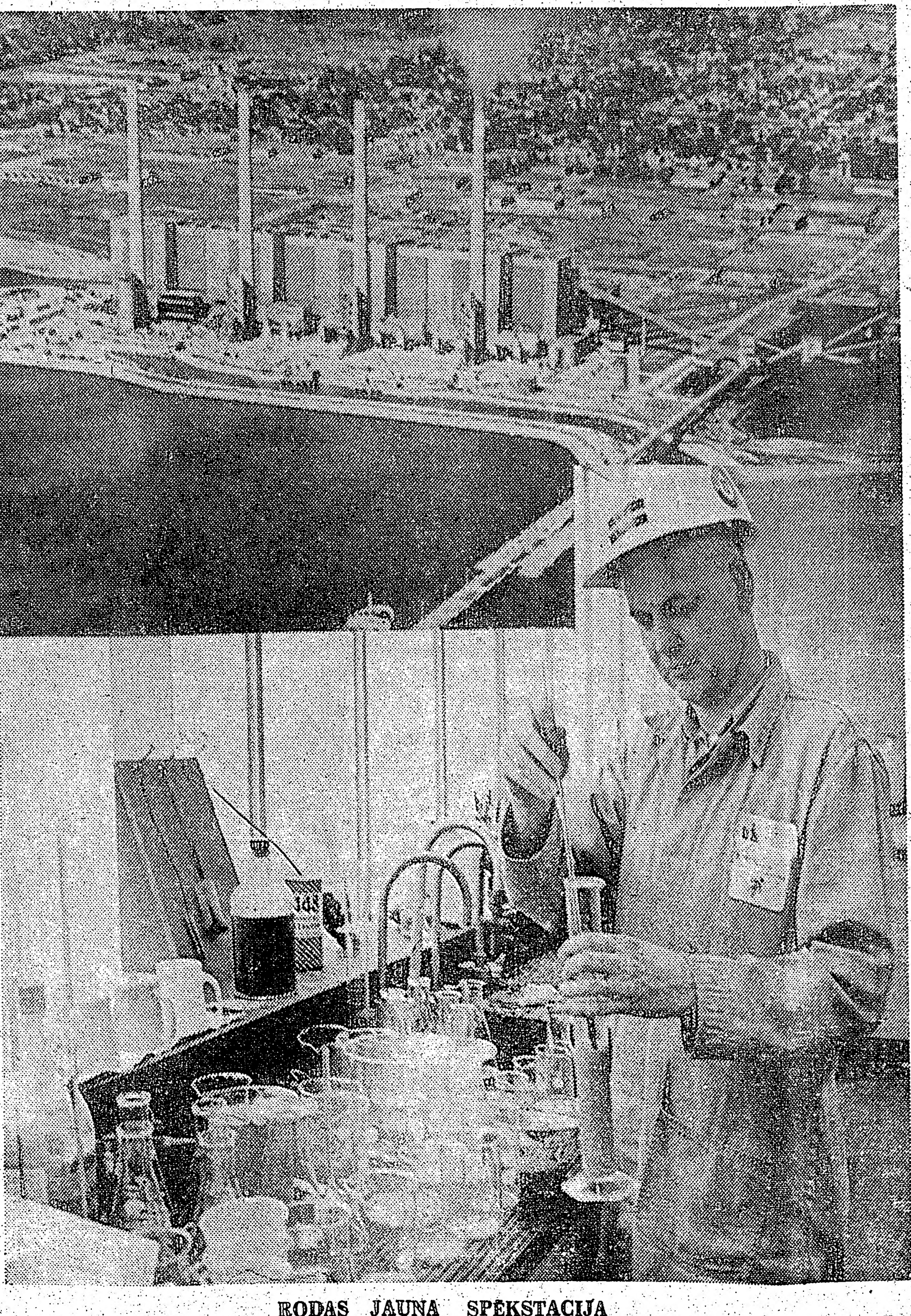

RODAS JAUNA SPĒKSTACIJA

Augšā: Lakeview G. S. uzņēmumā no lidmašīnas. Priekšplānā Ontario ezera izbūvētā krastmala ar ūdens pievadīšanas kanāli un kuģu piestātni, kur pievestās ogles aizslīd pa lentēm. Aizmugurē redzama daļa no Portkreditas dzīvojamā rajona. — Apakšā: G. Kārkliņš spēkstacijas laboratorijā.

Ansis Tipāns un Vija Vētra gatavojas turnejai

Latvijas dibināšanas 50 gadu atzīmēšanas sarīkojumu ietvaros šai pavasarī, laikā starp Lieldienām un Jāņiem, latviešu centrus Kanadā un ASV apciemos režisors Ansis Tipāns un dejotāja Vija Vētra ar dzejas un deju inscenējumu „Veltījums Latvijai", kuŗa pamatā būs Andreja Eglīša dzejoļu cikli un virknējumi. Šai neparastajā turnejas inscenējumā, dzejai mijoties ar dejām noskaņu posmos, gaismu, ēnu un mūzikas fonā abi pazīstamie mākslinieki savā priekšnesumā daudzinās tēvzemes skaistumu un latviešu tautas liktenġaitas.

Pēc pirmizrādes 20. aprīlī Holivudā abi mākslinieki, turnejā apciemojot vispirms rietumkrasta latviešu centrus, virzīsies pāri kontinentam un Kanadā viesosies — 7. jūnijā Hamiltonā, 8. un 9. jūnijā Toronto, 11 jūnijā Montrealā un 14. jūnijā Londonā.

Toronto abu mākslinieku īpatais inscenējums notiks Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu telpās — 8. jūnijā plkst. 8 vakarā, bet 9. jūnijā plkst. 6 vakarā. Ieejas karšu iepriekšpārdošanu uzsāks DV teātra Kanadā jauniestudējuma „Pieci stabi tirgus laukumā" pirmizrādes laikā 4. maijā, pēc tam kartes būs iegādājamas DV grāmatnīcā Latviešu namā.

P.

TORONTO ZIŅAS

● TLB inženieŗu un techniķu kopas sanāksmē 9. februārī Latviešu namā bija ieradušies 22 dalībnieki ,kas pārrunāja tematu „Pamatu būve sliktās būvgruntīs" inženieŗu J. Švanka un A. Podnieka vadībā. Ar abiem pārrunu vadītājiem vakara dalībniekus iepazīstināja inž. A. Arājs. J. Švanks, kas vada Ontario publisko darbu ūdensbūvju nodaļu, iepazīstināja ar savu pieredzi; to raksturoja arī A. Podnieks, kas nodarbināts par lietpratēju kanalizācijas un ūdensvadu projektos un būvdarbos. Kopas priekšnieka vietnieks A. Leja, kas sanāksmi atklāja, pēc tās arī pateicās pārrunu vadītājiem un dalībniekiem.

● Jaunievēlētā DV Toronto nod. valde konstruēšanās sēdē 9. februārī pienākumus sadalīja šādi: priekšsēdis I. Zamlovskis, viņa vienieks A. Lucs (abi ievēlēti biedru sapulcē), sekretārs J. Treijs, aprūpes un informācijas daļas vadītājs V. Cinis, kasieris A. Dumpe, kultūras un sarīkojumu daļas vadītājs O. Zvirgzdgrauds un biedrzinis A. Akmens.

● Latviešu katoļu draudzes rīkotā Latgales pēcpusdiena notiks 24. martā plkst. 3 pēcpusdienā Latviešu namā. T. Puisāns referēs par tematu „Vakarēšana kā paraža mūsu sētās", bet koncerta daļā piedalīsies soprāns A. Sapale—Raikovska ar K. Zariņu pie klavierēm. Būs iekārtota arī Latgales mākslas, daiļamatniecības, grāmatu, tautisko audumu un rokdarbu skate.

● Latviešu katoļu draudzes gada sapulce notiks 25. februārī plkst. 2 dienā Latviešu namā. Sapulcē paredzēta parastā darba kārtība un amatpersonu vēlēšanas. Tā būs pilntiesīga pie jebkuŗa ieradušos dalībnieku skaita.

● Latviešu katoļu draudzes lauku īpašuma saimniecības kopas dalībnieku gada sapulce notiks 25. februārī plkst. 3.30 pēcpusdienā Latviešu namā.

● Austrumu draudzes gada sapulce notiks 25. februārī Sv. Barnaba baznīcas telpās tūlīt pēc dievkalpojuma, kas sāksies plkst. 2 dienā.

● Rīgas skautu un Gaujas gaidu vienību gadasvētku sarīkojums notiks 18. februārī plkst. 4 pēcpusdienā Latviešu namā.

● Vērojot apmeklētāju skaitu dažādos priekšlasījumos Toronto latviešu saimē, šķiet, ka vieni no vislabāk apmeklētajiem ir referāti par reliģijas jautājumiem. To apliecināja arī klausītāju līdz pēdējai rindai pieplidītā Sv. Andreja draudzes sarīkojumu zāle, māc. A. Čopam 11. februāŗa pēcpusdienā iztirzājot tezi „Dievs ir miris". Referents norādīja, ka priekšlasījums dalīts divās daļās, šoreiz klausītājus iepazīstinot tikai ar mūsdienās dažās teologu aprindās izplatītā saukļa izcelsmi un pirmajiem tā kaldinātājiem gara pasaulē — filozofu Fr. Nīčī 19. gadsimta beigās, vācu un cittautu mācītājiem šai gadsimtā. Ļoti interesantais referāts izraisīja arī vairākus klausītāju jautājumus, uz kuŗiem A. Čops solījās atbildēt nākošajā priekšlasījumā, kas paredzēts 3. martā pēc dievkalpojuma plkst. 4.30, kad viņš iztirzās šīs popularitāti ieguvušās tezes vājības.

● Sv. Andreja draudzes lauku īpašumā Sidrabenē bērnu vasaras nometnes dalības maksas šogad būs nedaudz paaugstinātas: vispārējā nometnē 20 dol. nedēļā plus 50 centu bērnu apdrošināšanai, bet mazo bērnu nometnē 23 dol. plus 50 centu. Ārpus Ontario provinces dzīvojošiem dalībniekiem bez tam jāpiemaksā 1 dol. Izraudzīta arī nometnes administrācija, atbildīgā vadītāja pienākumus uzņemoties līdzšinējam māc. A. Čopam; meiteņu nometnes galvenā vadītāja būs N. Pulciņa, bet zēnu nometnē J. Vāgnere, administrātore G. Rēviņa un saimniece E. Kodola. Bez tam Judīte Vāgnere, kas nesen ieguvusi Sarkanā krusta peldēšanas instruktores tiesības, būs visu peldēšanas nodarbību vadītāja. Jauninājums nometnē būs zīmēšanas un tēlniecības nodarbības, kuŗas vadīs māksliniece V. Mērniece, bet meitenēm rokdarbu stundas G. Blūmas vadībā.

● Gadskārtējais Sv. Andreja draudzes dāmu komitejas bazārs un draudzes vakars notiks 18. februārī plkst. 4 pēcpusdienā Sv. Andreja baznīcas telpās. Draudzes gada sapulce paredzēta 25. februārī plkst 12 dienā.

● Latviešu baptistu draudzes gada sapulce notiek 14. februārī plkst. 8 vakarā Valmera ielas baznīcas telpās.

● Pianistes Ilzes Štrāles-Didrichsones koncertu Unitarian koncertzālē 8. februārī noklausījās vairāk nekā 100 mūzikas cienītāju. Programmas pirmajā daļā māksliniece atskaņoja Bacha, Bēthovena un Debisī kompozicijas, bet otrā daļā latviešu komponistu V. Dārziņa un A. Okolo-Kulaka darbus.

● Latviešu mākslinieku vienības Latvis gadskārtējais karnevāls „Skurbulis mēness burbulī" notiks 16. februārī plkst. 8 vakarā Kolumba zālē.

● Sv. Jāņa draudzes dāmu komitejas rīkotais Meteņu vakars ar jautru programmu V. Pukata vadībā notiks 17. februārī plkst. 7 vakarā Sv. Jāņa baznīcas telpās.

● CBC radioraidītāja talantu festivālā arī šoreiz piedalās pianists Artūrs Ozoliņš. Jaunais mākslinieks 22. februārī atskaņos Rachmaņinova „Trešā klavierkoncerta" pirmo daļu. Interesenti, kas vēlas koncertu noklausīties, var pieprasīt bezmaksas ieejas kartes CBC raidītājam Toronto, tālr. 925—3311.

KANADAS ZIŅAS

LONDONA

● DV Londonas nodaļas gada sapulcē pēc valdes un citu amatpersonu ziņojumu pieņemšanas jaunajā valdē par priekšsēdi ievēlēja līdzšinējo T. Zandersonu, viņa vietnieku un aprūpes daļas vadītāju G. Brikmani, sekretāru J. Laukgali, kasieri O. Zeru, sarīkojumu un kultūras daļas vadītāju J. Ozolu un biedrzini A. Ādmini. Par vanadžu kopas priekšnieci ievēlēja I. Epneri, viņas vietnieci A. Ādmini un sekretāri V. Gipteri. Pārrunājot nodaļas turpmāko darbību, vienojās dibināt īpašu Minsteres ģimnazijas stipendiju fondu Londonas jauniešu atbalstīšanai, kas vēlētos skolā iestāties. Mirušo nodaļas biedru piemiņai viņu vārdos nosauks ceļojošas balvas šaušanas sacīkšu uzvarētājiem. R. N.

● Londonas lietuviešu jaunatnes sporta klubs Tauras 3. un 4. februārī bija rīkojis Kanadas lietuviešu basketbola meistarsacīkstes, piedaloties 17 vienībām no Montrealas, Toronto, Hamiltonas un Londonas. Londonas lietuviešu basketbola vienības treneris ir latvietis Jānis Brikmanis. Pēc sacīkstēm Londonas pilsētas simtgades hallē notika saviesīgs vakars, kuŗā piedalījās arī labs skaits latviešu. Kopš Baltijas tautu federācijas Kanadā Londonas nodaļas nodibināšanas aizvadītajā gadā baltiešu savstarpējā sadarbība kļuvusi arvien rosīgāka. Ps.

18. februārī pl. 6 vakarā
Latviešu namā
Toronto dievvārdu
sapulce
Sauciens no Golgātas
vadībā.

OTAVA

● Latvijas jubilejas gada sarīkojumus Otavā kā pirmā ievadīja latviešu ev.-lut. Miera draudzes skola ar Draudzīgā aicinājuma atceri, kuŗā ieradās ap 60 apmeklētāju, izpaliekot tomēr jaunatnei. Sarīkojumu ar svētbrīdi ievadīja māc. E. Lange, pēc tā izdalīja liecības. Vietējās latviešu korporāciju kopas dāvinātās balvas gadskārtējās grāmatu lasīšanas sacensībā saņēma Linda Alberta, Dafne Lūka, Inese Millere un Dace Pārupa, bet dzimtenes pazīšanas sacensībā par darbu „Lielupe" — Dace Pārupa un Dace Paukšēna. Skolēni sniedza labi sagatavotu un C. Lūkas iestudētu uzvedumu „Meteņi" un vairākas tautas dejas, kuŗas bija iemācījusi Laima Lange. Piemērotas dekorācijas bija izgatavojis C. Dambergs. Īpašā skatē bija izliktas skolēnu izlasītās grāmatas un dzimtenes pazīšanas sacensībā godalgotie darbi, tāpat bērnu un jaunatnes grāmatas un mēnešraksti, lai pamudinātu vecākus tos saviem bērniem iegādāties. Ar ziedojumiem kopsummā 83 dol., skolu bija atcerējusies Korporāciju kopa, Latviešu organizāciju padome un atsevišķi tautieši.

L. L.

Aicināj

Ar paceltu zobenu

(Pārsemums no 1. lpp.)

TO ZIŅAS

smi un pirmajiem tā kaldinātājiem gara pasaulē — filozofu Fr. Nīči 19. gadsimta beigās, vācu un cittautu mācītājiem šai gadsimtā. Ļoti interesantais referāts izraisīja arī vairākus klausītāju jautājumus, uz kuŗiem A. Čops solījās atbildēt nākošajā priekšlasījumā, kas paredzēts 3. martā pēc dievkalpojuma plkst. 4.30, kad viņš iztirzās šīs popularitāti guvušās tezes vājības.

● Sv. Andreja draudzes lauku īpašumā Sidrabenē bērnu vasaras nometnes dalības maksas šogad būs nedaudz paaugstinātas: vispārējā nometnē 20 dol. nedēļā plus 50 centu bērnu apdrošināšanai, bet mazo bērnu nometnē 23 dol. plus 50 centu. Ārpus Ontario provinces dzīvojošiem dalībniekiem bez tam jāpiemaksā 1 dol. Izraudzīta arī nometnes administrācija, atbildīgā vadītāja pienākumus uzņemoties līdzšinējam māc. A. Čopam; meiteņu nometnes galvenā vadītāja būs N. Pulciņa, bet zēnu nometnē J. Vāgnere, administrātore G. Rāviņa un saimniece E. Kodola. Bez tam Judīte Vāgnere, kas nesen ieguvusi Sarkanā krusta peldēšanas instruktores tiesības, būs visu peldēšanas nodarbību vadītāja. Jauninājums nometnē būs zīmēšanas un tēlniecības nodarbības, kuŗas vadīs māksliniece V. Mērniece, bet meitenēm rokdarbu stundas G. Blūmas vadībā.

● Gadskārtējais Sv. Andreja draudzes dāmu komitejas bazārs un draudzes vakars notiks 18. februārī plkst. 4 pēcpusdienā Sv. Andreja baznīcas telpās. Draudzes gada sapulce paredzēta 25. februārī plkst 12 dienā.

● Latviešu baptistu draudzes gada sapulce notiek 14. februārī plkst. 8 vakarā Valmera ielas baznīcas telpās.

● Pianistes Ilzes Štrāles-Didrichsones koncertu Unitarian koncertzālē 8. februārī noklausījās vairāk nekā 100 mūzikas cienītāju. Programmas pirmajā daļā māksliniece atskaņoja Bacha, Bēthovena un Debisī kompozīcijas, bet otrā daļā latviešu komponistu V. Dārziņa un A. Okolo-Kulaka darbus.

● Latviešu mākslinieku vienības Latvis gadskārtējais karnevāls „Skurbulis mēness burbulī" notiks 16. februārī plkst. 8 vakarā Kolumba zālē.

● Sv. Jāņa draudzes dāmu komitejas rīkotais Meteņu vakars ar jautru programmu V. Pukata vadībā notiks 17. februārī plkst. 7 vakarā Sv. Jāņa baznīcas telpās.

● CBC radioraidītāja talantu festivālā arī šoreiz piedalās pianists Artūrs Ozoliņš. Jaunais mākslinieks 22. februārī atskaņos Rachmaņinova „Trešā klavierkoncerta" pirmo daļu. Interesenti, kas vēlas koncertu noklausīties, var pieprasīt bezmaksas ieejas kartes CBC raidītājam Toronto, tālr. 925—3311.

AS ZIŅAS

nis. Pēc sacīkstēm Londonas pilsētas simtgades hallē notika saviesīgs vakars, kurā piedalījās arī labs skaits latviešu. Kopš Baltijas tautu federācijas Kanadā Londonas nodaļas nodibināšanas aizvadītajā gadā baltiešu savstarpējā sadarbība kļuvusi arvien rosīgāka. Pa.

OTAVA

● Latvijas jubilejas gada sarīkojumus Otavā kā pirmā ievadīja latviešu ev.-lut. Miera draudzes skola ar Draudzīgā aicinājuma atceri, kurā ieradās ap 60 apmeklētāju, izpaliekot tomēr jaunatnei. Sarīkojumu ar svētbrīdi ievadīja māc. E. Lange, pēc tā izdalīja liecības. Vietējās latviešu korporāciju kopa dāvinātās balvas gadskārtējās grāmatu lasīšanas sacensībā saņēma Linda Alberta, Dafne Lūka, Inese Millere un Dace Pārupa, bet dzimtenes pazīšanas sacensībā par darbu „Lielupe" — Dace Pārupa un Dace Paukšēna. Skolēni sniedza labi sagatavotu un C. Lūkas iestudētu uzvedumu „Meteņi" un vairākas tautas dejas, kuras bija iemācījusi Laima Lange. Piemērotas dekorācijas bija izgatavojis C. Dambergs. Īpašā skatē bija izliktas skolēnu izlasītās grāmatas un dzimtenes pazīšanas sacensībā godalgotie darbi, tāpat bērnu un jaunatnes grāmatu un mēnešraksti, lai pamudinātu vecākus tos saviem bērniem iegādāties. Ar ziedojumiem kopsummā 83 dol., skolu bija atcerējusies Korporāciju kopa, Latviešu organizāciju padome un atsevišķi tautieši.

L. L.

Aicinājums cilvēka tiesību gadā

BATUN darba kārtā pašreiz galvenais punkts ir vēstuļu akcijas uzsākšana. Šis ir viens no projektiem, kas veicams šai gadā. Dr. U. Bluķis sastādījis sarakstu ar vajadzīgo informāciju: valdības galvas vārdu, titulu, adresi, tāpat ziņām, kādu svešvalodu attiecīgajā zemē visbiežāk lieto un kāda tur valsts iekārta. Sarakstā uzskaitītas visas valstis, kuŗas piedalās Apvienotajās nācijās (izņemot komūnistu zemes). Šo sarakstu, kopā ar paraugvēstulēm, BATUN vēlas izplatīt iespējami plaši, lai katrā baltiešu „pagastā" nodibinātos vairākas vēstuļu rakstītāju kopiņas. Tas vajadzīgs vairāku iemeslu dēļ: būtu gandrīz neiespējami nogādāt vajadzīgo informāciju katram atsevišķi, bez tam — kaut baltieši vēstuļu akciju ziņā ir „veci čempioni", šoreiz, varbūt, būs vajadzīgs vairāk savstarpējas ierosināšanās, jo kuŗš gan spēs vienkārši apsēsties pie galda un sākt rakstīt vēstuli, teiksim, Nepalas karalim Mahendram Bir Bikram Šach Devam?

Pat BATUN valdes locekļi, sasaukti uz pirmo oficiālo „write-in" Dr. Dzintara Paegles dzīvoklī, labu laiku skatījās laukā pa logu, apjūsmodami skaisto skatu uz Manhatanu no debesskrāpja 17. stāva, grauza spalvas kātus, izdzēra vēl vienu tasīti kafijas, izsmēķēja vēl vienu cigareti, kamēr beidzot sāka jautāt viens otram, ko gan varētu rakstīt tādu valstu valdībām, par kuŗām agrāk nav pat dzirdējuši un par kuŗām var būt puslīdz drošs, ka tās savukārt nekā daudz nezina par Baltijas valstīm...

BATUN ORGANIZĒTĀ VĒSTUĻU RAKSTĪŠANAS AKCIJA

Augšā pa kreisi: Vēstuļu akcijas uzsākšanas sēdē bez BATUN locekļiem piedalījās arī lietuviešu studentu biedrības Ateitis centrālās valdes locekļi no Čikagas un Ņujorkas. — Augšā pa labi: Pirmo vēstuļu rakstīšana BATUN latviešu sekcijas sēdē. — Apakšā pa kreisi: — Aina no inž. Alfreda Kūliša priekšlasījuma par Taizemi, kuŗa laikā pieteicās pirmie vēstuļu rakstītāji. — Apakšā vidū: Pazīstamā dejotāja Vija Vētra apsver rakstāmās vēstules galvenos punktus. — Apakšā pa labi: Paraugvēstules pārbaude t.s. Pelikānu piektdienā Ņujorkā; no kreisā — T. Zeltiņš, B. Briška, K. Pētersons, S. Sēja un O. Bergmansons.

Izveidojās īpaša paraugvēstuļu rakstītāju „komanda", kuŗa savukārt sadalījās divos nozarojumos: daļa rakstīja par specifiskiem punktiem, kuŗos attiecīgās valsts vai Apvienoto nāciju darbību zināmu gadījumu izkārtošanā vērtīgu pieliedzināt baltiešu lietai, citi atkal meklēja galvenos punktus, kuŗus vajadzētu uzsvērt vēstulēs. Šīs vēstules varētu rakstīt vienādas visiem valsts galvām. Kopīgs atzinums bija, ka katrā vēstulē jāmin visas trīs Baltijas valstis un jāuzsver, ka šogad aprit 50 gadu kopš to neatkarības pasludināšanas; jāatgādina, ka šo gadu Apv. nācijas izsludinājušas par Starptautisko cilvēka tiesību gadu; jālūdz, lai tad, kad baltiešu lietu pārrunā Apvienotajās nācijās, viņu valsts pārstāvji iestātos mūsu labā.

„Specifisko punktu" vēstulei, starp citu, der citēt paraugu, kuŗu izvēlējās rakstīt prelāts J. Balkūnas: „Apvienoto nāciju ģenerālasamblejas pieņemtajā rezolūcijā Nr. 2270 (XXII), 5. paragrafā teikts, ka „nosodāma Portugales valdības rīcība, jo tā varmācīgi pārkāpj iedzīvotāju saimnieciskās un politiskās tiesības, nometinot viņu teritorijā svešus iecelotājus un piespiedu kārtā pārvietojot afrikāņu strādniekus uz Dienvidafriku..." Lūdzu izrādīt tādu pašu rūpi par padomju virskundzībai pakļautajiem baltiešiem un pieprasīt Padomju Savienībai, lai tā nekavējoties pārtrauc sistēmatisko krievu iecelotāju iepludināšanu Baltijas valstīs un igauņu, latviešu un lietuviešu piespiedu pārvietošanu uz Krieviju. Mēs būtu ļoti pateicīgi, ja Jūs mudinātu arī citas valstis, kas piedalās Apvienotajās nācijās, darīt tāpat."

Arī BATUN biroja telpās sasaukta latviešu sekcijas sēde beidzās ar vēstuļu rakstīšanu. Sākumā mazs šaubu brīdis: kā mēs, kas lielajai politikai nenozīmējam nekā, lai rakstām karaļiem un ievērojamu valstu galvām? Taču pēc brītiņa savstarpējas iedrošināšanas runas pārmetās uz lietas praktisko izkārtojumu, piemēram, kādas vērtības pastmarkas jālieto, rakstot sultānam Al Amiram Mohamedam Didi I, Maldīvu salu valsts galvam? (Arī tas atzīmēts jau iepriekš sagatavotajā sarakstā). Tāpat aplēsa, ka katru nedēļu ikvienam būtu jāuzraksta divas vēstules, tad gada laikā lielais darbs nemanot būtu paveikts.

Šis ir projekts, kas īstenosies vienīgi tad, ja pietiekami daudz baltiešu visās pasaules malās apņemsies, cik viņu piedalīšanās nozīmīga un pat izšķirīga. Var jau būt, ka ir dažādas sarežģītas lietas, kuŗas prot un drīkst kārtot tikai mūsu centrālo organizāciju valdes un priekšsēži, bet šis projekts tām nav pieskaitāms. Ikviens — jauns un vecs, bagāts un nabags, augsti skolots un neskolots, vīrs un sieva (un bērni, un vecmāmiņa) — visi sirsnīgi lūgti šogad mazliet pastrādāt tēvzemes labā; un ne tikai pašu vidū, bet arī ar to, ka pasaule bez mūsu dzimtenes un pašreizējās patvēruma zemes ir vēl vesels 100 citu, baltiešiem kaut kā nepatīk domāt. Tādēļ uz jauno BATUN projektu vispirms atsaucās ļaudis, kas paši daudz ceļojuši un par šādu zemju eksistenci var liecināt no personīgas pieredzes. Liekas, ka tas bija inž. Alfreda Kūliša nopelns, ka pēc viņa priekšlasījuma Ņujorkā par Taizemi no klausītāju vidus ienāca solījumi uzrakstīt 440 vēstuļu. Arī pazīstamajai dejotājai Vijai Vētrai nebija daudz jāskaidro, viņa tūlīt saprata šīs akcijas nozīmi. Protams, tagad, kurp vien BATUN ļaudis iet, viņi ņem līdz arī pašu izstrādātas paraugvēstules un adrešu sarakstus; daži nēsā līdz pat vēstuļpapīru un aploksnes. Tā vēstuļu rakstīšana gauži neierastā veidā kļuva pat par pārrunu tematu kārtējā preses ļaužu sanāksmē Ņujorkā, t. s. Pelikānu piektdienā...

Tā kā adrešu sarakstos vēl arvien ir lieli robi, visi interesenti laipni lūgti pieprasīt vajadzīgos materiālus vēstuļu akcijas uzsākšanai, rakstot BATUN birojam: 2789 Schurz Ave, Bronx, N. Y. 10465, U. S. A.

D. V.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

KLĪVLENDA

● Vjetnamas kaŗa laukā 27. janvārī kritis tautietis Alvis Miķītis. Miķīša ģimene dzīvo Klīvlendā, bet viņš pats dienēja ASV bruņotajos spēkos 16 gadu, trīs reizes ievainots kaujās Vjetnamā. Mūžīgai dusai viņš guldīts Ziemeļkarolīnas militārajā kapsētā. Par viņu sēro dzīvesbiedre ar atvasīti.

● Ļoti patīkamu pārsteigumu Klīvlendas tautiešiem sagādāja Hamiltonas meiteņu kvintets Rota, kas koncertēja 4. februārī. Kvinteta dalībniece Dace Kārkliņa ar divām solo dziesmām kuplināja arī Apvienotās latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumu. Koncerta starplaikā komponists Valentīns Bērzkalns referēja par latviešu tautas dziesmu izcelšanos un to nozīmi mūsu kultūras dzīvē.

ROTA

● Latviešu kaŗa invalidu apvienības atpūtas mītnē Rota 3. februāŗa nedēļas nogalē ieradās lielāka organizēta slēpotāju grupa — korporācijas Gersicania saime, kuŗas 25 slēpotāju sastāvā bija arī Korejas kaŗa veterāns E. Freibergs, kas kaujā divreiz ievainots un ārstējies Japānā, un A. Šterns, kas cīnījies Vjetnamā. Pavisam šai nedēļas nogalē Rotā bija ieradušies ap 40 slēpotāju, kuŗus laipni uzņēma un par vakariņām gādāja veterānu mītnes vadība. Sestdienas vakarā notika arī kluba vakars pie kamīna uguns, slēpotājiem baudot deju priekus līdz pat rīta gaismai, kad atkal bija laiks piesprādzēt slēpes.

P. L.

Krass lēmums Čikagā

KR. BARONA SKOLA ATPRASA LATVIEŠU BIEDRĪBAI AIZDEVUMU

Lielāko laika daļu Kr. Barona latviešu skolas padomes sēdē 1. februārī Čikagas latviešu namā, kuŗu vadīja padomes pr-dis A. Birkens, aizņēma jautājums par skolas aizdevumu Latviešu nama pārvaldei. Pirms pāris gadiem skola nokļuva neapskaužamos apstākļos, jo Čikagas amerikāņu labdarības biedrība, kuŗas namā skola līdz tam bija atradusi pajumti, telpas turpmāk vairs nevarēja dot. Tā skolas padomes prezidijs ievadīja sarunas ar Latviešu biedrības priekšnieku un Latviešu nama pārvaldi par šī nama pārbūvi, iekārtojot skolai piemērotas telpas. Biedrība morāliski jutās spiesta skolu pieņemt, kaut namam tas bija neizdevīgi, jo neienāktu vairs nauda no amerikāņu veikalniekiem, kas īrē apakšējo stāvu. Čikagas latviešu sabiedrība un organizācijas īsā laikā saziedoja vairāk nekā 10.000 dol., no kuŗiem skolas padomes prezidijs nodeva Latviešu biedrībai 5000 dol. un vēlāk vēl 1000 dol., lai varētu uzsākt pārbūves darbus. Starplaikā tomēr bija sameklētas citas telpas ar māc. K. Kuškevica un skolotājas O. Ritumas gādību, tāpat noskaidrojies, ka Latviešu nama piemērota pārbūve skolas vajadzībām tikpat kā neiespējama. Kaut skolas telpu jautājums tagad izkārtojies citādi nekā sākumā paredzēts, skolas padomes aizdotā nauda vēl arvien atrodas Latviešu biedrības rīcībā kā bezprocentu aizdevums. Par šo jautājumu tagad sākuši interesēties ziedotāji, jo sevišķi pēc tam, kad skolas padomes aizdotā nauda biedrības budžetā parādījās ienākumu ailē, nevis kā parāds. Protams, budžetu pārlaboja, bet aizdotā nauda neienes nekādus procentus. DV Čikagas apvienības pārstāvis ierosināja aizdevuma lietu pārrunāt padomes sēdē.

Ienāca pieci dažādi ieteikumi: atprasīt naudu 6 mēnešu laikā, kā paredzēts nolīgumā; atstāt naudu Latviešu biedrības rīcībā, bet turpmāk par šo aizdevumu prasīt procentus, par ko jau agrāk bija izteikusies DV apvienība; anullēt iepriekšējo vienošanos un izstrādāt jaunus, skolai pieņemamākus noteikumus; atprasīt naudu, ievērojot biedrības atmaksas iespējas; atstāt naudu biedrības ziņā, līdzšinējo stāvokli negrozot.

Kā jau parasti, ja runa ir par naudu, runāšana iznāk gaŗa. Tā šis jautājums arī aizņēma sēdes lielāko daļu. Pēc ilgām un spraigām debatēm 2. ģimnazijas klases vecāku pārstāvis A. Eizis ierosināja naudu atprasīt nolīgumā paredzētajā veidā, t. i. pilnu summu 6 mēnešu laikā. No 30 klātesošajiem balss tiesīgajiem klašu audzinātājiem, vecāku un organizāciju pārstāvjiem 17 nobalsoja par naudas atprasīšanu, 12 pret to, bet viens atturējās. Sēdes dalībnieki vienojās aizdevuma atprasīšanas rakstu nosūtīt Latviešu biedrības pr-kam V. Vīksniņam, bet norakstu Latviešu nama pārvaldei.

Pārrunāja arī bērnu vasaras nometnes jautājumu. Pērnajā vasarā nometne skolas bērniem nenotika, galvenokārt mazā pieteikto bērnu skaita dēļ, bet vecāki tomēr vēlas bērnus uz nometni sūtīt. Tā kā Vandavēgas nometne sagādā dažādas techniskas grūtības, vasaras nometni varētu jūlija pēdējā un augusta pirmajā nedēļā izkārtot Augustanā. Padome nolēma izsūtīt vecākiem aptaujas lapas, lūdzot pieteikt bērnus nometnei, kuŗa domāta vecumam no 6 — 12 gadiem. Tuvāk par nometni ziņos arī vietējos latviešu radioraidījumos.

Rudenī mācības Kr. Barona skolā sāksies 7. septembrī, bet bērnu svētki paredzēti 8. septembrī. To rīkošanā visgrūtāk atrisināma ir ēdienu un dzērienu galda pieaugušajiem un kases pārzināšana. Atbildību par dzērienu galdu rotācijas kārtībā šoreiz vajadzētu uzņemties Latviešu biedrības dāmu komitejai. Korporāciju kopa jau uzņēmās rūpes par dzērienu galdu, kases pārzināšanu lūgs uzņemties Inženieŗu biedrību, bet ēdiena galda bērniem iekārtošanu katoļu draudzi. Sporta nodarbības vadīs A. Štrāls.

Z. K.

Ar paceltu zobenu

(Pārnesums no 1. lpp.)

tuvu etnografiskajās robežās.

Lietuviešu drosme neatslāba. Gluži pretēji: velti izgaidījušies savas valsts atzīšanu, Lietuvas padomes locekļi A. Smetona vadībā 1918. gada 16. februārī nāca klajā ar otru neatkarības deklarāciju uz demokratiskiem pamatiem, ignorējot vācu uzspiestās saistības 11. decembŗa līgumā. Lietuviešu vēsturnieki uzskata, ka Lietuvas valsts īstenībā dzimusi ar šo deklarāciju, kad tika sarautas saites ar Vāciju. Par spīti tam, Vācija vēl visādi centās kavēt lielā notikuma nostiprināšanos, bet veltīgi. 1918. gada 28. oktobrī Lietuvas valsts padome pieņēma pagaidu konstitūciju, kuŗu apstiprināja tā paša gada 2. novembrī.

Trīs okupācijas gados vācieši bija paguvuši stipri noplicināt Lietuvas saimniecību. Sākās rosīgs un smags jaunuzbūves darbs ar nepietiekamiem līdzekļiem, tomēr lietuviešu dedzīgās ilgas pēc savas valsts bija īstenotas, izejot cauri neskaitāmiem draudiem un nelabvēlīgām fazēm. Jaunā valsts strauji atplauka ar panākumiem visās kultūras un saimnieciskās dzīves nozarēs. Vienlaicīgi bija veidojusies likteņkopība ar Latviju un Igauniju sakarā ar līdzīgu situāciju un lielajiem, nelabvēlīgajiem kaimiņiem.

Lietuvieši savas jaunās valsts dzīvi cēla tai pašā ēnā, kuŗa klājās pār latviešiem un igauņiem un beigās kļuva liktenīga trim Baltijas valstīm.

Likteņa ievirze tām šodien viena. No neatkarīgās Lietuvas valsts palikušas fiziskas drupas, ja atskaita cerības, kuŗas vēl dziļi gruzd kā Lietuvas zemē, tā tautas dēlos un meitās, kas izkliedēti pasaules tālēs. Bet šīs cerības sevī slēpj ārkārtēju spēku, paļāvību un ticību.

Ar pirmo mirkli svešumā lietuvieši ir iedegušies tai pašā cīņā, kuŗas daudzajās fazēs tie varonīgi uzvarēja tad, kad tapa un veidojās neatkarīgās Lietuvas valsts. Kā toreiz, arī šodien mūsu dienvidu kaimiņiem šai cīņā ir kāda liela priekšrocība — spēcīgs to tautas brāļu un māsu politisks un financiāls atbalsts, kas nu jau vairāk nekā pusi gadsimta un vēl ilgāk dzīvo brīvajās ASV, nezaudējuši savu nacionālo identitāti, izprazdami Lietuvas brīvības idejas nepieciešamību un veicinādami tās popularizēšanu.

Šobrīd mums nav nedz laika, nedz vajadzības nogrimt smeldzē par pagātni. Tā būtu veltīga skumdināšanās. Šobrīd mums jāsaslēdzas kopīgam ceļam uz nākotni un mērķiem, kas tajā rakstīti, bet vēl atrodas tālu no sniedzamības.

Ideja par neatkarīgas Lietuvas atjaunošanu ir identiska tās abām māsām — Latvijai un Igaunijai. Mēs stāvam kopīgu drupu ēnā, bet arī kopīgā cerību kalnā. Par cik mēs tajā pacelsimies, būs atkarīgs kā no mūsu pašu sirdsdegsmes un pašaizliedzības, tā no vispārējiem apstākļiem, kuŗiem šobrīd ir mainīga un brīžiem pārsteidzoša gaita.

Mūsu novēlējums Lietuvas pussimtā lai būtu ietverts konsekventi īstenotā solījumā: uzticīgā un draudzīgā kopgaitā uz vienu mērķi — tēvzemes un tās brīvības atgūšanu!

Ņujorkas lietuviešu vidū aug jauna skatuves zvaigzne — 7 gadus vecā Janīna Metjūse, kuŗa Brodvejā uzstājas galvenajā lomā lugā „Curley McDimple". Tā ir satira par nu jau gandrīz aizmirsto bērnu filmzvaigznes Širlejas Temples laiku. Janīna prot ne vien dziedāt un dejot, bet arī saistīt publikas uzmanību ar jau īstas aktrises veiksmi. Arī kritiķi to ievērojuši un veltījuši viņai vairākus atzinīgus rakstus. Pirms šīs lomas Janīna uzstājusies vairākās televīzijas lugās. Viņas māte ir dziedātāja Leone Juoda.

Foto: V. Mazelis

Odā saskatīts zilonis

VAI LATVIEŠU VIJOLNIEKS MĒĢINĀJA NOLAUPĪT PADOMJU KOMPONISTU?

Trīs dienas Indianapolē viesojās plaši pazīstamais padomju komponists un diriģents, Gruzijas armenis Arams Kačaturians, 1. un 2. februārī vietējās Batlera universitātes koncertzālē diriģējot Indianapoles simfonisko orķestri, kas atskaņoja piecus viņa skaņdarbus, ieskaitot labi pazīstamo „Zobena deju".

Pēc 2. februāŗa koncerta Indianapoles laikraksts „The Indianapolis News" 3. februāŗa numurā lielākiem burtiem un izcili treknā iespiedumā sniedza sensācionālu ziņu par A. Kačaturiana „nolaupīšanas" mēģinājumu.

Kā laikrakstam ziņojis Indianapoles simfoniskā orķestŗa galvenais menedžeris Huberts N. Skots, pēc 2. februāŗa koncerta, neviena nepamanīts, koncertzāles aizkulisēs ielavījies bijušais simfoniskā orķestŗa vijolnieks Viktors Ziedonis. A. Kačaturians tieši gatavojies doties uz viņam rīkoto pieņemšanu, bet V. Ziedonis, uzdodamies par šoferi, kuŗam komponists jāaizved uz mielasta vietu, ievilinājis Kačaturianu savā automašīnā un aizvedis uz Stouffer's Inn viesnīcu. Tur abus panākusi simfoniskā orķestŗa vadība, A. Kačaturianu atbrīvojusi un vēl laikā nogādājusi paredzētajā pieņemšanā. Laikraksta ziņojums arī uzsvēra, ka V. Ziedonis no Indianapoles simfoniskā orķestŗa šai koncertsezonā atlaists un pašreiz par to tiesājas.

Šis sensācionālais ziņojums Indianapoles latviešu saimē izraisīja spraigas pārrunas, dažādus viedokļus un minējumus par V. Ziedoņa rīcības iemesliem.

Satrauktos prātus pēc divām dienām nedaudz nomierināja jauns ziņojums tā paša laikraksta 5. februāŗa numurā. Šoreiz lietojot gan tikai mazākus virsraksta burtus un parastā treknuma iespiedumu, laikraksts ziņoja, ka V. Ziedonis noliedzot publicētā ziņojuma apgalvojumus, paskaidrojot, ka A. Kačaturiana dzīvesbiedrei pēc koncerta kļuvis nelabi un viņa lūgusi sevi un A. Kačaturianu aizvest uz viņu apmešanās vietu Stouffer's Inn viesnīcā. To esot redzējis arī sensācionālās ziņas sniedzējs — orķestŗa galvenais menedžeris Skots, pat apvaicājoties V. Ziedonim, kurp viņi visi trīs došoties. Kad V. Ziedonis stāvokli paskaidrojis, Skots — pēc V. Ziedoņa izteiciena — esot atbildējis: „Okē! Liels paldies, Viktor!" Skots toties apgalvojot, ka viņš redzējis tikai daļu šī „incidenta" un ar V. Ziedoni neesot runājis.

Lai pretrunīgajos apgalvojumos iegūtu vairāk skaidrības, laikraksta korespondents 5. februāŗa vakarā telefoniski griezās pie V. Ziedoņa, kuŗš paskaidroja, ka patiesība esot viņa atbildēs laikraksta 5. februāŗa numurā.

„Kā es vispār būtu varējis iekļūt koncertzāles aizkulisēs, neviena nepamanīts, ja visapkārt bija orķestŗa mūziķi, orķestŗa vadība un vairāki vietējās amerikāņu sabiedrības redzamākie pārstāvji, kas ikviens mani ļoti labi pazīst?" izsaucies V. Ziedonis, tālāk paskaidrojot: „Patiesība ir tā, ka ar Kačaturianu koncertzālē draudzīgi tikāmies un sarunājāmies kā ceturtdien — gan mēģinājumu starplaikos, gan pēc koncerta, tā piektdien.. Tā kā neviens no orķestŗa vadības, nedz mūziķiem krievu valodu nepārvalda, tad faktiski es biju A. Kačaturiana tulks un vienīgais, ar kuŗu viņš varēja sarunāties. Īpaši priecīgs komponists kļuva, uzzinot, ka esmu latvietis, jo viņš personīgi pazīstot vairākus Latvijas komponistus un diriģentus, Rīgā jau reiz esot diriģējis un visā drīzumā tur viesošoties atkal." Par orķestŗa galvenā menedžeŗa Skota pretrunīgajiem apgalvojumiem neesot daudz jābrīnās, jo pēc koncerta šis vīrs esot bijis tādā „kunga dūšā", ka notikušo patiešām, varbūt, vairs skaidri neatceroties.

Sarunu beidzot, V. Ziedonis izteicās, ka viņa advokāts pašlaik apsveŗot iespēju „The Indianapolis News" iesūdzēt tiesā par neslavas celšanu.

Piezīmējams, ka Viktors Ziedonis daudz gadu bija ne vien Indianapoles simfoniskā orķestŗa vijolnieks, bet arī šī orķestŗa mūziķu izlases — Indianapoles sinfonietes diriģents, bez tam plaši pazīstamā Latviešu trio vadītājs un mūziķis.

G. Grīslītis

PIEMINEKĻI

Igauņu uzņēmums YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7 (starp Eglinton un Davisville).
Tel. 487—2147, vakaros 447—1206.
Kvalitātes darbs un eiropiešu meti.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 12. GADA GĀJUMĀ
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 10,30—11
OŠAVAS CKLB raidītājs (vilnis 1350).
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue, Toronto 7.

25. februārī dievkalpojumu vadīs mācītājs Eduards Ķerģis.

Dievkalpojumi notiek ik svētdienu plkst. 11 no rīta. Svētdienas skola plkst. 10.30, jauniešu pulciņa nodarbības plkst. 10. Iesvētes mācība katru svētdienu pēc dievkalpojuma.

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX9-3331, Sv. Andreja draudze, tālrunis 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 2.

18. februārī, plkst. 3 dievkalpojums; pēc dievkalpojuma dāmu komitejas gadskārtējais bazārs.

25. februārī, plkst. 11 dievkalpojums. Svētdienas skola; plkst. 12.30 jauniešu grupa. Draudzes gadskārtējā sapulce.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr. Toronto 16, tel. PL. 7—2739.

Toronto Austrumu ev.-lut latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba bznīcā, 361 Danforth Ave.

25. februārī, plkst. 2 pēcp. dievkalpojums un svētdienas skola. Pēc dievkalpojuma draudzes sapulce Sv. Barnaba baznīcas zālē.

BRAMPTONA

18. februārī, plkst. 1.30 pēcp. dievkalpojums un svētdienas skola Grace United baznīcā.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars.

Hamiltona, Latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave, South.

18. februārī pl. 10.30 rītā dievkalpojums bērniem ar sekojošu svētdienas skolu; pl. 11 dievkalpojums pieaugušiem; pl. 10.15 Bībeles stunda abām klasēm.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš — 83 Martindale Rd., St. Catherines, Ontario. Tālr. 685-3190.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze. Trisvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St.

SV. KATRĪNAS

Sv. Katrīnu latviešu ev.-lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.-lut. draudze anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā 580 Portage Road.

3. martā, pl. 2 p.p. dievkalpojums. Māc. J. Prauliņš.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave, Montreal 28 P. Q. Tel. HU9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trisvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4845 Marcil Ave.

18. februārī, plkst. 1.30 p. p. dievkalpojums, Svētdienas skola un jaunatnes stunda.

25. februārī, plkst. 9.30 no rīta dievkalpojums angliski; plkst. 1.30 p. p. dievkalpojums latviski; pēc tā Bībeles stunda.

Prāv. Viesturs Šēfers, 471 Coolbrook Ave, Montreal 29. P. Q. Tel. 484-8394. Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudze Montrealā.

25. februārī, plkst. 2 p. p. dievkalpojums. Pēc tam baznīcas blakus telpās draudze sapulce.

Jauniešiem, kas apmeklē iesvētes mācību, jāierodas pie draudzes mācītāja š. g. 24. februārī, plkst. 10 no rīta.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 364 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās plkst. 4 p. p. un trešdienās plkst. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā 106 Dorset Road, Scarboro. Stop 19.

„Sauciens no Golgātas" Radioraidījumi katru svētd. pl. 2.45 p. p. uz viļņiem 1270. Adrese: P. O. BOX 285 Station „K" Toronto 12, Ont.

ASV BAZNĪCĀS

ŅUJORKĀ

18. februārī dievkalpojumi: pl. 10.30 Salas baznīcā māc. O. Gulbis; pl. 11 Jonkeru baznīcā māc. A. Ozols, dāmu komitejas Meteņu vakars; pl. 2 Betlemes baznīcā māc. R. Zariņš; pl. 4.15 Džamaikas baznīcā māc. R. Zariņš.

25. februārī, pl. 11 (nevis 10.30) Salas baznīcā māc. O. Gulbis, „Rīgas" skautu un „Zilā kalna" gaidu gadskārtējais sarīkojums, pašdarbības uzvedums; pl. 11 Jonkeru baznīcā ar dievgaldu māc. A. Ozols; pl. 2 Betlemes baznīcā sprediķos viesis māc. Alfr. Gulbis no Karakasas Venecuēlā, māc. A. Zariņš.

3. martā prof. Dr. L. Slaucītāja lekcija un krāsu filma pēc Betlemes baznīcas dievkalpojuma zālē, dāmu komitejas kafija.

ČIKAGA

Latviešu ev.-lut. baznīcas Sv. Pāvila draudze — 1638 So. 11th Ave, Meivudā.

Čikagas latviešu ev.-lut. Ciānas draudze 5015 W. Ferdinand St.

AURORA (ILL.)

420 Dawners Place, Mūsu Pestītāja baznīcā.

DETROITA

Sv. Pāvila latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta dievnamā, 10711 West Outer Drive un Stout Ave. stūrī (starp Evergreen un Lahser avenijām). Mācītājs Valters Līventāls. — Ērģelniece Aina Raits.

Latviešu skolas un draudzes bērnu dārza nodarbību sākums svētdienās plkst. 9:45. Telefoni: baznīcā un grāmatnīcā 532—1700, mācītāja mājā 538—7647.

18. februārī dievkalpojums nenotiks, lai spētu sakartot dievnamu iesvētīšanai. Plkst. 11 svētbrīdis bērniem un jauniešiem, ko vadīs draudzes māc. Aicinām šajā dievkalpojumā talciniekus. Plkst. 12.30 — LAD gada sapulce.

25. februārī, plkst. 10 draudzes jaunā dievnama iesvētīšanas dievkalpojums. Dievnamu iesvētīs un svētku sprediķi teiks Latvijas ev.-lut. baznīcas archibīskaps A. Lūsis. Piedalīsies vidienes apgabala vadītājs prāv. J. Turks, mācītāji A. Piebalgs, K. Hermanis, J. Sīpols un draudzes māc. V. Līventāls. Dziedās Detroitas latviešu koris dir. R. Zuikas vadībā.

3. martā, Kalpaka un viņa cīnītāju atceres dievkalpojums. Karogu sardze. Jo īpaši lūdzam piedalīties visus korporāciju locekļus/les. Pēc dievkalp. — DV gada sapulce.

ANN ARBORA

Dievkalpojumi Redeemer lut. baznīcā 1386 Pauline Blvd.

BOSTONA

Bostonas latv. ev.lut. Trisvienības draudze. Māc. K. Kampe, 4965 Washington St. Apt. 201 West Roxbury, Boston, Mass. 02132, telef. 327-5733. Dievkalpojumi notiek katru svētdienu pl. 11 rītā draudzes baznīcā 41 Highland St. Roxbury.

KALAMAZŪ

Sv. Jāņa ev.-lut. latv. baznīca — 122 Cherry Hill Dr., Kalamazoo Mich., 49007.

LOSANDŽELOSĀ

Dienvidkalifornijas latviešu draudze — 2450 Griffin Ave, L. A. Cal. 90031, draudzes tālrunis CA-59403, māc. E. Caune, tālr. PO9-8679.

SACRAMENTO

Sacramento, Sv. Krusta ev.-lut. baznīcā, 45 un H ielā.

KLĪVLENDA

Klīvlendas latviešu ev.-lut. Miera draudzes dievkalpojumi Zion luterāņu baznīcā, 2062 E. 30. ielas un Prospect Ave krustojumā. Mācītājs K. Sautiņš, 3625 W. 214th St. Fairview Park, Ohio, 44126

BURLINGEMA (KAL.)

Burlingemā, Lutheran Church of the Good Shepherd, 301 Burlingame Ave.

Santa Rosā, Betlemes baznīcā, Tupper ielā 733.

OKLANDĒ

Centrālā luterāņu baznīcā, 215 Ridgeway Ave.

Britanijas saimnieciskā krize un nākotnes izredzes

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO ANGLIJAS

Britanijas saimnieciskā krize nav izbeigusies ar mārciņas devalvāciju, bet draud izvērsties vēl plašāk. Tā nav tikai Anglijas iekšējā lieta, jo mūsu laikmetā atsevišķu zemju saimnieciskā dzīve ir pārāk cieši saistīta viena ar otru. Devalvācija Britanijā nekavējoties izsauca naudas vērtības maiņu veselā rindā citu valstu, un Ziemeļamerikas saimnieciskās grūtības arī ir zināmā mērā saistītas ar Britanijas krizi. Pesimisti pat paredz nākotnē pasaules saimniecisko krizi līdzīgu trīsdesmito gadu krizei.

Briti ar bažām gaida nākamo budžetu, kuŗu atklātībai paziņos jau martā — agrāk nekā parasti. Dzird balsis, ka būšot jauna devalvācija, lai pazeminātu mārciņas kursu vismaz līdz 30% no agrākās vērtības. Valdība neslēpj, ka jaunais budžets būšot ļoti „bargs". Būtu nepareizi apgalvot, ka lielais deficits un tagadējais kritiskais stāvoklis ir tikai lēboristu valdības radīti. Gadiem ilgi Britanija dzīvojusi pāri saviem līdzekļiem, un arī konservātīvo valdību budžeti beigušies ar iztrūkumu, bet . . . „kad vadzis ir pilns, tas lūst." Pagājušā gadā deficits bijis 500 milj. mārciņu.

Britu un arī ārzemju prese min dažādus krizes cēloņus. Šķiet ka tie meklējami ļoti dziļi, jo sniedzas tālu pagātnē un ir pa daļai psicholoģiska rakstura. Kādreiz Britanija bija pirmā koloniju valsts pasaulē. Koloniju iedzīvotāji strādāja un ražoja britu valsts vajadzībām un tās varenības uzturēšanai; no kolonijām plūda bagātīgi izejvielu krājumi. Koloniju imperijas vietā nodibinājusies Britu kopvalsts, bet tās locekļu saites ar „māti Angliju" ir ļoti vaļīgas, un britu salas iedzīvotājiem jāiztiek pašiem ar sevi un savu darbu. Arī Vācija zaudēja savas diezgan plašās kolonijas pēc pirmā pasaules kaŗa, bet vācu tauta ar savu vitālitāti, darba spējām un darba prieku ātri piemērojās jaunajam stāvoklim. Cik ātri Vācija pēc otra pasaules kaŗa uzcēla uz drupām ziedošu valsti ar augstāku dzīves standartu nekā pirms tam, pārspējot savus uzvarētājus! Šīs vācu darba gribas un prieka angļiem nav, jūtams tikai neraksītits „likums": „Enjoy life! Take it easy!"

Kā viens no svarīgākajiem Anglijas saimniecisko grūtību cēloņiem ir pārspīlētās trēdjūniju (arodbiedrību) tiesības. Arodbiedrības dibināja, lai uzlabotu strādnieku slikto stāvokli, bet tās pakāpeniski ieguvušas tik lielas privilēģijas, ka kļuvušas par „valsti valstī". Pierādījums tam ir pastāvīgie streiki, kuŗi nodara milzīgus zaudējumus Anglijas saimniecībai viskritiskākajos brīžos un vissvarīgākajās saimniecības nozarēs, kā, piemēram, eksporttirdzniecībā. Bieži tie izceļas pavisam niecīgu iemeslu dēļ, piemēram, 2 arodbiedrību rivālitātes dēļ u.tml. Streiki nemitējās arī „strādnieku valdības" laikā: ostas strādnieku streiks paralizēja eksportu lēboristu valdības sākumā un arī pērnruden: tas bija pēdējais piliens pārplūstošajā kausā, kuŗam sekoja mārciņas devalvācija. Trēdjūniju programmā ir gan minēts mērķis — uzlabot strādnieku stāvokli, t. i. atalgojuma, darba laika jautājumā u. c., bet nav minēti ierobežojumi valsts interešu dēļ. Nav noslēpums, ka arodbiedrību vadītāji un streiku kūdītāji parasti ir komūnisti, bet strādnieku masas akli seko viņiem, tām nav patstāvīgu spriešanas spēju un attīstītas valstiskas apziņas. Šai sakarā var norādīt uz nesen Britanijā radušos kustību „Palīdzi Britanijai", ierosinot strādāt bez atlīdzības ilgākas darba stundas. Minēto kustību nosodīja vairāki arodbiedrību vadītāji.

Kuŗa valdība uzdrošināsies ierobežot trēdjūniju tiesības? Atbilde uz mēģinājumu to darīt būs — ģenerālstreiks! Tas ir burvju loks, no kuŗa grūti atrast izeju, ja nenotiek lūzums angļu tautas psicholoģijā. Pagājušā gadā streikos zaudēts 2¼ milj. darba dienu . . . Ko pārmet lēboristu valdībai tie angļi, kas spēj patstāvīgi domāt un spriest? Pārmetumu ir daudz, un tie ir pelnīti. Minēšu dažus no tiem.

Lēboristu valdība guva uzvaru pēdējās vēlēšanās inteliģences un gados jaunākās vēlētāju paaudzes balsu dēļ. Šie vēlētāji no jaunās valdības gaidīja enerģisku, laikmetam piemērotu rīcību, reformas, kas izslaucītu kaktos sakrājušos gadsimtu putekļus. No „Viktorijas laikmeta atliekām" minama kaut vai nodokļu aplēses sistēma, kas ir novecojusies, birokratiska, saistīta ar nevajadzīgu laika un papīra izšķiešanu un pārāk lielu ierēdņu skaitu. Tie ir īsti papīru plūdi: Vispirms garās anketās ienākumu paziņošana nodokļu inspektoram, tad uzlikto nodokļu „atpakaļprasīšana", jo parasti nodokļu maksātājs atrod, ka viņa nodoklis ir pārāk augsts. Bet pēc lēboristu valdības nodibināšanās nekāda nodokļu aplēses reforma, protams, nenotika, tikai pieņēma vēl jaunus ierēdņus, lai aplēstu jaunievesto „nodarbināto nodokli". Valdība netika tālāk par skanīgām deklarācijām.

No konservātīvās valdības mantoto deficitu un citus trūkumus lēboristu valdība izmantoja savas partijas propagandai; par tiem skaļi runāja ik uz soļa — valdības locekļu intervijās televīzijā u. c. Bet šis „ģimenes skandāls", kuŗu vajadzēja, ja arī ne noklusēt, tad vismaz nepārspīlēt, runājot par to atklātībā, tālu atbalsojās ārzemēs, starptautiskajās finanču aprindās, dodot pirmo lielo triecienu britu mārciņai un graujot uzticību britu saimniecībai.

Ja iepriekšējās valdības bija tik slikti saimniekojušas, tad no jaunās valdības briti sagaidīja cenšanos ietaupīt, kur vien iespējams. Tomēr tas nenotika. Jaunās valdības pirmais solis bija ministru kabineta locekļu pavalrošana un ministru, tāpat arī parlamenta locekļu algas paaugstināšana. Radās iespaids, ka lēboristu valdība centās apgādāt pēc iespējas lielāku skaitu „savējo" ar ienesīgiem amatiem. Īsi pēc devalvācijas ierosināja ministriem atteikties no algas paaugstināšanas krizes dēļ, bet šo ierosinājumu noraidīja . . .

Sekoja „zāļu piemaksas" likuma atcelšana. Bezmaksas ārsta palīdzība un medikamenti vienmēr bijusi lēboristu partijas „kaŗa taure", kuŗā tie plaši taurēja, lai izdaudzinātu Britaniju par „labklājības valsti" (Welfare State). Tas skan jauki! Bet apskatīsim šo jautājumu drusku tuvāk. Sakarā ar bezmaksas ārsta palīdzības un bezmaksas zāļu saņemšanas likumu arī miljonāri saņem ārsta palīdzību un zāles par velti (bet turīgu un pat bagātu cilvēku Anglijā ir ļoti daudz). Bet „mazais cilvēks" ar saviem nodokļiem maksā par šo bagātnieku tiesību. Īsi pēc svētkiem valdība deklarēja savu „taupības programmu". Vislielāko neapmierinātību izraisīja 2 punkti: 1.) piemaksa par zālēm; 2.) militārā budžeta samazināšana, atvelkot arī britu bruņotos spēkus no Tālajiem austrumiem. Lēboristu valdības opozicija pasvītroja, ka ar pēdējo Britanija atsacījusies no savas „pasaules valsts" lomas. Valdības oponenti uzsvēra, ka Britanija lauzusi dotos militārās palīdzības solījumus, jo Āzijas komūnisma apdraudētas jutīsies Austrālija un Jaunzēlande.

Ko briti pārmet valdībai devalvācijas jautājumā? Jau 2 nedēļas pirms tās pasludināšanas varēja noprast no avīžu rakstiem par noskaņojumu ārzemju finanču aprindās, ka gatavojas kaut kas neparasts. Šo laiku izmantoja spekulanti, un britu valsts zaudēja milzīgas naudas summas. Tagad zināms, ka ministru kabineta lēmums par devalvāciju bija pieņemts jau 2 nedēļas pirms tā publicēšanas . . . Bērnišķīgs liekas apgalvojums dažos britu avīžu rakstos, ka baumu izplatīšanā vainojami franči, jo nav dzirdēts, ka rietumu valstis ierīkotu mikrofonus kaimiņvalstu valdības telpās, kā to praktizē savā zemē krievi! Tātad baumu izplatīšanā vainīgi „pašu ļaudis."

Interesants bija arī premjēra Vilsona radioziņojums par devalvāciju: viņš apgalvoja, ka britu pilsonis nejutīšot devalvācijas sekas „savā kabatā un bankas kontā". Vai tiešām britu premjērs tik zemu vērtē savu pavalstnieku inteliģenci, ka tie ticēs šim apgalvojumam?

Kāda būs šīs salas nākotne? Tā nav gaiša. Liekas, ka nākamās vēlēšanās Vilsons neiegūs vairākumu, jo notikusi šķelšanās pat viņa paša partijā. Kaut kas līdz šim nepiedzīvots ir kāda viņa paša partijas locekļa apgalvojums atklātā runā, ka neviens pasaulē vairs neticot nevienam premjēra vārdam. Bet ko darīs konservātīvie, nākot pie varas, lai stāvokli glābtu? Trūkst skaidru, pozitīvu priekšlikumu no konservātīvo partijas rindām.

Kādā mērā britu krize skars latviešus? Tā sāpīgi skars Anglijas latviešus, jo latvieši ir krājēju tauta, un viņu noguldījumi nu ir sarukuši. Šo krizi izjutīs arī latvieši tajās zemēs, kas ierautas britu saimnieciskajā krizē. Lieki būtu lolot vēl kādas illūzijas mūsu zelta jautājumā: tas ir „lietderīgi izlietots" jau ap devalvācijas laiku, un janvāra sākumā britu avīzēs parādījās īsi ziņojumi par Vilsona un Kosigina vienošanās līguma galīgo parakstīšanu. Šo ziņojumu nepieminēja ne avīžu ievadrakstos, ne lasītāju vēstulēs — arī ne tādās konservātīvās avīzēs, kuŗas līdz šim nebija gluži aizmirsušas Baltijas valstis. Neliels, bet izdevīgs „tirdzniecisks darījums", ko britu sabiedriskā doma akceptēja klusu ciešot! . . .

Mag. hist. **Austra Augenberga**

MELNA SAULE . . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

Bet kā tādi, ap kuŗiem ir vēji, ēnas, saules gaisma, zvaigžņu sadurstītas naktis un tuksnešu dziedošās smiltis, kas meklē savas rakstu zīmes, mēs esam vientuļi, izmesti visos šajos vējos, zvaigžņu iesmos, smilšu virpuļos. Mēs varam tikai noraidīt savus ziņojumus un cerēt, ka būs kāda cita zvaigzne, kas pienāks tuvāk, lai klausītos saprazdama.

Jā, jā —
pār mums gailis dzied
— un mēs redzam:
tek cauri Ņujorkai
seni taki, celtnes,
tek seni ņieburi,
senas, senas zeltenes...

Tad nu turpināsim sauli nest ar maisiem, ar meiteņu brunčiem, ar visu, kas pagadās pa rokai. Varbūt, ka beidzot mūs kaut kur atšifrēs.

Ceru arī, ka Tavu grāmatu pirks. Tā pat nav jālasa — tāpat skaista.

Bet par tiem brunčiem, par tiem gan vajadzētu padomāt.

Kā būtu, ja Tu plandītos dziesmu svētkos, pasaules jaunatnes kongresos, Gaŗezera kursos un Minsteres ģimnazijas internātā? Tie brunči, tie jau arī ir sava veida dzeja.

Jaunas noslieces ASV izglītībā

Līdzās aktuālajiem politiskajiem notikumiem, neskaitāmās slejās pērnā gada amerikāņu periodikā iztirzāja problēmas un jaunas parādības izglītības laukā. Tās var interesēt arī latviešus, īpaši tos, kuŗu bērni mācās amerikāņu 125.800 skolās, kolledžās un universitātēs 2,6 milj. skolotāju vadībā.

Par pārsteidzošāko notikumu izglītības nozarē ASV ziņu dienests ieskata pērnajā gadā plašos apmēros izpaudušos skolotāju kareiviskumu savu prasību īstenošanai. Vēl nepieredzētos apmēros streikoja vai draudēja streikot un atteicās parakstīt darba līgumus. Algu paaugstinājumi, kuŗus skolotāji vēlējās, bija krietni lieli: no 300 dol. gadā Kentakijā līdz 4500 dol. Ņujorkā. Bez tam skolotāji pieprasīja arī lielākas lēmējtiesības par mācību programmām un skolu vadlīnijām, kuŗas parasti katrā valstī izstrādā attiecīgā departamenta administrātīvais personāls, kas arī pieņem un algo skolotājus.

Neapmierinātība skolotājos ietekmēja arī viņu „mācekļus". Kolledžās un universitātēs tie dažādiem līdzekļiem cīnījās par iespēju piedalīties savu mācības iestāžu vadībā un pastāvošo noteikumu pārstrādāšanā, kamēr vidusskolēni vietām drīkstēja mācīties paši savā iniciātīvā, jo skolotājiem bija svarīgākas lietas darāmas — jāstreiko.

Pretēji Kanadai, ASV pastāv arī bezmaksas universitātes, kuŗu administrācijā piedalās paši studenti. Kopš 1965. gada ASV nodibinātas vairāk nekā 40 šādas universitātes, kuŗu programmas un mācību gaitu noteic, pamatojoties ar atziņu, ka kolledžu mācību lielā tiesa ir praktiskās dzīves nepieciešamībām nepiemērota un ka augstākās izglītības iestādēs prasībai obligāti apmeklēt lekcijas, kā arī atzīmēm un eksāmeniem nebūtu vietas. Kaut šīs kolledžas ir ļoti populāras, tomēr visvairāk iecienītās izglītības iestādes ASV ir divgadīgās t. s. „junioru kolledžas", kuŗās arī dažās pavalstīs, piemēram, Kalifornijā, nav jāmaksā lekciju nauda.

Pagājušajā gadā vairāk nekā iepriekšējos risinājās sabiedrības debates par skolu tradicijām, kuŗas daļēji paklāva jauninājumiem. Tā daudzās vidusskolās atmeta atzīmju sistēmu, skolēnu sekmju vērtēšanā tās aizstājot ar atsevišķo mācības priekšmetu skolotāju individuāliem novērtējumiem. Arvien vairāk skolu administrācijā sāk paceltles balsis par gaŗā vasaras brīvlaika reducēšanu, pat atmešanu. Tā vietā no 2000 vidusskolām 80% rīkoja dažādas vasaras „programmas" — kursus.

Lai nodrošinātu skolēniem vieglāku iekļūšanu universitātē, liela daļa skolu, kuŗās mācību programma vispār daudz šaurāka nekā bija brīvās Latvijas vidusskolās, savu mācības priekšmetu sarakstā ieskaitīja paplašinātu kursu fizikā, ķīmijā, bioloģijā un matēmatikā. Tomēr tai pašā laikā vērojama tieksme izglītības apgūšanu individuālizēt, piemērojoties katra skolēna spējām un interesēm, atmetot veco standartu — vienādu pamatizglītību visiem skolēniem. Šo nosliеci jaunatnes audzināšanas vadītāji izglītības iestādēs, kuŗu vidū netrūkst pazīstamu psichologu un psichiatru, attaisno ar aksiomu, ka ikviens skolēns ir „citāds" un skolotājiem jārespektē atšķirības. Vecā atzīmju sistēma skolēnus pastāvīgi baidījusi ar izredzēm izkrist eksāmenos, ja dotajā termiņā nespētu uzdoto iemācīties. Pēc jaunās sistēmas, kad skolēna paša apdāvinātība (vai tās trūkums) nospraudž robežas uzņemamās vielas apgūšanas ātrumam, viņš viegli var izvairīties no visām nepatikšanām: ja nespēj turēties līdz vairāk apdāvinātajiem, viņu ieskaita citā klasē, kuŗā mācās lēnākā tempā. Bailes no izkrišanas eksāmenos, palikšana uz otru gadu tai pašā klasē, protams, novērstas, bet vai ar to nesamazinās arī sacensību gars, kas bieži ir stimuls lielākiem sasniegumiem, tas ir cits jautājums.

ASV prezidents Džonsons īpaši lepns uz plašajām iespējām, kādas pirmoreiz vēsturē piešķirtas kādas valsts jauniešiem augstākās izglītības apgūšanā. Kopš 1965. gada ASV valdības piešķīrumi studentiem tūkstoškārtojušies, tādēļ Džonsons pamatoti varēja kādā preses konferencē liecināt: „Pirmoreiz pasaulē še ir valsts, kuŗas jaunie pilsoņi var ne tikai cerēt uz kolledžas izglītību, bet būt pārliecināti, ka to arī iegūs."

S.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

DENVERA

⊙ Skaisto un sniegoto Kolorado kalnu pakājē 3. februārī Crown Hill Memorial Park kapsētā zemes klēpim atdeva decembrī Toronto mirušā un pārpelnotā Latvijas universitātes pēdējā rektora prof. Vilhelma Burkēvica pelnu urnu. Atvadu brīdī, kuŗu vadīja Denveras latviešu ev.-lut. draudzes mācītājs Ž. Upīte, bez nelaiķa dzīvesbiedres un dēla ar ģimeni piedalījās Korporāciju kopas biedri un draugi. Visu Latvijas universitāti beigušo vārdā atvadvārdus teica nelaiķa darba līdzgaitnieks prof. L. Slaucītājs, bet vainagus nolika Kolorado korporāciju kopas seniors K. Āns, no Selonijas V. Zēbauers, Talavijas T. Šulmeisters, bet no Ņujorkas atsūtīto filistru Dr. L. Sūriša un H. Rudzīša vainagu — Dr. A. Dargevics (Lettonia). „Ja kādu brāli vest uz kapu klusu" bija atvaddziesma, šķiroties no iecienītā profesora.

V. Z.

GRAND RAPIDI

⊙ Kāda latviešu māmuļa, kas ieradusies no okupētās Latvijas, vērojot šejienes dzīvi, izteicās, ka vislielāko pārsteigumu viņai sagādājot dažādie brīvības izpaudumi un lieliskie sasniegumi mūsu tautiešu dzīvē. Brīvības vietām gan liekoties tā kā par daudz, minot jauniešu mežoņiem līdzīgo dzīves veidu: viņi pametot mājas, audzējot gaŗus matus, un nezinot ko ēst un kā ģērbties. Sevišķa interese viņai esot par latviešu trimdas presi, kuŗa ne tikai izklāstot dažādus ieskatus, bet drīkstot kritizēt valdību un pat pazoboties par to. Okupētajā Latvijā tas neesot iedomājams. Viņa arī pastāstīja, ka okupantiem Latvijā bijis arī pavisam vienkāršs izskaidrojums Berlīnes mūŗa celšanai: tas izbūvēts, lai aizkavētu bēgšanu no Rietumiem uz Austrumiem...

V. Z.

Vai Jūsu „Latvija Amerikā" abonements jau pagarināts?

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

Pa ziemas sezonu, ja atļaus sniega apstākļi, katru sestdienu un svētdienu Happy Hills parkā un Ērgļu ligzdā notiks slēpošana un braukšana ar motorkamanām.

16. februārī — pl. 8 vak. Columbus zālē (Linden - Sherbourn) mākslinieku vienības Latvis slēgts gadskārtējais karnevāls „Skurbulis mēness burbuli".

17. februārī — plkst. 7 vakarā Meteņu vakars ar raibu programmu V. Pukata vadībā Sv. Jāņa baznīcas telpās. Dāmu komitejas sarīkojums.

18. februārī — pl. 4 pēcpusdienā Latviešu namā Rīgas skautu unGaujas gaidu vienību 17. gadasvētki.

22. februārī — pl. 8.30 vak. Latviešu namā koncertapvienības otrais koncerts: Antonina Vaivode — kontralts, ar Editi Timermani pie klavierēm.

24. februārī — pl. 7 vak. Pankūku balle latviešu namā.

29. februārī — pl. 8 vak. Latviešu namā Reliģiski ētisku pārdomu vakars. Temats: Komūnisms un kristiānisms. Māc. R. Ekšteins. Dziedās Maiga Dežardēna, pie klavierēm Marta Tūtere.

2. martā — pl. 7 vakarā Plkv. O. Kalpaka bataljona piemiņas balle Inn on the Park telpās.

3. martā — pl. 4 p.p. svētbrīdis pie kalpakiešu kapiem Jorkas kapsētā.

3. martā — pl. 6 vakarā Plkv. O. Kalpaka bataljona piemiņas dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā.

6. aprīlī — pl. 8. vak. Sv. Andreja baznīcā Cherubini „Rekviēms" un H. Berino „Kristus tiesāšana." Sv. Andreja ev.-lut. draudzes koris un simf. orķestris —dir. A. Purvs.

5. oktobrī — Amerikas latviešu teātŗa Vašingtonas ansambļa viesizrāde — Eaton auditorijā.

9. martā — pl. 8 vakarā Latviešu namā TLB tradicionālais kostīmu vakars „L.S.D.".

23. martā — DV Toronto nodaļas biedru vakars pašu namā.

HAMILTONA

16. martā — pl. 5.30 Holiday Inn Imperial Palace zālē, 150 King E., Latviešu - kanadiešu draudzības vakars ar vakariņām, koncertu: DV koris, soliste Astra Kalniņa un dejotāja Vija Vētra ar sekojošu balli, spēlēs P. Diamond slavenā deju kapella.

KAKTI
Veicam visādus transportus ar mod
(mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam
LE 5-6619 941 Dovercou

Apgāda
DAUGAVAS VA
izdevums

T. DANGA
stāstu krājum
STRANDĒJ
SALA

Literātūras kritiķis Jānis Rudzītis V g. 44. numurā par šo izdevumu c „Visumā tā ir grāmata, kas liecina, gavs ir bijis rakstnieks ar apskauž lektuālo bagāžu, sevišķi domājot p un orientēšanos pasaules literātūrā niecībā." — „ . . . nav noliedzams, salu mūsu literātūrā ieradies gluži jums."
Cena $8.20 GRĀMATNICĀ
Dabūjama DV Grāmat
491 College Street, Toront

MĒS IESPIEZ
Laulību un iesvētību ielūgum
Vizītkartes
Dokumentus biedrību v
Koncertu programma
Sarīkojumu biļetes
Plakātus, dziesmu
Vēstuļu veidlap
Grāmatas, žur
Labs darbs. — Mērenas
PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NO
Latvija Amer
491 College St., Toront
Canada.
TEL.: 921-7121 (Cod

Laikrakstam LATVIJA A
491 College Street, Toror
Lūdzu sūtīt man laikrakstu LATV
līdz .... uz .... mēn
Mr., Mrs., Miss. ....
Adrese: ....
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidr
.... abonementa uzs
(Nevajadzīgo svītrot
Paraksts ....
Abonēšanas maksa: $1.50 par 1 mēn., $
par 6 mēn., $16.00 par gadu.

...izredzes

savā zemē krievi! Tātad baumu izplatīšanā vainīgi „pašu ļaudis."

Interesants bija arī premjēra Vilsona radioziņojums par devalvāciju: viņš apgalvoja, ka britu pilsonis nejutīšot devalvācijas sekas „savā kabatā un bankas kontā". Vai tiešām britu premjērs tik zemu vērtē savu pavalstnieku inteliģenci, ka tie ticēs šim apgalvojumam?

Kāda būs šīs salas nākotne? Tā nav gaiša. Liekas, ka nākamās vēlēšanās Vilsons neiegūs vairākumu, jo notikusi šķelšanās pat viņa paša partijā. Kaut kas līdz šim nepiedzīvots ir kāda viņa paša partijas locekļa apgalvojums atklātā runā, ka neviens pasaulē vairs neticot nevienam premjēra vārdam. Bet ko darīs konservātivie, nākot pie varas, lai stāvokli glābtu? Trūkst skaidru, pozitīvu priekšlikumu no konservātīvo partijas rindām.

Kādā mērā britu krize skars latviešus? Tā sāpīgi skars Anglijas latviešus, jo latvieši ir krājēju tauta, un viņu noguldījumi nu ir sarukuši. Šo krizi izjutīs arī latvieši tajās zemēs, kas ierautas britu saimnieciskajā krizē. Lieki būtu lolot vēl kādas illūzijas mūsu zelta jautājumā: tas ir „lietderīgi izlietots" jau ap devalvācijas laiku, un janvāra sākumā britu avīzēs parādījās īsi ziņojumi par Vilsona un Kosīgina vienošanās līguma galīgo parakstīšanu. Šo ziņojumu nepieminēja ne avīžu ievadrakstos, ne lasītāju vēstulēs — arī ne tādās konservātīvās avīzēs, kuras līdz šim nebija gluži aizmirsušas Baltijas valstis. Neliels, bet izdevīgs „tirdzniecisks darījums", ko britu sabiedriskā doma akceptēja klusu ciešot! . . .

Mag. hist. Austra Augenberga

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

Pa ziemas sezonu, ja atļaus sniega apstākļi, katru sestdienu un svētdienu Happy Hills parkā un Ērgļu ligzdā notiks slēpošana un braukšana ar motorkamānām.

16. februārī — pl. 8 vak. Columbus zālē (Linden - Sherbourn) mākslinieku vienības Latvis slēgts gadskārtējais karnevāls „Skurbulis mēness burbulī".

17. februārī — plkst. 7 vakarā Meteņu vakars ar raibu programmu V. Pukata vadībā Sv. Jāņa baznīcas telpās. Dāmu komitejas sarīkojums.

18. februārī — pl. 4 pēcpusdienā Latviešu namā Rīgas skautu unGaujas gaidu vienību 17. gadasvētki.

22. februārī — pl. 8.30 vak. Latviešu namā koncertapvienības otrais koncerts: Antonina Valvode — kontralts, ar Editi Timermani pie klavierēm.

24. februārī — pl. 7 vak. Pankūku balle latviešu namā.

29. februārī — pl. 8 vak. Latviešu namā Reliģiski ētisku pārdomu vakars. Temats: Komūnisms un kristiānisms. Māc. R. Ekšteins. Dziedās Maiga Dežardēna, pie klavierēm Marta Tūtere.

2. martā — pl. 7 vakarā Plkv. O. Kalpaka bataljona piemiņas balle Inn on the Park telpās.

3. martā — pl. 4 p.p. svētbrīdis pie kalpakiešu kapiem Jorkas kapsētā.

3. martā — pl. 6 vakarā Plkv. O. Kalpaka bataljona piemiņas dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā.

6. aprīlī — pl. 8. vak. Sv. Andreja baznīcā Cherubini „Rekviēms" un H. Berino „Kristus tiesāšana." Sv. Andreja ev.-lut. draudzes koris un simf. orķestris —dir. A. Purvs.

5. oktobrī — Amerikas latviešu teātra Vašingtonas ansamblа viesizrāde — Eaton auditorijā.

9. martā — pl. 8 vakarā Latviešu namā TLB tradicionālais kostīmu vakars „L.S.D.".

23. martā — DV Toronto nodaļas biedru vakars pašu namā.

HAMILTONA

16. martā — pl. 5.30 Holiday Inn Imperial Palace zālē, 150 King E., Latviešu - kanadiešu draudzības vakars ar vakariņām, koncertu: DV koris, soliste Astra Kalniņa un dejotāja Vija Vētra ar sekojošu balli, spēlēs P. Diamond slavenā deju kapella.

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam zvanīt katrā laikā.

LE 5-6619 941 Dovercourt Rd., Toronto

Apgāda
DAUGAVAS VANAGS
izdevums

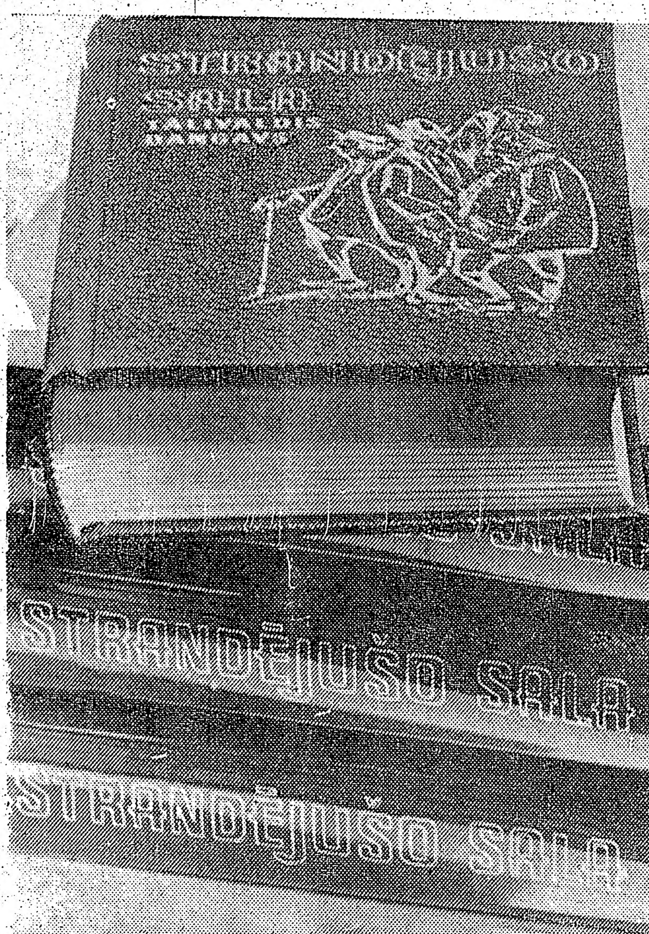

T. DANGAVA
stāstu krājums

STRANDĒJUŠO SALA

Literātūras kritiķis Jānis Rudzītis Vācijas „Latvija" p. g. 44. numurā par šo izdevumu cita starpā raksta: „Visumā tā ir grāmata, kas liecina, ka Tālivaldis Dangavs ir bijis rakstnieks ar apskaužami bagātu intelektuālo bagāžu, sevišķi domājot par valodu prašanu un orientēšanos pasaules literātūrā, mūzikā un glezniecībā." — „. . . nav noliedzams, ka ar Strandējušo salu mūsu literātūrā ieradies gluži unikāls stāstu krājums."

Cena $8.20 GRĀMATNĪCĀM ATLAIDE

Dabūjama DV Grāmatnīcā
491 College Street, Toronto 4, Ont.

MĒS IESPIEŽAM

- *Laulību un iesvētību ielūgumu kartes*
- *Vizītkartes*
- *Dokumentus biedrību vajadzībām*
- *Koncertu programmas*
- *Sarīkojumu biļetes*
- *Plakātus, dziesmu lapiņas*
- *Vēstuļu veidlapas, aploksnes*
- *Grāmatas, žurnālus*

Labs darbs. — Mērenas cenas.
PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.

Latvija Amerikā
491 College St., Toronto 4, Ont.
Canada.
TEL.: 921-7121 (Code 416)

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.

Lūdzu sūtīt man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ

līdz .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi:

Mr., Mrs., Miss. ....

Adrese: ....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $.......... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai (Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts ....

Abonēšanas maksa: $1.50 par 1 mēn., $4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn., $16.00 par gadu.

DV APGĀDA IZDEVUMI

Ed. Tūters — Pēdas sniegā, dzeja	$3.50
T. Dangavs — Strandējušo sala, proza	$8.20
A. Rubulis — Latvian Literature, latv. proza angļu valodā	$7.00
A. Lūsis — Redziet, kāds cilvēks, kāds Dievs	$3.25
T. Krūka—Silaines mežs runā, st. bērniem	$2.80
„ Tu debesis turi savās rokās	$3.50
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī, rom.	$3.90

Pieprasiet: DV Grāmatnīcā,
491 College Street, Toronto 4,
Ont., Canada.

PĀRDODAMA
DZIVOJAMĀ IEKĀRTA
(mēbeles, TV, radio u.t.t.)
sakarā ar izceļošanu.
Zvanīt Toronto 251-8058.

LAIKRAKSTA
„LATVIJA AMERIKĀ"
atsevišķi numuri
dabūjami Toronto
latviešu veikalos

Meklē SIEVIETI
ģimenē ar divām meitenēm
(3 un 4½ gadu v.)
Sava istaba un laba alga.
Zvanīt vakaros Toronto,
755-8907.

Apmeklējiet
DV
grāmatnīcu Toronto.

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai
DV Grāmatnīcā. 491 College St., Toronto 4. Ont.

PĀRSŪTĀM
naudu uz LATVIJU
US $10.- pret 9 jauniem rubļiem Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAIŅIŅU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

Baltic PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8280.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS
VIETĒJIEM un TĀLBRAUCIENIEM.

Tālr. 534-1403, Toronto

FRANK VASS BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI. Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

OPTIĶIS LUNSKY
470 College St., Toronto
WA 1-3924

Stop!

Business opportunity

Rapidly expanding Canadian Company offers a unique and profitable financial future to men and women with drive, desire for independence, and the ability to organize and communicate with people.

Ideally applicants should be mature and presently employed.

Incomes in excess of $1,000, 3,000, 5,000 per month are quite realistic, depending on a part or full time effort.

Full training is provided, but success depends ultimately on yourself.

Do YOU have the confidence and initiative to phone
JURIS BIKŠA 481-5496

Bailes no ASV pārspēka

ASV armija Vietnamā no sagūstītiem vietkongu vadītājiem ieguvusi dažādas ziņas. Kādā no tām uzsvērts, ka pamiera laiks un miera sarunas līdz pēdējai iespējai jāizmanto militāriem pastiprinājumiem, lai ātrāk satriektu ienaidnieku. Ziemsvētku un vietnamiešu jaungada pamiera dienās tas arī darīts un brīvības aizstāvji to vienmēr samaksājuši ar papildu upuriem. Tādēļ ziņas par pamieru vai miera sarunām visneatsaucīgāk uzņem cīnītāji. Jaunais Dienvidvietnamas prezidents Ngujens Vantjē, apbalvodams savus 2. divīzijas karavīrus par varonību, sacīja: „Nekad, nekad mēs neatzīsim komūnistus un neveidosim ar tiem koalicijas valdību."

Par spīti gandrīz nepārtrauktai bumbošanai, komūnisti iefiltrējuši dienvidos ap 175 122 mm krievu raķetes Viena raķete sver 100 mārciņu un izšāvēja ierīce, balstīta uz trijkāja, 110 mārciņu. To apkalpo 5 vīri. Šo raķešu sprādzieni pērnā jūlijā Danangā saārdīja lidlauku, lidmašīnas, degvielas un municiju 70 milj. dol. vērtībā. Hanoja saņēmusi ap 5000 šādu raķešu. Bez tam ziemeļos uz transportu gaida 12,75 mm pretaviācijas ložmetēji, haubices, bazūkas, kas ļoti iedarbīgas tanku apkarošanai un pret dziļi iebūvētiem bunkuriem. Gaisa patruļas un uzbrukumi aizkavē šo ieroču piegādi.

Otrs faktors, kas spiež Hanoju un tās sabiedrotos apsūdzēt ASV necilvēcībās un skubināt uz sarunām, ir tas, ka arī amerikāņi nav turējuši rokas klēpī. Pirmo reizi kaŗa vēsturē ar lidmašīnām pāri Klusajam okeanam pārvesta gaisa spēku divīzija — 10356 vīri, 5118 to kravas, 37 helikopteri un pilns 105 mm lielgabalu sastāvs. Gaisa transportā piedalījās 60 milzu kravas lidmašīnas, tūkstošiem palīgspēku, tas prasīji 5 nedēļas ārkārtēji precīza darba, lai nelielā lidlaukā izkrautu un pārvietotu ieročus un karavīrus. Nepieciešamības gadījumā to varētu paveikt nedēļas laikā. Tā ģen. Vestmorlendām apsolītos 50.000 vīru papildspēkus pārvedīs līdz janvāra beigām — 4 mēnešus pirms noliktā termiņa.

ASV armijai visu laiku bija divi uzdevumi: cīņas un rēgulāras apgādes nodrošināšana. Lai tālu no krasta noenkurotajiem kuģiem dabūtu kravu, lietoja 100 to svaru nesējas amfibijas, kas peldēja ūdenī, bet seklumā un sauszemē kustējās uz milzu riteņiem. Kuģu izbraukšanai tagad uzbūvētas 6 dziļūdens ostas, ieskaitot milzu bazi Kamranas līcī. Pirms pāris gadiem tur bija tikai nedaudzi šķūņi un smiltis. Papildus izbūvētas 6 peldošas ostas, lidmašīnām — 8 strūkleņu bazes ar 12 skrejceļiem, katrs 10.000 pēdu garš un 80 palīglidlauki. Simtiem jūdžu garumā celti ceļi, simtiem tiltu un simtiem degvielu cauruļu. Armijai uzceltas mītnes 600.000 vīriem. Šīs lielās piepūles sekas kļūs manāmākas ar katru nākošo mēnesi. Tālab Hanojas izmisums un tās daudzo palīgu saucieni pēc sarunām un bumbošanas pārtraukšanas tikai pieaugs.

Nesen ASV armija Vietnamā saņēma jauna tipa lidmašīnu „A - 7 Corsair II", kas aizstās karaflotes „A 4 Skyhawk" novecojušo iznīcinātāju — bumbvedi. Katrs „Korsārs" maksā 1.400.000 dol. un paredzēts „ierobežota kaŗa" vajadzībām. Tas veidots zemlidojumu bumbošanā, cīņas vienību tuvatbalstam. Lidmašīnai lielas manevrēšanas spējas, un tā ērti traucas ar 600 jūdžu ātrumu koku galotņu augstumā, izvairoties no ienaidnieka radariem un raķetēm. Biezas bruņu plates to pasarga no zemes apšaudes. Lidmašīnas nestspēja — 15.000 mārciņu sprāgstvielu, kas ir vairāk nekā divkārša „A 4 Skyhawk" vai II pasaules kaŗa lidojošo cietokšņu „B 17" krava.

(Nobeigums 8. lpp.)

AUGĻU FARMA

50 akru, 900 ābeļu, 3 jūdzes no Collingwood, pie 24. ceļa. Gada peļņa 6.000 dol. Ļoti izdevīgs un vienreizējs pirkums, jo jāpārdod šomēnesi.

Iemaksa 3—5000 dol., ar 1 obligāciju par atlikumu.

Tuvākai informācijai lūdz zvanīt

I JANKOVSKIS
REALTOR
533-8553 vai Collingwood 112 - 705 - 445-2800

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

A. Eglītis — Tiesa nāk	$6.00
K. Raudive — Gaisma un mijkrēslis, rom.	$7.50
Indra Gubiņa — Rītdiena neskaitās, nov.	$4.00
P. Ludvigs — Mūsu Latvijas ūdeņi, stāsti	$5.50
I. Vīksniņa — Saules sala, rom.	$4.50
G. Saliņš — Melnā saule, dzej.	$4.00
B. Grunde un M. Kovaļevska — Meža bērni	$4.00
H. Loftings — Doktors Dūlitls un viņa zvēri	$4.00
Ventiņ puse	$3.60
P. Karells—Sadedzinātā zeme, kauja starp Volgu un Vislu	7.00
T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti	$8.20
P. Babris — Baltic Youth under Communism	$5.95
Zvaigžņu sega — rakstu krāj. prof Dr. L. Bērziņa piem.	$6.50
A. Niedra — Sastapšanās pie operas kafejnīcas, rom.	$4.50
Čenču Jezups — Pīters Vylāns, rom. latg. izl.	$7.00
Latvijas vēsture 1914—1920.	$17.00
J. Veselis — Trīs laimes, rom.	$2.50
„ Tērauda dvēsele, rom.	$4.00
I. Lindbergs — Starp atnākšanu un aiziešanu, dzeja	$4.00
E. Kalme — Starp divām Jāņu naktīm, rom.	$4.00
G. Janovskis — Sola, rom.	$4.00
J. Porietis — Prezidents atbild, atm.	$4.00
A. Johansons — Vecrīgas ziņģu grāmata	$4.00
G. Janovskis — Smieklīņam, pastāsti un feļetoni	$4.50
A. Ruņģis — Pats esi kungs, pats	$4.00
Latviešu tautas teikas un pasakas VIII	$7.80
P. Rozītis — Granātu ziedi, stāsti	$4.50
A. Rasa — Cilvēki un zeme, st.	$3.80
Z. Lagerlefa — Antikrista brīnumi	$4.75
ARCHĪVS VII sējums, raksti par zinātni un teātri	$5.70
A. Bērziņš — The Two Faces of Co-Existence	$6.00
Latvju tautas teikas un pasakas VIII sēj.	$7.80
I. Grebzde — Ēnas dzeltenā stiklā, stāsti	$4.00
E. Aistars — Tu nāci naktī, rom.	$4.00
K. Hamsuns — Pēdējais cēliens, rom.	$5.00
M. Kovaļevska — Astoņpadsmit, atm.	$6.00
Latviešu sinonimu vārdnīca	$6.00
Jūlijs Jēgers un latviešu māksla	$6.00
Latviešu kultūra laikmetu maiņās	$6.00
A. Dziļums — Vilka zobs, rom.	$4.80
A. Michelsons — Rīga dimd, vēst. rom.	$3.80
T. Zeltiņš — Antiņš Amerikā meklē līgavu, rom.	$4.50
T. Zeltiņš — Antiņš Amerikā cīnās ar sievu un trimdu, rom.	$4.50
P. Jurevics — Idejas un īstenība	$6.00
J. Klāvsons — Zīmes, dzeja un proza	$3.80
Prāv. P. Ķirsons — Teici to Kungu, mana dvēsele, spred.	4.50
O. Krolls — Dārgakmeņi	$3.00
Z. Zemdega — Iznīcības ceļš, stāsti	$3.80
E. Virza — Straumēni IV	$4.00
B. Bičole — Atrita, dzeja	$3.80
Aizsila Zīlīte — Trīs māsas	$3.00
O. Rozītis — Pavedieni, stāsti	$3.00
J. Sarma — Salemas ķēniņš, rom.	$5.00
F. M. Dostojevskis — Idiots, rom. I d.	$4.50
Edg. Ardenss — Svētais un dēmoni, rom.	$4.50
E. Keišs — Globāla būšana, karik.	$5.00
BĪBELE	$4.50
J. Širmanis — Brīnuma pasaule	$4.00
A. Šmits un A. Čika — Neaizmirstami sporta brīži un zvaigznes	$4.50
A. Johansons — Rīgas svārki mugurā	$4.50
Novadu tērpi	$20.00
Latvju raksti I grāmata	$37.50
Latvju raksti II grāmata	$37.50
J. Vītola — 200 latviešu tautas dziesmas	$5.50
Z. Mauriņa — Trimdas traģika	$5.50
Latviešu tautas teikas un pasakas 7. gr.	$7.80
K. Pētersons — Apvāršņi aicina	$6.50
Raiņa un Aspazijas gada grāmata	$2.00
Dzintarjūras vasara	$6.80
A. Niedra — Uguni	$4.00
J. Jaunsudrabiņš — Sliņķu virsnieks	$4.00
T. Krūka — Tu debesis turi savās rokās	$3.50
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī	$3.90
Ang. Gailīte — Dzīves zaļais koks, rom.	$4.50
Rob. Hiršs — Rīgas audums, atm.	$5.00
Ed. Salna — Ausmas atblāzma, stāsti	$4.00
J. Sudrabiņš — Aiz dzeloņžoga, atm.	$3.80
A. Amenda — Apasionāta, rom. par Bēthovena dz.	$9.60
Ž. Karlsons — Divi reiz divi ir pieci	$7.00
L. Tolstojs un kristīgā baznīca	$3.50
O. Krolls — Aiz zelta priekškara	$3.50
P. Dreimanis — Ģimene un tās bērnu audzināšana	$0.50
Korn. Raiens — Pēdējā kauja	$6.56
M. Timma — Miglas kamoliņš, pasakas	$3.25
A. Apse — Saules puķes, dzejoļi un lir. poemas	$3.50
A. Kraujiete — No aizpirktās paradīzes, dzejas	$3.80
St. Anders — Bībeles stāsts ar 102 ilustrāc.	$8.50

Pasūtināšanai zvaniet

Tālr. 921-7121

DV GRĀMATNĪCĀ
491 College St., Toronto 4, Ont.

SPORTS

Olimpiskās ziemas spēles Grenoblē sākušās

Skaistajā Francijas kalnu pilsētiņā Grenoblē 6. februārī sākās X olimpiskās ziemas spēles, kuŗas sagādās daudz prieka, bet arī asaru to dalībniekiem. Tām arī jācel rīkotāju — franču nacionālā pašapziņa. Pazīstot francūs kā temperamentīgu tautu, kas ātri uztraucas un arī jūsmo, varēja sagaidīt, ka spēļu atklāšanas ceremonija ieies vēsturē kā jauns šīs franču īpašības apliecinājums, tomēr viss norisinājās bez jebkādas sajūsmas.

Francijas prezidents Degolls pazīstams, ka nojauc to, ko pats uzcēlis, un tā arī šoreiz tūlīt pēc spēlēm nojauks celto stadionu, kas izmaksāja turpat miljonu dolaru un deva iespēju 65.000 skatītājiem noraudzīties spēļu atklāšanas ceremonijā. Milzīgs bija ļaužu pieplūdums ielās ap stadionu: izņemot to, ka „neripoja" galvas un Marseljēza skanēja bez sajūsmas un tūkstošgalvainā pūļa atbalsta, izskatījās gandrīz it kā franču revolūcijas atkārtojums. Pievilās tie, kas paregoja, ka Degolls izmantos šo iespēju, lai spēļu atklāšanas runā ietilpinātu arī daļu no rūgtuma, kas viņā briest pret visu pasauli. „Es pasludinu X olimpiskās ziemas spēles Grenoblē par atklātām!" bija tomēr viss, ko lielais Šarls teica, un skatītāju tūkstošu reakcija bija nesalīdzināmi mazāka nekā tad, kad viņš paziņoja, ka neuzņems Angliju Eiropas koptirgū...

Par spīti tam, Anglijas olimpiskās vienības karognesējs parādes gājienā salūtēja Francijas prezidentam, ko nedarīja ne krievi, nedz arī kanadieši un amerikāņi. Pēdējā laikā reti iztiek arī bez tā, ka kāda no komūnistiskā bloka valstīm savu „mīlestību" neparādītu ar rīkotājvalsts nacionālo karodziņu vicināšanu. Šoreiz tā bija Polijas vienība, tomēr cerētās ovācijas resp. franču publikas pretmīlestības apliecināšana izpalika. Trūka sirsnības un sajūsmas. Ja pēdējā brīdī stāvokli mazliet nebūtu glābusi Insbrukas (iepriekšējo 1964. gada ziemas spēļu vietas) kalniešu orķestris, kas skatītājos „iepūta" mazliet vairāk dzīvības, Grenobles spēļu atklāšanas ceremonija varētu ieiet vēsturē kā tāda, kuŗā citi frančiem uzspieduši darīt to, ko viņi paši nav vēlējušies: rīkot šīs spēles. Tā lielākā pateicība par to, ka spēļu atklāšana neklūva par absolūtu fiasko, pienākas Insbrukas pilsētas galvam, kas olimpisko karogu vēlējās nodot grenobliešiem savas pilsētas orķestra mūzikas skaņās.

Pēc tradicionālās olimpiskās liesmas aizdedzināšanas, fanfarām un olimpiskā karoga uzvilkšanas mastā, kur tas nepārtraukti plīvos līdz spēļu beigām, varēja sākties pašas sacensības.

Spēļu pirmo zelta medaļu izcīnīja italietis F. Noness 30 km slēpojumā, kuŗā gandrīz vienmēr dominējuši Eiropas ziemeļvalstu pārstāvji. Viņš distancē bija vadībā no starta līdz mērķim, 63 dalībnieku konkurencē uzvarot ar 1:35:39,2 st. laika atzīmi un atstājot tālākajās vietās norvēģi Martinsenu, somu Mentirantu un krievu Voronkovu.

Ne tik gludi veicās pārējo paredzēto disciplīnu dalībniekiem, jo kalnu slēpotāju nobraucienu nācās atlikt vairāk reižu miglas, lielā vēja un sniega vētras dēļ. Labāk neklājās arī bobslejistiem. Tūkstošiem skatītāju jau aizgājuši mājās, sacensības neredzējuši, un rīkotāji jau sākuši nervozēt, ka nepagūs spēles paredzētajā laikā pabeigt.

Laika apstākļi tomēr neiespaido ledushokejistus, kas jau izspēlējuši 3 kārtas olimpiskajā turnīrā, kuŗā dalībnieki iedalīti 2 grupās un spēlē katrs ar katru. A. grupā labāko sniegumu līdz šim rādījusi Pad. savienības vienība, kuŗa 2 spēlēs ieguvusi 17 vārtu, nezaudējot nevienus: Somiju tā pieveica ar 8 — 0, bet Austrumvāciju ar 9 — 0 rezultātu. Turnīra līdz šim lielākais pārsteigums bija Somijas 5 — 2 uzvara pret Kanadu. Vienība, kuŗā bija grūti jācīnās par iekļūšanu A grupā, „sakāva" kanadiešus, kuŗu hokeja imperiju piemeklēja tikpat bēdīgs liktenis kā britu imperiju politiskajā un saimnieciskajā laukā. Starpība vienīgi tā, ka angļi to apzinās un, liekas, jau samierinājušies, bet kanadieši vēl arvien mēģina visiem iestāstīt, ka ir labākie pasaulē, vienīgi tiesneši, Eiropas noteikumi un to atšķirīga iztulkošana kavē viņus uzvarēt...

Nākošajā dienā kanadieši tomēr šķita atguvušies un satrieca Austrumvāciju ar 11 — 0 rezultātu, sākot atkal cerēt, jo, pārspējot Pad. savienību, Čechoslovakiju un Zviedriju, viņi tomēr vēl var tikt pie zelta medaļas. Kaut kas šai lietā tomēr sakāms arī pārējiem, sevišķi Pad. savienībai, kuŗa 3. spēlē pieveica ASV ar 10 — 2. Tā kā Čechoslovakija pārspēja Somiju tikai ar 4 — 3 rezultātu, gribētos zīlēt, ka Pad. savienībai zeltu tik viegli neatņems, kā to izdarīja Anglijā ar Latvijas zelta krājumu.

Daiļslidošanā piedalās spēļu jaunākā dalībniece — tikai 11 gadu vecā rumāniete B. Hustjū, kuŗa tomēr jau slido 6 gadus, kaut vēl palaikam starp slidojumiem paspēlējas ar savu mīļāko lelli. Kā jau bija paredzams, daiļslidošanā sievietēm pēc obligātajām skolas figūrām vadībā izvirzījās 19 gadu vecā pasaules meistare Pegija Fleminga (ASV). Lietpratēji atzīst, ka zelta medaļu nevienа konkurente viņai atņemt vairs nespēj, kaut arī meistare brīvās izvēles slidojumā kluptu vai pat kristu. Aiz meistares 2. vietā izvirzījusies austrumvāciete G. Zeiferte, bet 3. austriete B. Šuba.

Pirmā kalnu slēpotāju sacensība bija nobrauciens un attaisnoja franču cerības: viņu elks Kilī uzvarēja, bet otrs francūzis Perijā izcīnīja sudraba medaļu. Vai Kilī paveiks visu to, ko franči no viņa gaida, uzvarot visās kalnu slēpošanas disciplīnās, grūti paregot, jo nobraucienā viņa uzvaru izšķīra tikai 0,08 sek. laika starpība. Bronzas medaļu ieguva šveicietis Ditvailers.

Ļoti spraiga izvērtās 500 m ātrslidošana sievietēm, kuŗā trīs dalībnieces, visas amerikānietes, sasniedza vienādu laika atzīmi — 46,3 sek., paliekot tikai 0,2 sek aiz uzvarētājas, krievietes Ludmilas Titovas. Līdz redakcijas slēgšanai vēl nebija zināms, kā tiesneši atrisinājuši problēmu ar trim amerikānietēm. Pieņemamākā iespēja ir, ka visas trīs saņems sudraba medaļu, bet šai disciplīnā nepiešķirta paliks bronza.

Ja distanču slēpojumos līdz šim spēcīgākās bija Pad. savienības reprezentantes, šo reiz viņām netīkamu pārsteigumu sagādāja ziemeļnieces: 10 km distancē zelta medaļu izcīnīja skaistā zviedru vingrošanas skolotāja T. Gustafsone, atstājot vairāk par minūti aiz sevis norvēģietes Mērdri un Auftesu.

V. Teteris

GAIDĪTI ARĪ LATVIEŠU VIEGLATLĒTI

Lai noskaidrotu dalībniekus laikraksta „The Telegram" rīkotajās vieglatlētikas sacīkstēs telpās, Kanadas nacionālās izstādes laukumā Toronto 17. februārī notiks pārbaudes un kvalifikācijas sacīkstes: plkst. 10.30 rītā Koliseuma ēkā risināsies sacensības augstlēkšanā vīriešiem un sievietēm, lodes grūšanā vīriešiem un kārtslēkšanā, bet plkst. 2 pēcpusdienā Queen Elizabeth ēkā visas skriešanu disciplīnas vīriešiem un sievietēm, stafetes ieskaitot. Šajās sacīkstēs var piedalīties visi ieinteresētie vieglatlēti, tādēļ dota laba izdevība arī latviešu sportistiem pārbaudīt savas spējas. Tuvāku informāciju sniedz mūsu laikraksta sporta nodaļas redaktors Valdis Teteris (tālr. 463-4226).

◐ Insbrukā, Austrijā, nesen beigušās t. s. studentu olimpiskās spēles, kuŗās pēdējā ledushokeja sacensībā spēkojās Kanadas un Pad. savienības vienības, bet šī cīņa nekādi vairs nevarēja iespaidot turnīra iznākumu. Kanadu pārstāvēja Toronto universitātes vienība, kuŗa pret krieviem panāca 5—6 rezultātu. Turnīra vietu kārtība: 1. Pad. savienība, 2. Čechoslovakija un 3. Kanada. Kā kuriozs pieminams, ka šai spēlē 10.000 sēdvietu lielajā stadionā bija pārdotas 12.000 ieejas kartes... Pad. savienība studentu spēlēs pavisam ieguva 8 zelta, 5 sudraba un 5 bronzas medaļas, kļūstot sekmīgākā valsts, kamēr ASV „salasīja" 4 - 3 - 3, bet Japāna 3 - 4 - 4 medaļas. 13 dalībniekvalstu vidū Kanada palika pēdējā vietā, iegūstot tikai vienu medaļu — bronzu ledushokejā.

Vai Vietnamā sāksies atomkaŗš?

Pēdējās niknās kaujas Vietnamā rāda, ka karš ievirzījies izšķirējā stadijā. Amerikāņu 7. gaisa flotes komandieris ģen. Viljams M. Mamjers pagājušā nedēļā „atskatījās" uz 3 gadu ilgajiem gaisa uzbrukumiem Ziemeļvietnamai, atzīstot, ka amerikāņu zaudējumi attaisnojušies. ASV gaisa spēku kampaņa situsi ziemeļvietnamiešu galvenajos stratēģiskajos punktos un piespiedusi Hanojas spēkus turēties ziemeļos.

Regulāra Ziemeļvietnamas bumbošana ilgusi tieši 3 gadus. Amerikāņu zaudējumi bijuši visai prāvi: 1000 lidotāju un 797 lidmašīnas 1,6 biljonu dolaru vērtībā. Vietnamas kaŗa analizētāji tagad jautā, kā tas izskaidrojams, ka ar tik milzīgu piepūli pēc trīs gadu nepārtrauktas bumbošanas ziemeļvietnamieši šobrīd spēj uzbrukt 25 Dienvidvietnamas pilsētām reizē, apdraudot nozīmīgākās amerikāņu militārās bazes?

Kaut amerikāņi pēdējās dienās Kesanas apgabala kaujās iesaistījuši 50 milzīgos B-52 tipa bumbvedējus, lai saskaldītu Ziemeļvietnamas kaŗaspēka formācijas un sagrautu to ieroču pozicijas, izdarot uzlidojumus 5 reizes diennaktī, ienaidnieka uguns spēks tomēr nav mazinājies. Arī 300 vieglāka tipa bumbvežu raidīšana cīņās pēdējās trīs nedēļās nav spējusi apklusināt ienaidnieka artileriju visapkārt Kesānai.

Izrādījies, ka kaŗa materiālu daudzums un ieroču pārākums nav bijis izšķirējs spēks pret ienaidnieku, kas cīnās ar fanātisku apņemšanos. Jau pagājušā gadā augustā senātors Roberts Kenedijs apgalvoja, ka ASV nespēj uzvarēt kaŗu Dienvidvietnamā, lai cik efektīvi bumbotu Ziemeļvietnamu. Ģen. Mamjers tagad atbildējis: „Es domāju, ka karš ziemeļos un dienvidos ir viens un tas pats karš. Mūsu cīņas dienvidos un bumbošana ziemeļos ved pie viena kopīga mērķa."

Bet pēc 10 dienu cīņām vēl tagad viena trešdaļa Dienvidvietnamas galvaspilsētas ir komūnistu rokās. Ziemeļvietnamieši un vietkongi Saigonas ķīniešu kvartālā brīvi kustas pat savās uniformās. Dienvidvietnamieši virzās uz priekšu ar tik pārmērīgu uzmanību, ka amerikāņi to apzīmē par „kāju vilkšanu". Amerikāņi apkārt galvaspilsētai izveidojuši kaut ko līdzīgu uztveršanas tīklam, lai aizkavētu ienaidnieka iefiltrēšanos.

Komūnistiem, kas ielauzušies Saigonā, arī tā priekšrocība, ka viņus nedrīkst padzīt ar pastiprinātu smagō ieroču uguni, jo jātaupa civīliedzīvotājus un paša pilsēta. Ja to darītu, amerikāņus uzskatītu par civīliedzīvotāju nāvētājiem un dienvidvietnamiešu pilsētu postītājiem, un tā būtu pateicīga ēsma komūnistiem. Vietkongi šīs priekšrocības izmanto un rīkojas brīvi, nodedzinot arī amerikāņu pārtikas noliktavas. Līdzīgs stāvoklis ir arī citās Dienvidvietnamas pilsētās.

Kaŗā, godīgās un atklātās cīņās, parasti nelieto rupju mānīšanos, piemēram, uzģērbjot pretinieka uniformas, kā bija Saigonā, bet jo sevišķi pamiera laušanu. To noteic zināma kaŗa morāle. Kaut amerikāņiem ilgajā Vietnamas kaŗā ir bagātīga pieredze, viņi tomēr neievēro faktu, ka tieši šāda mānīšanās ietelp komūnistu galvenajā cīņas taktikā. Ziemeļvietnamieši bija izsludinājuši 7 dienu pamieru sakarā ar iezemiešu jaungadu iepretim amerikāņu 36 stundu ilgajam pamieram, kas amerikāņu kaŗa vadībai sevišķi neuzkrita, jo jaungads vietnamiešiem ir jautri un priecīgi tradiciju svētki.

Pamiera laiku komūnisti izmantoja rezervju pievilkšanai, lai pēkšņi attīstītu spējus uzbrukumus. Tie sekmējās jo vairāk tādēļ, ka Dienvidvietnamas armijas atradās savā jaungada atvaļinājumā. Tā, piemēram, bataljonos, kuŗu normālais stiprums ir 400—450 vīru, jaungadā palika tikai 200—250 vīru, un arī tie bija vairāk nodevušies jaungada garam nekā cīņas sparam. Tikai diviem no 10 divīziju komandieriem bija drosme atsaukt jaungada atvaļinājumus, lai stātos pretī ienaidnieka ofensīvai. Tāds bija amerikāņu militārās vadības novērtējums par Dienvidvietnamas kaŗaspēka pretestību komūnistu pārsteiguma uzbrukumam. Nebija neviena gadījuma, kad ienaidnieka tuvošanās būtu laikā pamanīta, jo visi bija aizrāvušies ar jaungada svinēšanu.

Pateicoties šim jaungada pamieram, vietkongi arī iekļuva amerikāņu sūtniecībā Saigonā, kuŗu turēja savās rokās 6 stundas. Tie iekļuva galvaspilsētā, paslēpjoties zem puķu kravām, kuŗas, sekojot jaungada tradicijām, ieveda pilsētas greznošanai. Reizē ar Saigonas daļēju ieņemšanu komūnistiem bija ieplānota „tautas sacelšanās", kuŗa tomēr neizdevās. Bez tam komūnistu mērķos bija iegūt neskartas amerikāņu militārās ierīces un ieroču arsenālus. Tas izskaidro, kādēļ tie uzbrukumā lielajai Tonsonutas gaisa spēku bazei nelietoja smagos ieročus, bet izvairīgi saudzēja municijas novietnes un benzīna cisternas. Ienaidnieka artilerija klusēja, darbojoties vienīgi kājnieku ieročiem.

Sakarā ar pēdējiem notikumiem Vietnamā amerikāņu prestižam diplomātu aprindās jāiztur nopietns pārbaudījums. Apgalvojums, ka komūnistu uzbrukums nesekmējies, uzņemts skeptiski. Liekas, iedragāto prestižu neuzlabos arī pēdējā laika minējumi, ka amerikāņi sagatavo atomieročus iespējamai lietošanai Vietnamā. ASV senāta ārlietu komisijas priekšsēdis Fulbraits pieprasījis ārlietu ministram Raskam par to izziņu. Jau iepriekš Baltā nama preses sekretārs Kristians bija noliedzis, ka armijas štāba priekšnieks būtu lūdzis prezidenta Džonsona atļauju atomieroču taktiskai lietošanai, ja apstākļi to prasītu. Kristians izteicies, ka izšķiršanās par atomieroču lietošanu piekrīt prezidentam, bet neatbildīgi zīlējumi ir slikts pakalpojums valstij.

Fakts, ka Fulbraits pieprasījis rakstveidā izziņu no Raska, rāda, ka Kristiana atbilde viņu nav apmierinājusi. Kristians neskāra runas par atomieroču novietošanu Vietnamā, ja rastos vajadzība tos lietot. Par šādu iespējamu vajadzību min 6000 flotes kājnieku atbrīvošanu Kesanas ielenkumā, kuŗus apgādā gaisa ceļā ar transportlidmašīnām. Viena no šīm lidmašīnām nogāzta, un transports bija pārtraukts uz vairākām stundām. Anglijas premjērs Vilsons, nule tiekoties ar Džonsonu Vašingtonā, bija aicinājis prezidentu ignorēt neieecietīgās prasības, kuŗas varētu tikai paplašināt kaŗu, ne tuvināt to nobeigumam.

Pēdējo reizi ASV valdība bija apsvērusi vajadzību lietot atomieročus Vietnamā 1954. gada aprīlī, īsi pirms franču sakaušanas Dien-Bien-Pū. Lindons Džonsons kā senāta demokratu līderis un attiecīgās apakškomitejas priekšsēdis pārliecināja toreizējo prezidentu Eizenhaueru nelietot atomieročus. Ierosinājums lietot atomieročus dienas kārtībā bija gan vēl agrāk — 1950. gadā, kad sarkanie ķīnieši iejaucās Korejas kaŗā. Tai laikā Anglijas premjērs Klements Etlijs sekmīgi aizstāvēja prezidenta Trūmena viedokli atturēties no atomieroču lietošanas.

Fulbraita vadītā senāta ārlietu komisija pašreiz nodarbojas ar kādu anonimu ziņojumu, kas saņemts, kā liekas, no Pentagona. Tajā ziņots, ka Kolumbijas universitātes profesors Ričards Gervins un trīs citi atomeksperti vislielākā slepenībā nosūtīti uz Vietnamu speciālā misijā. Militārie lietpratēji šādu iespēju noraida kā absurdu, uzsveŗot, ka tas runātu pretim veselam saprātam un militārai pieredzei — novietot atomieročus tik nedrošā vietā kā Vietnama, kur tie varētu krist ienaidnieka rokās.

Padomju kaŗaflote ierodas Korejas ūdeņos

Jauns notikums Korejas krizē iezīmējies ar Pad. savienības kaŗakuģu ierašanos Korejas ūdeņos, kur pēc „Pueblo" nolaupīšanas koncentrējās ASV kaujas kuģi. Lielais amerikāņu lidmašīnu bazes kuģis „Enterprise" atvilcies Korejas jūras šaurumā. Amerikāņu oficiālās aprindas uzsveŗ, ka bazes kuģa atvilkšanās nav nekādā sakarā ar padomju kaŗakuģu ierašanos. Japānas jūrā pašreiz jau atrodas 10—15 padomju kuģu, ieskaitot kreiserus un iznīcinātājus. Tie pārvietoti no Pad. savienības Tālo austrumu galvenās jūras bazes Vladivostokas. Pēc „Enterprise" atvilkšanās tā vietā paliek vēl citi ASV bazes kuģi, iznīcinātāji un piegādes kuģi, kopskaitā 20.

ASV valdības pārstāvji paskaidro, ka „Enterprise" kursa maiņa nozīmē diplomātisku gājienu, lai paātrinātu „Pueblo" apkalpes atbrīvošanu. Aizsardzības ministrijai paziņoti trīs ievainoto un viena mirušā jūrnieka vārdi. Ministrija secina, ka šī ir pirmā pozitīvā komūnistu rīcība kopš amerikāņu un ziemeļkorejiešu sarunu sākuma Panmunjomā. Ar šīm sarunām tomēr nav apmierināta Dienvidkoreja, kuŗas valdība no tām izslēgta. Dienvidkoreja uzskata, ka amerikāņi pārāk uzmanības pievērš „Pueblo" un tās apkalpes atgūšanai, nekā faktam, ka Dienvidkorejā arvien vairāk iefiltrējas Ziemeļkorejas komūnistu sabotieŗi un teroristi. Amerikāņu kaŗaspēka daļas pat bija spiestas raidīt brīdinājuma šāvienus, lai savaldītu 400 studentu demonstrantus Seulā. Studenti bija gatavi soļot pat uz Panmunjomu, lai protestētu pret amerikāņu sarunām ar Ziemeļkoreju.

Arī ASV valdības administrācija atzīst, ka Panmunjomas sarunas, kas risinās jau divas nedēļas, līdz šim nav devušas nekādu atrisinājumu un virzās uz priekšu „slimīgi lēni". Tas saspīlē tikai ASV un Dienvidkorejas attieksmes, izsaucot protestus un demonstrācijas. Varbūt tieši tas ir Ziemeļkorejas nolūks, kādēļ tā apzināti sarunas vilcina. Dienvidkoreja vēlas, lai sarunās iekļautu arī tās problēmas — simtiem robežu incidentu, iefiltrēto komūnistu terrora aktus un atentātu mēģinājumus uz prezidentu Parku. No nolaupītā „Pueblo" 82 apkalpes locekļiem 6 „nožēlojuši grēkus" un parakstījuši „atzīšanos', kuŗa tiem dod tiesības savu „grēku" sarakstam pievienot atbrīvošanas lūgumu. Domā, ka šādā ceļā ar laiku varēs izkļūt brīvībā visa apkalpe.

Dienvidkorejiešos, par spīti miermīlīgajām sarunām ASV un Ziemeļkorejas starpā, aug kaŗa noskaņojums. Dienvidkoreja jau sen necieš komūnistu pastāvīgo iefiltrēšanos no ziemeļiem, kuŗa apdraud tās brīvību un vairo zemē nedrošību un terrora aktus. Arī Ziemeļkoreja domā, ka līdz atklātam kaŗam ir vairs tikai viens solis. Tās ministru prezidents Kimilsungs izteicies, ka karš sadalītā valstī var izcelties jebkuŗu brīdi, tādēļ pavēlējis tautai būt sagatavotai cīņai.

Nav vēl zināms padomju jūras spēku koncentrēšanas iemesls pie Korejas pussalas. Ja ne citādi, tas uzskatāms vismaz par ietekmīgu politisku manevru, lai iedrošinātu Korejas ziemeļdaļu un „pabīdītu" amerikāņus tālāk no tās krastiem. Tai pašā laikā ziemeļkorejieši pastiprina provokācijas robežincidentus. Ka visam tam pamatā ir plānveidīga rīcība, rāda vienlaicīgi pastiprinātā komūnistu ofensīva Vietnamā. Otra fronte, karstā vai aukstā, šai kopīgajā stratēģijā ir nepieciešama, un tā tagad ir radīta. Kaut arī karš Korejā vēl neuzliesmotu, šāds stāvoklis tomēr var radikāli grozīt visu Vietnamas situāciju.

Vilsons ASV un Kanadā

Anglijas premjēram Vilsonam Vašingtonā bija plašākas apspriedes ar prezidentu Džonsonu, pārrunājot pasaules problēmas un britu starptautiskās lomas mazināšanos. ASV prezidents Vilsonam par godu rītkotā banketā apsolīja amerikāņu atbalstu Anglijai arī nākotnē, citējot dzejnieka Roberta Brauninga vārdus: „Mana saule riet, lai austu atkal!" Džonsons runāja 150 viesu klātienē, ieskaitot kabineta locekļus un citas ievērojamas politiskās dzīves personības. Prezidents uzsvēra, ka amerikāņi var būt lepni „atzīt angļus par biedriem nelaimē, brāļiem dēkās un partneŗiem progresā". Kaut iestājies smags pārbaudījuma laiks, Anglija nozīmē ASV tikpat daudz kā agrāk. Attieksmē uz pasaules krizēm, saimnieciskajām un finanсiālajām grūtībām Džonsons runāja par „jostas ciešāku savilkšanu". Tas tomēr nenozīmē „palikt bez elpas turpmākajās cīņās". Prezidents izteica arī savu paļāvību uz amerikāņu spējām saprast un pārvaldīt pārbaudījumus. „Es esmu lepns ar līdzīgu ticību angļu tautai!" sacīja prezidents. Savā tostā viņš uzsauca: „Amerikas tauta atbalstīs Angliju!"

Pieskaŗoties Vietnamas kaŗa jautājumam, Vilsons uzsvēra, ka Džonsons vienmēr atzinis faktu, ka Vietnamas problēmas nevar nokārtot uz ilgstošas militāras bazes. Abu valstu valdības galvas, kas pēdējo reizi bija tikušies noslīkušajam Austrālijas ministru prezidentam Holtam veltītajā sēru dievkalpojumā Melburnā, apspriedās četras stundas arī par valūtas stabilitāti, kas apdraudējusi visu starptautisko tirgu. Pārrunāja arī amerikāņu izlūkkuģa „Pueblo" nolaupīšanu, Vilsona neseno Pad. savienības apmeklējumu, Eiropas koptirgus problēmas, angļu varbūtējo iestāšanos tajā, kā arī sekas, kādas varētu radīt angļu atvilkšanās no savām bazēm Vidējos un Tālajos austrumos.

Pēc Vašingtonas apmeklējuma Vilsons ieradās Kanadā, kur apspriedās ar ministru prezidentu Pīrsonu, pēc tam izlidoja atpakaļ uz Londonu.

◐ Arvien vairāk ar zaudējuma rūgtumu nākas iepazīties Kanadas vieglatlētikas zvaigznei vidējās distancēs Bilam Krozeram. Viņš nule zaudēja divos skrējienos telpu sacīkstēs Bostonā, kur pirms šīs neveiksmes jau bija guvis 8 uzvaras pēc kārtas. 1000 jardu skrējienā Krozers ar 2:10,9 min. laika atzīmi palika pat 4. vietā.

Bailes no . . .

(Pārnesums no 7. lpp.)

Korsārs var operēt kā no lidmašīnu bazes kuģa, tā zemes skrejceļiem. Tam ir vismodernākās vadības, bumbošanas un radara ierīces. Katrā uzlidojumu misijā daži Korsāri būs apbruņoti ar speciālām elektroniskām ierīcēm, kas spēs piemānīt pretgaisa lielgabalus un raķetes.

Minot kāda uzlidojuma lidmašīnu zaudējumus, prese, radio un televīzija nekad neaizmirst pieminēt arī visa kaŗa amerikāņu lidmašīnu kopzaudējumus — kaŗa ziņojumos visai jauna pieeja. Cik tad lieli ir šie zaudējumi? Novembŗa beigās ASV bija zaudējušas Vietnamas kaŗā 2956 lidmašīnas, Korejas kaŗā — 3001 un II pasaules kaŗa laikā 27137 lidmašīnas. Salīdzinot ar nomesto bumbu tonnažu, šie zaudējumi tomēr nav tik smagi. Korejas kaŗā nomests 635.000 to bumbu, otra pasaules kaŗa laikā 1.544.463, Klusā Okeana kaujās 502.781 un Vietnamā 1.630.500 to. Uz katriem 1000 lidojumiem otra pasaules kaŗa laikā zaudētas 9,5 lidmašīnas, Korejā 3,5 un Vietnamā 2,2.

Lielajā sacensībā par militāro pārākumu parādīsies jauns ierocis. Janvāŗa sākumā Meksikas līcī izmēģināta t. s. hibridu raķete, jo tā lieto cieto un šķidro degvielu. To izsvieda 49.000 pēdu augstumā no „T-4 Fantoma 'II" strūklu lidmašīnas. Raķetes aizdedze iedarbojās un līdzenā lidojumā tā sasniedza 1320 jūdžu ātrumu stundā. Raķetes motors lieto plastikas tipa cieto un šķidros slāpekļa oksidus kā degvielu, kas atrodas katra savā nodalījumā. Cieto degvielu aizdedzina, pievadot šķidro, tā deg vienmērīgi un to droši var uzglabāt raķetē. Šādu raķeti var dzīt dažādos ātrumos, arī apturēt, lūkoties apkārt un atsākt lidojumu no jauna — gluži kā virs zemes ar automašīnu. Ar šķidro degvielu dzītām raķetēm ir noteikts ātrums un virziens, ko aplēš kompūtori un iedarbina pret tām aizsardzības ieročus. Hibridu raķete ar neaplēšamu ātrumu un virzienu rada gandrīz neatrisināmas problēmas. Pagaidām šo raķeti izlietos aizsardzības vienību apmācībām. ASV militārie lietpratēji tic, ka šāda veida raķete ir tikai sākums hibridu lietošanā.

—nt—

AKTUĀLAIS KANADĀ

☆ Britu kopvalsts Afrikas locekles lūgušas Kanadas ministru prezidentu Pīrsonu pirms aiziešanas no amata vēl izkārtot ārkārtēju kopvalsts konferenci, lai pārrunātu Rodēzijas un citas problēmas. Tomēr Pīrsons ar britu valdības galvu Haroldu Vilsonu vienojušies, ka minētā konference varētu notikt tikai rudenī.

Vilsons, apmeklējot Vašingtonu, atceļā vienas dienas vizītē apstājās arī Otavā. Neparasti, ka viņš ASV un Kanadā šoreiz izvairījies no preses pārstāvjiem, kaut citkārt labprāt apmainījies asprātībām ar reportieŗiem. Vilsona izvairīšanās diplomātiskajās aprindās iztulkota kā pagurums pašreizējo Anglijas problēmu ietekmē.

☆ Liberāļu līdeŗa vēlēšanu kampaņā visatturīgākais līdz šim bijis tieslietu ministrs Pjērs Tridō, par kuŗu domā, ka tas ir vienīgais, kuŗa kandidātūru atbalstītu arī Pīrsons. Pēc triumfa, kuŗu Trido guva Ontario liberāļu asociācijas sanāksmē 10. februārī, viņam piedāvāts Manitobas liberāļu atbalsts, ja viņš izšķirtos par oficiālu kandidātūru partijas līdeŗa amatam.

☆ „The Globe and Mail" 12. februāŗa numurā analizē liberāļu līdeŗa kandidātu personības no vēlētāju viedokļa un kas viņiem būtu nepieciešams, lai gūtu lielāku vēlētāju atbalstu. Finanču ministra M. Šārpa birokratismam un sīkumainībai jāpārvēršas asprātībā, sirsnībā, oriģinālu ideju izpausmē, bez tam viņš izskatā nepatīkami līdzīgs konservātīvo līderim Stenfīldam. Ārlietu ministram P. Martinam esot vairākas problēmas — viņš ir 64 gadus vecs, stilā novecojis un neaptveŗot modernās politikas problēmas... Visnegātīvāko iespaidu atstājot transporta ministrs P. Heljers: personīgā satiksmē sirsnīgs, viņš atklātībā kļūstot arrogants, pompozs un stīvs. Padomdevēji viņam ieteic vairāk humora runās un izvairīties no smagā, nopietnā „desmit baušļu" stila. Jaunākajam kandidātam—ministram Džonam Terneram pārmet tieši viņa jaunību — 38 gadus, pārāk pievilcīgo izskatu, „gludo" izturēšanos un „karstās" runas. Veselības ministram Makekenam ieteic aizmirst intellektuālitāti, jo ar smadzenēm vien partijas vadītājam nepietiekot, bet lauksaimniecības ministram Grīnam izredzes tikt ievēlētam neesot lielas, jo viņš gadu gaitā savā politiskajā stājā bijis pārāk „sīks un pieticīgs".

☆ Kopš diviem gadiem Kanadas Sv. Labrenča upes ostās turpinās nepatikšanas un disputi par ostas strādnieku prasībām. Streikos un nesaskaņās iesaistītas Montrealas, Kvebekas un Truārivjēras ostas. Darba ministrs Dž. Nikolsons iecēlis Kvebekas augstākās tiesas tiesnesi A. I. Smitu par otras izmeklēšanas vadītāju, kuŗam izpētāmi ostas strādnieku nemiera cēloņi un apstākļi arī ārpus arodbiedrību jurisdikcijas.

Aicinājums

plkv. O. Kalpaka bataljona piemiņas balles apmeklētājiem:

1) Aizrunātās biļetes jāizņem līdz 19. februārim.
Pēc šī datuma neizņemtās biļetes tiks pārdotas pret ielūgumiem.
2) Šoreiz pie galdiņiem 10 sēdvietu.